

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LASKOWA

2008-2013

Niniejszy dokument powstał na podstawie sesji przeprowadzonej w Gminie Laskowa oraz na bazie przygotowanych przez gminę materiałów.

Materiały zostały zebrane oraz przetworzone na potrzeby opracowania strategii rozwoju przez zespół Działu Usług Doradczych firmy INFOR PL Spółka Akcyjna, Centrum Edukacji Eurodirect Oddział Kraków.

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ A ANALIZA ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW GMINY LASKOWA	6
1. Położenie	7
1.1. Położenie geograficzne i rzeźba terenu	9
1.2. Budowa geologiczna	9
2. Środowisko naturalne	10
2.1. Zasoby wodne	11
2.2. Warunki klimatyczne	12
2.3. Flora, fauna, chronione gatunki zwierząt i roślin	13
2.4. Obszary chronionego krajobrazu	17
2.5. Pomniki przyrody na terenie gminy	18
3. Historia	19
3.1. Zabytki	21
3.2. Herb i flaga gminy	25
4. Turystyka	26
4.1. Małopolski Szlak Owocowy	31
4.2. Szlaki turystyczne i trasy rowerowe	32
5. Analiza demograficzna	34
6. Oświata i wychowanie	38
7. Sport w gminie	43
8. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	44
9. Kultura	47
9.1. Orkiestry parafialne i lokalne zespoły artystyczne	47
9.2. Pozostałe tradycje gminne	48
9.3. Szlak Architektury Drewnianej	49
10. Gospodarka i rynek pracy	49
10.1. Bezrobocie na terenie gminy	51
11. Rolnictwo	54
11.1. Gleby	56
12. Infrastruktura techniczna	58
12.1. Ciepłownictwo i gazownictwo	58
12.2. Gospodarka odpadami	59
12.3. Łączność	60

12.4. Elektroenergetyka.....	60
12.5. Infrastruktura drogowa.....	61
12.6. Gospodarka wodno - ściekowa.....	66
13. Zagospodarowanie przestrzenne gminy.....	68
14. Inwestycje gminne.....	73
15. Bezpieczeństwo i ochrona przeciwpożarowa.....	78
16. Przynależność gminy do związków i stowarzyszeń.....	79
17. Dochody gminy.....	80
18. Organizacja gminy.....	81
CZĘŚĆ B WYZNACZNIKI STRATEGII ROZWOJU GMINY LASKOWA.....	84
19. Planowanie strategiczne.....	85
20. Analiza SWOT.....	87
20.1. Misja gminy.....	93
20.2. Cele strategiczne.....	93
21. Spójność Strategii Gminy Laskowa z celami rozwoju regionalnego.....	105
21.1. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2015.....	105
21.2. MRPO na lata 2007-2013.....	108
CZĘŚĆ C ZADANIA INWESTYCYJNE GMINY LASKOWA 2008 - 2013.....	114
22. Spis ilustracji.....	139
23. Spis tabel.....	139
24. Spis wykresów.....	140

Niniejszy dokument został opracowany w celu stworzenia planu działań, jakie mają zostać podjęte w Gminie Laskowa w latach 2008 -2013, w celu poprawy jakości życia jej mieszkańców w aspektach: społecznym, ekonomicznym i kulturowym, w tym zwłaszcza w celu wzmocnienia potencjału turystycznego gminy.

Potrzeba poprawy jakości życia mieszkańców gminy wynika ze stale zmieniających się funkcji, jakie wieś pełni dla jej mieszkańców. Wraz z malejącym znaczeniem rolnictwa jako podstawowego źródła utrzymania ludności, ośrodki wiejskie muszą zapewnić możliwość rozwoju działalności pozarolniczej – a co za tym idzie poprawić jakość infrastruktury technicznej wsi, właściwie wykorzystać posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i walory przyrodnicze, ale także umożliwić mieszkańcom zdobywanie nowych kwalifikacji zawodowych, poprawić dostęp do nowoczesnych form komunikacji, czy wreszcie urozmaicić ofertę zagospodarowania czasu wolnego. Wszystkie te elementy mają wpływ na rozwój wsi, jako ośrodków życia gospodarczego i społecznego, warunkują także możliwości rozwijania w gminie funkcji turystycznych.

Przygotowanie logicznego i spójnego planu działania pozwoli Gminie Laskowa na prowadzenie polityki rozwoju odpowiadającej zdefiniowanym potrzebom. Wytypowanie najbardziej istotnych dla rozwoju projektów inwestycyjnych, pozwoli gminie skonstruować efektywny Wieloletni Plan Inwestycyjny, uwzględniający możliwości pozyskania dodatkowych, zewnętrznych źródeł finansowania.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Laskowa na lata 2008-2013 zostały zaakceptowane przez władze gminy i znalazły odzwierciedlenie w przyjętych dokumentach finansowych.

CZĘŚĆ A

ANALIZA ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW GMINY LASKOWA

1. Położenie.

Gmina wiejska Laskowa przynależy administracyjnie do powiatu limanowskiego, będącego częścią województwa małopolskiego. Obszar gminy wynosi 7253,59 ha, co stanowi 7,62% powierzchni powiatu limanowskiego i zamieszkały jest przez prawie siedem tysięcy siedemset osób.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Laskowa na tle kraju, województwa i powiatu. Sołectwa gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.laskowa.iap.pl

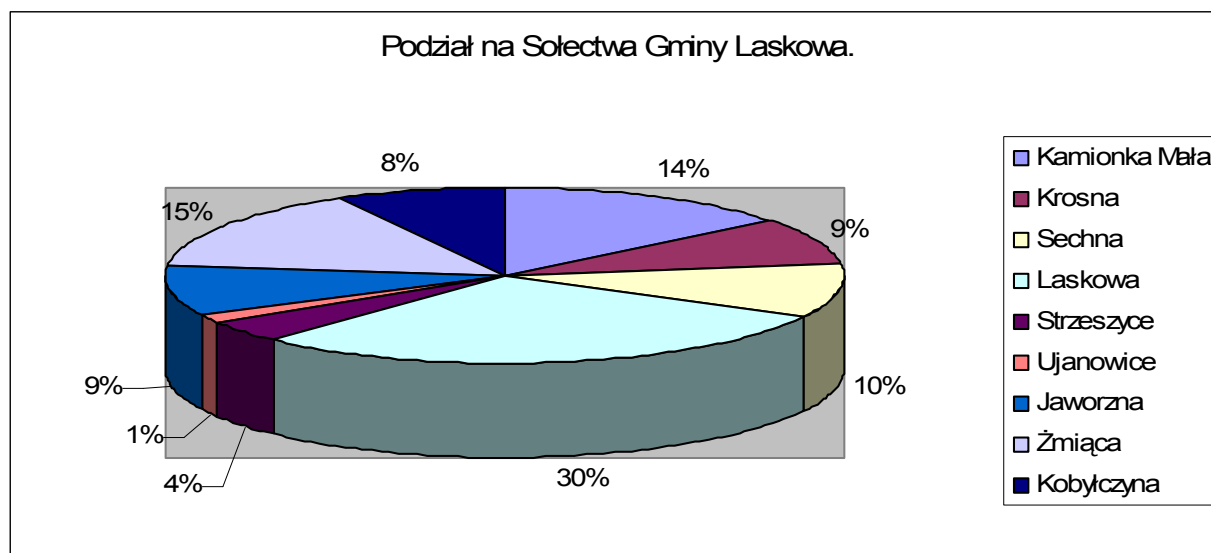
Gminę stanowi 9 sołectw: Laskowa, Jaworzna, Kamionka Mała, Kobyłczyna, Krosna, Sechna, Strzeszyce, Ujanowice i Żmiąca.

Tabela 1 Sołectwa gminy.

Lp.	Sołectwo	Obszar/ha
1.	Jaworzna	668,31
2.	Kamionka Mała	1023,24
3.	Kobyłczyna	577,08
4.	Krosna	620,74
5.	Laskowa	2116,99
6.	Sechna	733,33
7.	Strzeszyce	299,72
8.	Ujanowice	95,31
9.	Żmiąca	1118,84

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla terenów Gminy Laskowa, stan na 2007 r.

Wykres 1 Struktura powierzchni gminy wg podziału na sołectwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy.

Siedzibą władz gminnych jest miejscowość Laskowa położona w zachodniej części obszaru gminy. Od północy gmina graniczy z powiatem bocheńskim, gminami: Żegocina oraz Lipnica Murowana, od północnego-wschodu z powiatem brzeskim, gminą Iwkowa. Natomiast od wschodu z powiatem nowosądeckim, gminą Łososina Dolna, a od południa z powiatem limanowskim, gminą Limanowa. Odległości z Laskowej do: Krakowa (70 km), Nowego Sącza (30 km), Rabki (40 km), Bochni (35 km), Zakopanego (90 km).

1.1. Położenie geograficzne i rzeźba terenu.

Gmina Laskowa pod względem morfologicznym położona jest w obrębie Karpat Zachodnich, na pograniczu Beskidu Wyspowego i Pogórza Wiśnickiego, w dolinie rzeki Łososiny – dopływie Dunajca. Obszar gminy leży w obrębie dwóch mezoregionów: Pogórza Rożnowskiego i Beskidu Wyspowego. Otaczające dolinę wzniesienia wahają się od około 300 – 900 m n.p.m. przy zmiennym nachyleniu stoków od 5° – 25°.

Główne elementy rzeźby terenu posiadają układ pasmowy i przebiegają z zachodu ku wschodowi, co związane jest z budową fliszowego podłoża obszaru i zróżnicowaniami jego odporności na wietrzenie.

Najwyższe wzniesienia obszaru występują wzdłuż Pasma Łososińskiego ciągnącego się wzdłuż południowej granicy Laskowej obejmującego: Groń (742,9 m n.p.m.), Sałasz Mały (868,5 m n.p.m.), Sałasz (909,0 m n.p.m.) oraz Jaworz (917,9 m n.p.m.). Najwyższe wzniesienia północnej części gminy stanowią: Rosochatka (593,4 m n.p.m.) oraz Kobyła (605,9 m n.p.m.). Obszary te charakteryzują wspólne cechy ukształtowania i krajobrazu, są to tereny wyniesień przecięte zagłębieniami z płynącymi w nich potokami, o urozmaiconym pokryciu terenu, w postaci zespołów lasów i zadrzewień występujących w większości na niżej położonych zboczach i stokach, często w obszarach źródliskowych rzek i potoków.

Najbardziej charakterystyczne procesy kształtujące rzeźbę obszaru, na którym jest położona Gmina Laskowa to wietrzenie chemiczne, spłukiwanie, ługowanie, osuwanie, akumulacja rzeczna i działalność człowieka. Procesy te zaznaczają się szczególnie na gruntach rolnych i leśnych, zajmujących znaczną powierzchnię opisywanych obszarów.

1.2. Budowa geologiczna.

Najstarszymi utworami na obszarze gminy są warstwy łupków pstrych. Przykryte są one warstwami podmagurskimi. Występują w formie kompleksu, w którym dominują czerwone i zielone łupki ilaste z podrzędnymi wkładkami cienkoławicowych piaskowców przeważnie hieroglifowych. Rzadko i lokalnie w obrębie tych warstw występują piaskowce gruboławicowe, zlepieńcowate, a nawet zlepieńce.

Warstwy podmagurskie reprezentowane są przez piaskowce średnioławicowe, rzadziej gruboławicowe, przeważnie glaukonitowe. Piaskowce są przeławiczone dosyć sporymi pakietami łupków ilastych, marglistych, a nawet margli szarych, niebieskawych i zielonkawych, łupiących się sierpowato. Warstwy magurskie jako najbardziej odporne, budują najwyższe wzniesienia na obszarze gminy. Reprezentowane są przez piaskowce grubo- i średnioławicowe, przeważnie glaukonitowe oraz mikowe, drobnoziarniste, wapniste. Występują też chociaż rzadko piaskowce zlepieńcowate. Łupki są ilaste, łupiące się płytkowo lub margliste o przełamie muszlowym, na ogół stanowią element podrzędny w stosunku do piaskowców.

Elementy tektoniczne mają regularny przebieg z zachodu na wschód. W centralnej części gminy występuje szerokie siodło, o osi biegnącej wzdłuż Doliny Łososiny, przechodzące na północy i południu w dwa łęki. Warstwy generalnie zapadają na północ i na południe pod kątem około 20 – 30°.

Podłoże skalne pokryte jest utworami czwartorzędowymi, pokrywami stokowymi i rzecznyymi. Budują je neoplejstoceńskie piaski i żwiry rzeczne oraz mady i mułki, holocenijskie muły, piaski i żwiry rzeczne.

Osady rzeczne w dnach dolin budują słaboobtoczone i nieobtoczone żwiry z wkładkami piasków średnio- i gruboziarnistych, przykryte serią mad (gliny, gliny pylaste i piaszczyste często z domieszką piasków i żwirów).

2. Środowisko naturalne.

Środowisko przyrodnicze większej części gminy, ma charakter górski. Jest to obszar wyróżniający się bogatym, zróżnicowanym potencjałem przyrodniczym, w przewadze zalesiony. Krajobraz ten charakterystyczny jest dla Beskidu Wyspowego i Pogórza Karpackiego, gdzie elementy górskie przemieszane są z łagodniejszymi elementami pogórzy.

Podstawę pokrycia terenu stanowią uprawy sadownicze i rolne w formie tzw. szachownicy pól oraz lasy, przylaski i zadrzewienia a także osadnictwo wiejskie, głównie w formie łańcuchówek oraz licznej zabudowy rozproszonej.

Na obszarze gminy występują zasoby wody słodkiej w postaci terenów źródłiskowych i sieci cieków wodnych.

Na obszarze gminy wyróżniono siedem typów krajobrazów:

- Krajobraz zbliżony do naturalnego, zalesionych grzbietów górskich i gór wyspowych Beskidu Wyspowego, dominujących nad dolinami i pogórzami, które stanowią dla nich łagodniejsze tło.
- Krajobraz zbliżony do naturalnego, zalesionych wysokich pogórzy dominujących nad dolinami, które stanowią dla nich płaszczyznę odniesienia.
- Krajobraz kulturowy rolno-leśny bez zabudowy, w obrębie pogórzy.
- Krajobraz kulturowy rolny bez zabudowy na stokach i grzbietach pogórzy.
- Krajobraz kulturowy rolny z zabudową rozproszoną na stokach i grzbietach pogórzy.
- Krajobraz kulturowy rolno-osadniczy w dolinach.
- Krajobraz kulturowy osadniczy w dolinach.

2.1. Zasoby wodne.

Wody powierzchniowe

Gmina Laskowa położona jest w obrębie zlewni Dunajca (II rzędu), Łososiny (III rzędu) oraz jej dopływów takich jak: Potok Jeziernik, Potok Nagórski, Potok Laskowski, Potok Rozpicki, Potok Jaworzański, Potok Żmiącki, Potok Sechniański, Potok Krośnieński, Potok Kamionka, Potok Rozdzielski (IV rzędu) oraz szereg innych, bezimiennych potoków. Cieki te mają charakter górski ulegając znacznym wahaniom wodostanowym, uzależnionym od czynników atmosferycznych.

Najwyższe wodostany obserwuje się po wiosennych roztopach oraz gwałtownych letnich burzach. Najniższe natomiast występują w okresie suszy letniej i w jesieni. W trakcie wysokich stanów wody zalewana jest w Dolinie Łososiny terasa zalewowa i kamieniec, a także lokalnie niższe partie terasy nadzalewowej.

Na obszarze Gminy Laskowa występują zagrożenia związane z powodzią. Dotyczą one głównie niskiej terasy głównych cieków wodnych gminy – rzeki Łososina. Obszar gminy cechują również zróżnicowane warunki hydrogeologiczne. Ze względu na budowę geologiczną największe zagrożenia związane z osuwiskami występują na stokach, po północnej stronie Doliny Łososiny oraz na stokach dolinek potoków – dopływów rzeki Łososiny.

Wody podziemne

Na terenie Gminy Laskowa można wyróżnić dwa obszary o odmiennych reżimach hydrogeologicznych: obszar den dolinnych i obszar wyniesień terenu.

W obrębie den dolinnych zwierciadło wody gruntowej, swobodne i ciągle występuje w serii żwirowo - piaszczystej na głębokości 0,5 do 1,5 m (terasa zalewowa) i od 1,5 m do powyżej 4 m (terasa nadzalewowa). Jego wahania rzędu 0,5 do 1,5 m uzależnione są od poziomu wód w ciekach. W partiach przyzboczowych woda gruntowa może występować płycej, już na głębokości 0,1 do 0,2 m.

W obrębie wyniesień terenu zasadnicze zwierciadło wody gruntowej zalega w poszczególnych seriach fliszowych na ogół na głębokości poniżej 6 do 10 m. Jego wahania uzależnione są od czynników atmosferycznych, a wydajność od litologii warstw oraz stopnia ich spękania. Najwydajniejsze są kompleksy piaskowców magurskich (do 10 m³/h), a najmniej wydajne – kompleksy łupkowe.

Powyżej tego zwierciadła, w pokrywach wietrzelinowych, soliflukcyjno - deluwialnych i koluwalnych występuje poziom wód gruntowych, nieciągły, często o charakterze okresowym, utrzymujący się na głębokości 0,0 m (wycieki i podmokłości) w rejonie osuwiskowym od 3 do 4 m.

Bogata rzeźba terenu oraz duży stopień spękań sprzyjają dużej ilości źródeł i wysięków. Znaczna ich część ujęta została w prywatnych wodociągach wiejskich typu grawitacyjnego.

2.2. Warunki klimatyczne.

Klimat występujący na terenie Gminy Laskowa ma charakter przejściowy, związany ze ścieraniem się wilgotnych mas powietrza znad Atlantyku oraz suchego kontynentalnego powietrza ze wschodu. Obszar ten znajduje się w strefie karpackiej o malejących w kierunku wschodnim wpływach oceanicznych i rosnących wpływach kontynentalnych. Granica pomiędzy tymi dzielnicami klimatycznymi przebiega południkowo, wzdłuż Doliny Dunajca.

Teren gminy położony jest w obrębie dwóch pięter klimatycznych. Piętrowe zróżnicowanie klimatu jest ściśle powiązane z urozmaiconą rzeźbą i zróżnicowaniem wysokości nad poziom morza.

Wraz ze wzrostem wysokości w stronę szczytów maleją temperatury powietrza, a rosną roczne sumy opadów, zwiększa się wilgotność powietrza oraz wydłuża się trwałość pokrywy śnieżnej.

Charakterystyczną cechą klimatyczną jest występowanie inwersyjnego mikroklimatu w obrębie wszystkich dolin rzecznych do wysokości około 40 m nad poziom dna dolin. W efekcie w dolinach i kotlinach temperatury są niższe niż na sąsiednich wzniesieniach. Zjawiskom inwersji towarzyszą przymrozki, silniejsze mrozy, zastoiska zimnego powietrza, mgły, stagnujące dłużej w dolinach Łososiny oraz słabe przewietrzanie.

Znacznie korzystniejszymi warunkami klimatycznymi odznaczają się wyżej położone stoki i wierzchowiny pogórzy, w szczególności o ekspozycji południowej, położone na wysokości 350 – 420 m n.p.m., które znajdują się w mezoklimacie o optymalnych warunkach termicznych, wilgotnościowych i przewietrzania. W porównaniu z nimi mniej korzystne warunki klimatyczne występują na stokach północnych o większych spadkach (9 – 12% i więcej) zwłaszcza w półroczu zimowym, z uwagi na większe zacienienie.

Na terenie Gminy Laskowa opady kształtują się w przedziale od 700 do 850 mm na Pogórzu i około 950 – 1000 mm na najwyższych szczytach. Zapewniają zasilanie i odnawianie zasobów wodnych. Dominują wiatry z kierunków zachodnich i północno-zachodnich.

2.3. Flora, fauna, chronione gatunki zwierząt i roślin.

Flora, chronione gatunki roślin.

Na terenie Gminy Laskowa roślinność wykazuje wspólne cechy regionalne. Występuje wspólna wszystkim pasmom Karpat monotonia zbiorowisk roślinnych i ubóstwo florystyczne. Wynika to z łagodnej rzeźby terenu, niewielkich wysokości i mało urozmaiconej budowy geologicznej. Główne przyczyny ubóstwa florystycznego to brak wapieni i słaba skalistość terenu.

Charakterystyka szaty roślinnej na terenie gminy jest spójna z cechami zbiorowisk roślinnych na obszarze projektowanego Łososińsko - Żegocińskiego Parku Krajobrazowego. Oparcie granic projektowanego Parku o Dunajec i zbiorniki zaporowe nieco wzbogacają tę monotonię.

Na obszarze gminy wykształciły się tylko dwa piętra roślinności: regiel dolny z buczyną karpacką i piętro pogórza z grądem i lasami mieszanymi jako zbiorowiskami przewodnimi. Zwarta pokrywa lasu występuje tylko na wyższych położeniach odizolowanych szczytów: Kamionna, Łopusze, Kobyla Góra, Paproć i na długości kilkunastu kilometrów w Paśmie Jaworza. Niższe obszary są w różnym stopniu przekształcone na pastwiska, łąki i pola uprawne skupione wokół domostw najczęściej rozrzuconych, rzadziej zagęszczających się wzdłuż dróg biegnących w pobliżu potoków. W wielu miejscowościach obserwuje się rozwój zwartej zabudowy wiejskiej.

Do najciekawszych grup roślinności badanego obszaru zaliczyć należy **gatunki górskie**. Wśród nich występują 2 gatunki subalpejskie (*Modrzyk górski*, *Omieg górski*), 24 ogólnogórskie, 43 reglowe i 6 podgórskich. W sumie na terenie Gminy Laskowa stwierdzono 73 gatunki górskie.

Kolejną grupą roślinności występującej na terenie Gminy Laskowa są **gatunki ciepłolubne (kserotermiczne)**. Dolina Dunajca, która charakteryzuje się słonecznymi zaroślami, murawkami na suchych zboczach, skałami piaskowcowymi i żwirowiskami nadrzecznymi to naturalne miejsca występowania kserotermów. Natomiast pozostałe siedliska dla gatunków ciepłolubnych, takie jak ciepłe miedze przydrożne i śródpolne, wały, nasypy, pobocza dróg i ściany kamieniołomów zawdzięczają swe powstanie człowiekowi.

Bogato rozwinięta jest **grupa roślin siedliskowych**. Flora łąkowa na terenie gminy jest bardzo bogata, reprezentuje ją około 400 taksonów. W większości są to gatunki związane z łąkami świeżymi. Tylko nieliczne reprezentują łąki wilgotne.

Gatunki wodne występują w starorzeczach Łososiny, nad jeziorami zaporowymi, nad Dunajcem i w nielicznych stawach hodowlanych. Niektóre gatunki spotyka się w rowach odwadniających. Do najciekawszych należą min: Rzęśl wodna czy Wywłócznik kłosowy.

W sumie na obszarze Gminy Laskowa występuje 47 gatunków objętych ochroną prawną. Np. w parkach narodowych takich jak: Wielkopolski, Świętokrzyski, Poleski, Narwiański, Gór Stołowych, Drawieński, Borów Tucholskich występuje grupa roślin o tej samej liczebności lub mniejszej (wg opracowania: „Chronione Gatunki Roślin i Zwierząt w Polskich Parkach Narodowych” W - wa – Białowieża 1998 r.). Podobna sytuacja ma miejsce w porównaniu z parkami krajobrazowymi.

Na podstawie wniosków ujętych w dokumencie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Laskowa” można stwierdzić, iż stopień poznania roślinności gminy też jest bardzo niejednorodny. Dalsze poszukiwania przyrodnicze na pewno odkryją wiele ciekawych miejsc oraz nowe gatunki roślin nie wykazane do tej pory na terenie Gminy Laskowa.

Fauna, chronione gatunki zwierząt.

Na terenie Gminy Laskowa można zaobserwować wiele ciekawych okazów fauny. Dolina Dunajca jest bardzo ważnym korytarzem ekologicznym służącym rozprzestrzenianiu się zwierząt, stąd różnorodność występowania na terenie gminy.

Spośród **chronionych gatunków owadów** na tym terenie najczęściej spotykane są trzmiele - 5 gatunków: trzmiel ogrodowy, trzmiel rudonogi, trzmiel szary, trzmiel ciemnopasy, trzmiel kamiennik. Stwierdzono również występowanie chronionych gatunków motyli: paź królowej, mieniak strużnik, mieniak tęczowiec. W lasach na terenie gminy można zaobserwować liczne mrowiska.

Struktura liczebnościowa **płazów** na terenie gminy jest bardzo zmienna nie tylko w zależności od cech środowiska, ale i w zależności od pory roku, co jest związane ze zjawiskiem masowego rozrodu płazów. Najcenniejszym ze środowisk antropogenicznych są łąki, które stanowią jedno z głównych miejsc występowania płazów oraz śródleśne drogi i przydroża.

Występowanie **ptaków** można podzielić na 3 podstawowe grupy ekologiczne: ptaki siedlisk leśnych, ptaki związane z doliną rzeki Łososiny oraz ptaki związane z siedliskami antropogenicznymi. Najbogatszym typem siedliska ptaków jest niewątpliwie dolina Łososiny (80 gatunków), niemal o połowę uboższe są siedliska antropogeniczne (obszary rolne, zabudowania), gdzie stwierdzono 46 gatunków i najuboższe są obszary leśne (36 gatunków). Ptaki związane z dolinami rzek i potoków stanowią niewątpliwie jeden z najcenniejszych elementów fauny tego terenu.

Obszary górskie na ogół są bardzo ubogie w gatunki charakterystyczne dla żyznych siedlisk wodno - błotnych, a zatem występowanie tak wielu gatunków w znacznym zagęszczeniu jest na skalę Karpat Polskich swoistym ewenementem. W samym ujściu rzeki Łososiny stwierdzono występowanie ok. 30 gatunków lęgowych.

Na tak dużą liczbę stwierdzonych gatunków niewątpliwie wpływ ma również fakt, że na obszarach górskich doliny rzeczne stanowią istotną bazę pokarmową, z której korzystają ptaki gnieźdzące się w innych środowiskach, np. bocian czarny.

W lasach na obszarze Gminy Laskowa obserwowano występowanie **gatunków zwierząt**: jelenia szlachetnego, sarny, dzika, wilka, rysia, borsuka, lisa, wydry i innych gatunków.

Na podstawie wniosków ujętych w dokumencie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Laskowa” można stwierdzić, iż obszar dorzecza Łososiny może mieć istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony fauny – już sama nazwa rzeki wskazuje na jej doniosłą rolę w zachowaniu gatunku, od którego pochodzi jej nazwa. Jedna z największych rzek regionu dotąd zachowała naturalny bieg, jednakże postępujące zagospodarowanie całej doliny i przyległych pasm w znacznym stopniu ograniczyło występowanie interesujących gatunków zwierząt.

Lasy.

Na terenie Gminy Laskowa lasy zajmują ok. 40% powierzchni. Zwarte zalesienie występuje w południowej części gminy w partiach grzbietowych Jaworza, Sałasza i Rozpitego oraz w ośrodkach źródłowych wszystkich większych dopływów Łososiny.

W obszarze Beskidu Wyspowego, w skład którego wchodzi Gmina Laskowa występują typy lasów: siedliskowe z zasadniczą przewagą „lasu górskiego” i niewielkim udziale „lasu mieszanego górskiego”, a w terenach przypotokowych i nadrzecznych „lasu łągowego górskiego”. W tych warunkach siedliskowych potencjalnymi gatunkami lasotwórczymi są w lasach górskich: jodła i buk jako gatunki główne oraz modrzew, świerk, jawor jako gatunki domieszkowe, a także lipa i inne gatunki jako gatunki pomocnicze; w lasach łągowych górskich: olsza szara, jesion, brzoza, świerk; w lasach wyżynnych: jodła, buk, dąb, sosna jako gatunki główne oraz modrzew, świerk, lipa, jawor i inne gatunki domieszkowe i pomocnicze.

Na terenie Gminy Laskowa, która jest zaliczana do gmin górskich w zasadzie wszystkie lasy pełnią funkcje ochronne, co nie wyklucza ich funkcji gospodarczej

Funkcją lasów o charakterze ochronnym jest spełnianie zadań ogólnospołecznych, a zwłaszcza glebochronnych, klimatycznych, wodochronnych, rekreacyjno - zdrowotnych i estetyczno - krajobrazowych. Ponadto produkcja surowca drzewnego w tych lasach powinna być prowadzona w sposób zapewniający spełnianie przez nie przede wszystkim głównej funkcji, do jakiej są one przeznaczone, bądź trwale, bądź w określonym czasie. Do grupy lasów o charakterze ochronnym zalicza się lasy o najwyższej jakości hodowlanej. Drugą grupą lasów są lasy gospodarcze, których głównym celem jest produkcja surowca drzewnego dla zaspokajania wielostronnych potrzeb gospodarki narodowej.

Na terenie Gminy Laskowa występuje siedemnaście leśnych zbiorowisk roślinnych: czyżnie, łągi topolowo - wierzbowe, wikliny nadrzeczne, wyżynne jodłowe bory mieszane, dolnoreglowe bory jodłowo - świerkowe, dolnoreglowe żyzne bory mieszane, podgórska dąbrowa brekiniowa, podgórskie łągi jesionowe, nadrzeczne olszyny górskie, bagienne olszyny górskie, grądy subkontynentalne, kwaśne buczyny górskie, żyzna buczyna karpacka, lasy jodłowe, jaworzyna górską, środkowopolskie bory mieszane, jaworzyna ziołoroślowa.

2.4. Obszary chronionego krajobrazu.

Projektowany Łososińsko - Żegociński Park Krajobrazowy.

Na terenach Gminy Laskowej projektowany jest Łososińsko - Żegociński Park Krajobrazowy. Projekt tego Parku obejmuje północno - wschodnią część Beskidu Wyspowego z pasmem i kulminacją Kamionnej (805 m n.p.m.), grzbietem Łopusza (661 m n.p.m.) i Kobyłej Góry (613 m n.p.m.). Teren Parku charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą o znacznych deniwelacjach, zbocza górskie nachylone są pod dużym kątem.

Szatę roślinną tworzą m.in. lasy dolnoreglowe z panującą żyzną buczyną karpacką oraz kwaśną buczyną górską. Występują tu również żyzne i acidofilne jedliny, płaty grądu oraz zbiorowisk borowych. W dolinach większych potoków spotykany jest łągowy zespół nadrzecznej olszyny górskiej.

Najcenniejsze pod względem przyrodniczym są północne stoki Kamionnej porośnięte reglową żyzną buczyną karpacką oraz żyznymi jedlinami o wysokim stopniu naturalności. Dlatego też obszar ten zamierza się chronić w formie rezerwatu przyrody.

W obrębie masywu Kamionnej występuje wiele interesujących gatunków roślin kserotermicznych, jak np. koniczyna panońska, oman szlachtawa, rumian żółty.

Walory kulturowe Parku reprezentuje m.in. XIX - wieczny kościół w Żegocinie, a przy jego północnej granicy znajduje się kilka innych zabytków - zespół zabudowy kościelnej w Rajbrocie (XVI - XIX w.), XV - wieczny kościół w Wojakowej, XVI - wieczny kościół w Rozdzielu.

Na zlecenie Gminy Laskowa walory Projektowanego Łososińskiego – Żegocińskiego Parku krajobrazowego zostały szczegółowo przedstawione w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Laskowa, w „Opracowaniu ekofizjograficznym dla potrzeb zmiany miejscowego Planu Zagospodarowania przestrzennego Gminy Laskowa” oraz w „Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2004 – 2013”.

Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Zgodnie z Rozporządzeniem 92/06 Wojewody Małopolskiego z dnia 24 listopada 2006 roku zamieniono nazwę istniejącego od 1997 roku Obszaru Chronionego Krajobrazu Województwa Nowosądeckiego na Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu. Gmina Laskowa w części jest wpisana do tego obszaru, który łącznie obejmuje teren 362 402 ha.

Na obszarze chronionym prowadzono ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, w celu zachowania ich trwałości oraz zwiększenia różnorodności biologicznej. Nadzór nad obszarem sprawuje Wojewódzki Konserwator Przyrody.

2.5. Pomniki przyrody na terenie gminy.

Na terenie Gminy Laskowa ustanowionych jest krajobraz przyrodniczy wzbogacającą pomników przyrody:

wieś Laskowa

- aleja: lipy i dęby, 5 szt. przy dworze, wł. Gmina Laskowa, dec. LKBS-/111/4/Kr/35 z dnia 7 marzec 1935r., nr rej. 10,
- lipa o obw. 750 cm, k. zab. gosp. J. Marzec, zam. Laskowa 122, dec. Nr RL-op-8311/67/68 z dnia 20 maja 1968r., nr rej. 132,
- drzewa w obrębie parku dworskiego.

- **wieś Kobyłczyna**

- grupa drzew: 3 buki o obw. 330, 360, 360 cm k. zab. J. Chełmeckiego, zam. Kobyłczyna 35, dec. Nr RL-op-8311/126/74 z dnia 27 października 1971r., nr rej. 165.

- **wieś Strzeszyce**

- lipa drobnolistna o obw. 490 cm, wys. 30 m., w otoczeniu zabytkowej kapliczki z 1883r., wł. T. Klimek, zam. Strzeszyce 5, Roz. Nr 32 wojewody Nowosądeckiego z dnia 27 grudzień 1994r., nr rej. 377.

- **wieś Żmiąca**

- grupa drzew: 2 buki, o obw. 454, 368 cm (1 buk wycięty), k. zab. J. Gołąb, zam. Żmiąca 17, dec. Nr RL-op-8311/125/71 z dnia 27 grudzień 1997r., nr rej. 164.

3. Historia.

W czasach przedhistorycznych przez teren dzisiejszej Gminy Laskowa przechodził jeden z torów rzymskiego i greckiego handlu. O pobycie obywateli starożytnego Rzymu w tych okolicach mogą świadczyć odkryte w dolinie rzeki Łososiny monety rzymskie z okresu cesarstwa (I w. p.n.e. – V w. n.e.). X wiek przyjmuje się jako pierwszą falę osadnictwa, która wpłynęła na te ziemie. Po wypędzeniu Czechów z Krakowa przez Bolesława Chrobrego, król przyłączył Małopolskę, w tym jej część – Sądecczyznę (do której w tamtym czasie należał obszar obecnej gminy), do państwa polskiego.

Pierwsze wzmianki o Laskowej (o osadach, będących obecnie osiedlami wchodzącymi w skład wsi) pochodzą z 1402 roku. W 1420 roku część ziem została odsprzedana przez Klemensa z Kędzierzyc, założycielowi rodu Laskowskich - Jakuszowi z Lasocic.

Według daty umieszczonej na zastrzale więźby dachowej dworku, w 1677 r. powstał wybudowany przez Laskowskich dworek.

W 1688 roku Laskowa, ówczesna własność Laskowskich, zakupiona została przez biskupa krakowskiego Jana Małachowskiego, który następnie w 1689 roku przekazał wieś, sprowadzonemu przez żonę króla Jana Kazimierza, Zgromadzeniu św. Wincentego a Paulo, mającego swoje zwierzchnictwo we Francji. Po przejściu na uposażenie nastąpiło osiedlenie się zakonników i przystosowanie istniejącego dworku do potrzeb zakonu. Laskowa w tamtych czasach zwana była często wsią „Ichmościów Księży Francuzów”. Lazaryści zajmowali włości przez około 100 lat, aż do konfiskaty dóbr przez rząd austriacki.

W 1772 roku nastąpił pierwszy rozbiór Polski, a wraz z nim południowa część kraju, w tym również Laskowa, przeszła pod panowanie austriackie, znajdując się tym samym w jej zaborze (Galicja). Postępująca sekularyzacja i nacjonalizacja majątków kościelnych przez władze zaboru austriackiego przyniosła konfiskatę dóbr klarysek w 1782 roku przez cesarza austriackiego Józefa II. W 1799 roku administrację przejął (w imieniu skarbu cesarskiego) cyrkuł z Bochni, czego następstwem było zwolnienie ze wszelkich świadczeń na rzecz wojska i w konsekwencji intensywne gospodarowanie (utworzono w tych czasach 5 folwarków we wsi).

W roku 1820 (niektóre źródła podają 1821) Laskowa sprzedana została rodzinie Skrzyńskich (zakupiona przez Aleksandra Jakuba Ignacego Skrzyńskiego), by w 1877 roku stać się własnością rodu Źochowskich - Michałowskich.

W 1833 roku Baron Brunicki z Pisarzowej nabył wsie: Strzeszyce, Źmiącą, Jaworzna, Kamionkę Małą i Krosnę (tzw. klucz strzeszycki), zmuszając ich mieszkańców do odrabiania pańszczyzny. Uwolnieniem dla chłopów było dopiero uwłaszczenie, które nastąpiło w 1848 roku.

Pierwsza wojna światowa przyniosła krwawe walki na terenach obecnej Gminy Laskowej pomiędzy armią austro – węgierską, a korpusami armii carskiej Rosji, pozostawiając swoje ślady w postaci cmentarzy (Kamionka Mała, Kobyła, Jaworzna, Laskowa) i linii okopów w lasach.

Lata międzywojenne były czasem recesji i zastoju gospodarczego, dotykając część chłopów biedą i głodem.

W czasach drugiej wojny światowej obszar dzisiejszej gminy był jednym z pierwszych na ziemiach polskich, gdzie odbywało się tajne nauczanie. Głównym centrum walki z okupantem była Żmiąca, nauki odbywały się również w Sechnej, Ujanowicach, Strzeszycach i Kobyłczynie. Utrzymywany był kontakt z nauczycielami z Nowego Sącza, co owocowało przyjazdami Tajnej Komisji Egzaminacyjnej, legalizowaniem przerobionych klas i zdanych egzaminów. Należy zaznaczyć, że mieszkańcy byli w tym czasie narażeni na olbrzymie represje ze strony okupanta. Mimo wielu aresztowań, nacisków, a nawet mordowania ludności, tajne zorganizowane nauczanie nie ustało.

Bardzo silnie na tych terenach działał ruch oporu. Wielu mieszkańców angażowało się w pracę konspiracyjną poprzez branie udziału w różnych zbrojnych wypadach partyzanckich. Poza mieszkańcami gminy, w partyzantkę włączona była również ludność z pobliskich okolic, rosyjscy partyzanci oraz uciekinierzy. Dwór w Laskowej był w owych czasach olbrzymią pomocą zarówno materialną, jak i informacyjną. Istniała również tajna organizacja wojskowa założona przez gajowego Kamionki Małej, Aleksandra Lipę. W 1940 roku placówkę ulokowaną w Ujanowicach objął oficer Moszycki (pseudonim Szary). W Jaworznej znajdowała się tajna radiostacja. Od 1944 roku działały na tym terenie Bataliony Chłopskie.

W 1945 roku, po zakończeniu II wojny światowej nastąpiła parcelacja i nacjonalizacja majątku dworskiego na mocy dekretu o reformie rolnej.

W 1992 chluba Laskowej, budynek dworski z powrotem stał się własnością rodziny Michałowskich.

3.1. Zabytki.

Pomimo burz dziejowych, lokalnych zmian i dewastacji, obszar gminy zachował tradycyjny charakter krajobrazu kulturowego i przyrodniczego. Dyspozycja przestrzenna poszczególnych miejscowości pozostała na ogół - poza Laskową - niezmieniona i czytelna. Dla zachowania wartości krajobrazowych i kulturowych w gminie, pełnej ochronie konserwatorskiej podlegają następujące elementy historyczne:

- układy osadnicze;
- sieć drożna;

- zasada zagospodarowania terenu;
- zespoły i obiekty zabytkowe;
- zieleń, ciekły wodne i ukształtowanie terenu.

Na terenie gminy znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków:

1. we wsi Laskowa:

- zespół dworsko - pałacowy na podstawie decyzji Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia 7.03 1935 roku L.KBS. 11-47- Kr- 35 oraz z dnia 15.04. 1936 roku L.KBS 11- Li- 3- Kr- 36;
- cmentarz wojenny nr 358 - założony został obok starego cmentarza parafialnego na zalesionym zboczu nad kościołem w Laskowej. Należy do grupy cmentarzy małych - powierzchnia 188 m². Wejście stanowi kuta żelazna bramka. Na półkolistej płycie granitowej niemieckojęzyczny napis: „Śmierć nas worała w ziemię, teraz zbierajcie żniwo” - „UNS HAT DER TOD INS LAND GEPFLÜGT. NUN ERNTET”.

Pochowano tu żołnierzy z HHR-5 - Hanredhusa Regiment - Pułk Huzarów Węgierskich Obrony Krajowej, LIR-17 - Landstarminfanterie Regiment - Pułk Piechoty Pospolitego Ruszenia, RUSS - Rosyjski, KOS - Kozacki. Razem 98 poległych w tym 53 Rosyjskich nieznanymi.

- zespół kościoła parafialnego).

2.wieś Kamionka Mała

- zespół kościelny - Ks. „A” – 31, Dec. 253/31 z dn. 22.03.1971 r.

- cmentarz wojenny nr 357 - pod względem wielkości należy do grupy cmentarzy dużych - powierzchnia 1323 m². Oficjalna, używana w dokumentacji nazwa to „Orłówka” - pochodzi od małego przysiółka wsi Kamionka Mała. Dobrze utrzymany i zadbane cmentarz, którego centralną częścią jest piękna, drewniana, kryta gontem i bogato zdobiona wysoka kaplica. Cmentarz oraz kaplica powstały w 1915 r. według projektu G. Ludwiga. Budowla w stylu alpejskim, wysokości 13 m, na planie kwadratu, dwukondygnacyjna, ustawiona na wysokim, murowanym z kamieni tarasie poprzedzonym schodami. Kondygnacje rozdzielone wydatnym, nadwieszonym, obiegającym podcieniem wspartym na 12 słupach, o półkolistym wykroju nad wejściem. Kondygnacja górna oszalowana, z trzema oknami od frontu, nakryta strzelistym dachem namiotowym, zwieńczonym krzyżem. Ściany wnętrza oszalowane, strop drewniany, z dekoracją snycerską. Poniżej na kamiennym kopcu krzyż wykuty z jednego kawałka kamienia przez włoskiego jeńca. Cały cmentarz otoczony drewnianym płotem, otoczony sosnami. Jeden z lepiej zachowanych i jeden z najładniejszych cmentarzy wojennych. Spoczywa tu 92 żołnierzy austriackich, 11 niemieckich i 157 rosyjskich poległych pomiędzy 8 a 13 grudnia 1914 r.

3.wieś Strzeszyce:

- kapliczka,
- zespół osadniczy.

4.wieś Ujanowice:

- zespół kościoła parafialnego, wpis do ewidencji zabytków Ks. „A” – 124, dec. 251/124 z dn. 12.03.1971 r.

5.wieś Krosna:

- kościół parafialny.

6.wieś Jaworzna:

- kościół parafialny;

- Cmentarz wojenny nr 359 - umiejscowiony na wzgórzu, na końcu wsi Jaworzna, na skraju lasu. Przed wejściem, ogrodzony drewnianym płotkiem stoi duży drewniany krzyż na postumencie betonowym. Z obydwóch stron krzyża znajdują się cztery mniejsze krzyże zwieńczone daszkiem. Z tablicy informującej wynika, że pochowanych tu jest 33 żołnierzy poległych w 1914 r.- brak nazwisk.

Najciekawsze zabytki Gminy:

1. Dwa drewniane zabytki sztuki sakralnej w Kamionce Małej: XVII wieczny kościół parafialny pod wezwaniem św. Katarzyny oraz wybudowany na początku XVIII wieku drewniany kościółek, na kanwie wcześniejszego wspomnianego jeszcze w Kronice Jana Długosza. Kościół p.w. św. Katarzyny cechuje konstrukcja zrębowa z wieżą na słup. Ciekawostką kościółka są m.in. krucyfiks z XVII w., posąg św. Katarzyny i Matki Boskiej z XVII w., oraz barokowe organy.
2. Kościółek w Jaworznej pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego - jest miejscem kultu kamiennej rzeźby Chrystusa Frasobliwego z XVIII wieku. Sam kościół zbudowany w 3 miesiące z kamienia, w stylu neogotyckim z trzema nawami i pokryciem blaszanym. Fakt wybudowania w tak krótkim czasie kościoła i umieszczenie w nim cudownej figury sprawił, że kult Chrystusa Frasobliwego bardzo się umocnił.
3. Kościół parafialny w Krosnej pod wezwaniem św. Józefa to najnowszy obiekt sakralny wybudowany wielkim wysiłkiem miejscowej ludności w latach 1983 - 1993.
4. Neogotycki, murowany kościół parafialny pod wezwaniem Imienia NMP, stojący w centrum Laskowej. Został wzniesiony w latach 1928 - 34. Jego największą wartość stanowi cenny obraz z XVIII w., umieszczony w ołtarzu głównym, który wcześniej był elementem wyposażenia kaplicy dworskiej.
5. Ujanowice - w centrum wsi, tuż przy szosie stoi zabytkowy kościół parafialny z 1509 r., pod wezwaniem św. Michała. Obiekt posiada cechy budowli gotyckiej. Wieża kościoła ma formę kwadratu nakrytego barokowym hełmem. W tym samym wystroju jest wieża sygnaturki.

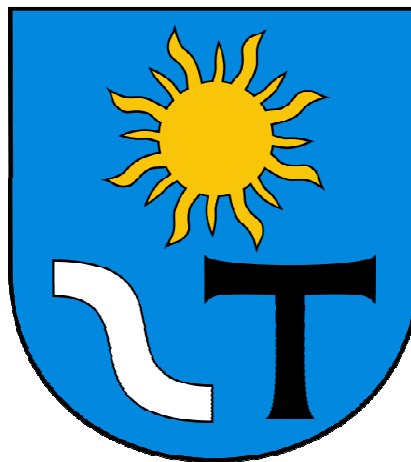
6. Na jednym ze wzniesień Kamionki Małej - Jastrząbce - znajduje się cmentarz wojskowy, którego głównym elementem jest stojąca na podwyższeniu, drewniana kaplica zwieńczona krzyżem (całość około 13 m wysokości).

3.2. Herb i flaga gminy.

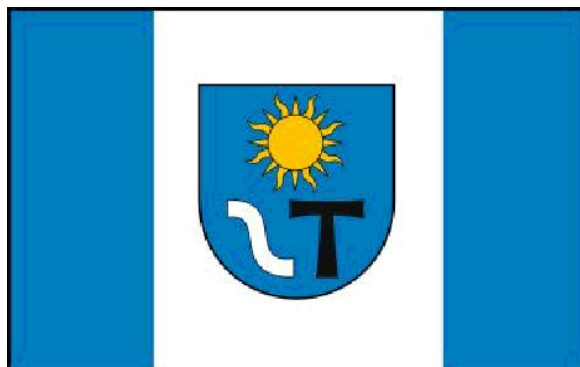
Herb gminy przedstawia w tarczy typu hiszpańskiego w polu błękitnym słońce o szesnastu promieniach, a pod nim u podstawy tarczy krzywaśń srebrną po prawej oraz krzyż w kształcie majstuły „T” po lewej.

- Słońce – symbolizuje wypoczynkowo – turystyczny charakter gminy.
- Krzywaśń - znajduje się w herbie Drużyna, którym posługiwali się wielowiekowi właściciele Laskowej – Laskowscy.
- Majstuła „T” – podkreśla związki zakonu starsądeckich Klarysek z wioskami gminy w wiekach XIII-XVIII.
- Błękitne tło – barwa błękitna jest kolorem Matki Bożej, nieba i wiary, nawiązuje do kultu maryjnego.

Rysunek 2 Herb Gminy Laskowa.

Flaga – flagę stanowi prostokątny płat o proporcjach 5:8, dzielony w słup w proporcjach 1:2:1 w barwach: błękitny przy drzewcu i w części swobodnej oraz biały środkowy. Pośrodku płata flagi na pasie białym – herb gminy. Barwy flagi nawiązują do barw herbu.

Rysunek 3 Flaga Gminy Laskowa.

4. Turystyka.

Gmina Laskowa, nazywana perłą turystyki wiejskiej, położona jest u podnóża gór Beskidu Wyspowego, w obrębie Karpat fliszowych, przy trasie nr 965 z Limanowej do Bochni, w województwie małopolskim. Dobrze rozwinięta sieć dróg lokalnych gwarantuje dogodne połączenie z sąsiednimi miejscowościami. Odległości z Laskowej do: Krakowa (70 km), Nowego Sącza (30 km), Rabki (40 km), Bochni (35 km), Zakopanego (90 km). Malowniczy i zrównoważony krajobraz, przy urozmaiconej rzeźbie terenu i korzystny mikroklimat: słoneczne lato, długa jesień, śnieżna zima oraz brak uciążliwej infrastruktury przemysłowo - technicznej sprawia, że gmina stanowi oazę ciszy i spokoju. Oprócz walorów krajobrazowych, gminę charakteryzuje szereg rozwiązań praktycznych, zwiększających standard życia mieszkańców i udogodnienia dla turystów. Na uwagę turystów zasługują m.in.:

Prywatny skansen budownictwa ludowego Barbary i Krzysztofa Jędrzejek - atrakcja dla miłośników historii i tradycji Laskowej położony w Laskowej w dzielnicy Nadole. Jego twórca – Krzysztof Jędrzejek, rodowity Laskowianin, prawnik z zawodu, skompletował ze znanstwem, ekspozycję etnograficzną, mieszczącą m.in. ludowe warsztaty rzemieślnicze: stolarza, warsztat szewca i warsztat tkacki z wszelkimi narzędziami do obróbki lnu i wełny.

Na liczący dziewięć obiektów skansen składają się: opisany powyżej budynek główny muzeum, spichlerz z Dobrociesza, w którym podziwiać można kompletnie wyposażony warsztat kołodzieja, suszarnia owoców z Laskowej, suszarnia i wędzarnia z Michalczowej. Ponadto: młyn wodny ze Źmiącej ze sprawnym wciąż drewnianym mechanizmem, spichlerz z Kamionki Małej, pasieka z zabytkowymi ulami, której zaczątkiem była stuletnia barć wydrążona w pniu lipy, kamienna kapliczka z Jaworznej pochodząca z 1877 r. oraz bogato wyposażona kuźnia z Michalczowej. Całość skansenu wkomponowana jest w niezwyklej urody ogród stworzony przez Barbarę Jędrzejek.

Gospodarstwo agroturystyczne i stadnina koni „U Gazdy” w Źmiącej - dla miłośników rekreacji konnej. Przewidziane atrakcje to przede wszystkim nauka obsługi konia oraz siodłanie, zajęcia teoretyczne, jazda konna w terenie, lonżowanie, możliwość udziału w imprezach klubowych, przejazdy bryczką, czy sezonowo kuligi. Dodatkowo goście mogą zasmakować przysmaków tradycyjnej kuchni, wziąć udział w pieczeniu chleba oraz w tłoczeniu soków.

Stawy rybne „Pstrągi przy Młynie” usytuowane są w przepięknej okolicy, w dolinie potoku Źmiąckiego. Gospodarstwo posiada 3 stawy pstrągów tęczowych hodowanych na źródlanej wodzie. W ofercie wędkowanie, świeże ryby: pstrąg i jesiotr, a także chleb wiejski i świeże owoce sezonowe. Istnieje także możliwość obsługi wycieczek zorganizowanych oraz pełna obsługa imprez plenerowych. W obiekcie znajduje się zabytkowy młyn wodny z 1917 roku oraz plac zabaw dla dzieci. Dla relaksu i zdrowia gospodarz proponuje swoim gościom spacer po lasach pełnych grzybów i jagód oraz jazdę konną w zaprzyjaźnionym gospodarstwie.

Bazę noclegową stanowią przede wszystkim gospodarstwa agroturystyczne, m.in. w Laskowej, Jaworznej, Kamionce Małej, Źmiącej, Kobyłczynie i Strzeszycach. Jest ich blisko 20. Turyści powodowani pragnieniem ciszy i spokoju w wiejskim otoczeniu, możliwością korzystania z zasobów naturalnych i dziedzictwa kulturowego oraz chęcią uczestniczenia w życiu wsi, mogą także skorzystać z pokoiw gościnnych w Laskowej.

Na świetnej lokalizacji korzysta **Gospodarstwo Agroturystyczne „Oczko” w Laskowej**, laureat wielu nagród m.in. Zielone Lato '97, '98, '99. Położone w malowniczej okolicy, w odległości 4 km od stadniny koni, 5 wyciągów narciarskich o różnych stopniach trudności. Sprzyja to uprawianiu sportów letnich i zimowych oraz pieszym wędrówkom i niewątpliwie przyciąga turystów. Samo gospodarstwo, prócz dobrze wyposażonych sal rekreacyjnych, dysponuje ogrodem z możliwością grillowania (altana grillowa na 50 miejsc), miejscem na ognisko, boiskiem do siatkówki, koszykówki, piłki nożnej, placem zabaw, kortem tenisowym, polem namiotowym i karawaningowym.

Stacja narciarska Laskowa – Kamionna - z nowoczesną czteroosobową koleją w połączeniu z trasą o długości 2005 m i zróżnicowanym stopniu trudności zagwarantuje miłośnikom białego szaleństwa wspaniałą zabawę i niezapomniane wrażenia. 4 wyciągi orczykowe, czteroosobowy wyciąg krzeselkowy (łącznie przepustowość wyciągów - 4300 osób/h), trasy dla początkujących i zaawansowanych, serwis narciarski, wypożyczalnia nart i snowboardów, sklepy z akcesoriami dla narciarzy, szkoła narciarska, restauracja, bar, grill - bar oraz gazdówka na Górze Kamionna stanowią zwarta całość służącą rekreacji i aktywnemu wypoczynkowi turystów.

Suma wszystkich tras zjazdowych wynosi blisko 4000 m. Stok jest oświetlony i sztucznie śnieżony. W sezonie letnim atrakcją ośrodka jest Centrum Aktywnego Wypoczynku, gdzie zorganizować można wspaniałe zabawy sportowo - rekreacyjne, na obszarze dziesiątek kilometrów szlaków turystycznych, rowerowych i spacerowych. Dodatkową atrakcją są miejsca widokowe z panoramą Tatr. U podnóża góry Kamionna i Stacji Narciarskiej usytuowany jest Hotel "Trawers", będący doskonałym miejscem na wypoczynek nie tylko dla turystów, ale także dla przedstawicieli firm, którzy w centralnej i wschodniej Małopolsce odbywają spotkania biznesowe.

Rysunek 4 Stacja narciarska Laskowa - Kamionna.

Źródło: www.laskowa.iap.pl

Zabytkowy XVII wieczny Dwór w Laskowej - znajdujący się na trasie Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej należy do najpiękniejszych i najstarszych dworów w Karpatach Polskich. Malowniczo położony stanowi magiczne miejsce warte odwiedzenia. Dworek zbudowany został w 1667 roku z modrzewiowych bierwion, o konstrukcji zrębowej. Korpus dworu pokrywa dach łamany, polski (krakowski).

Budowniczym był najprawdopodobniej Andrzej de Lipie Laskowski. Budowla została zaliczona do I grupy weryfikacyjnej, a w skład jej wchodzić prócz samego dworu, kapliczka drewniana z figurką św. Jana Nepomucena, spichlerz, stajnia, stodoła i park. Budynek dworu wraz z otoczeniem ogrodowym i należącymi do historycznej całości zabudowaniami folwarcznymi wchodzi ponadto w skład rozległego założenia kulturowo - krajobrazowego o wysokich walorach rekreacyjnych w skali ponadregionalnej. Od 31.08.1993 roku dwór pozostaje w rękach prywatnych, z możliwością zwiedzania po wcześniejszym uzgodnieniu z właścicielką - panią Eugenią Michałowską. Prowadzą tu szlaki turystyczne z Limanowej, Łososiny Górnej oraz Dolnej. Dojść można przez góry z Rozdziela oraz dojechać drogą Limanowa – Żegocina.

Rysunek 5 Dwór w Laskowej.

Źródło: www.laskowa.iap.pl

Na terenie gminy działa od ponad 30 lat, **Gminne Koło Pszczelarzy**, wchodzące w skład Polskiego Związku Pszczelarskiego. Członkowie Koła to doświadczeni pszczelarze, odznaczeni za wieloletnią pracę i wybitne zasługi dla rozwoju pszczelarstwa, laureaci licznych konkursów. Członkowie Koła, prócz kultywowania tradycji, oferują turystom możliwość nabycia wyrobów pszczelarskich i pyłków. Praktyka najbardziej rozpowszechniona w Laskowej, Jaworznie, Żmiącej, Krosnej, Strzeszycach, Kamionce Małej i Ujanowicach.

Na terenie gminy działa również **Koło Łowieckie „Szałas” w Ujanowicach**, liczące 24 członków. Członkowie Koła traktują łowiectwo nie tylko jako polowanie, ale szereg działań mających na celu ochronę i dbałość o bytowanie zwierzyny łownej oraz kultywowanie łowieckiej tradycji. Zadania wpisują się w trzy najważniejsze punkty: hodowla, ochrona i etyka. Etyka łowiecka – to prócz zobowiązań wymienionych podczas przysięgi, także pielęgnacja obyczajów i języka gwary łowieckiej wręczanie złomu - wyróżnienie, którym honorowany jest myśliwy w trakcie udanego polowania na grubego zwierza oraz o ściśle z nim powiązany obyczaj składania hołdu strzelonej zwierzynie i układanie pokotów. „Szałas” współpracuje z młodzieżą, czego przykładem jest Koło „Sympatyków Łowiectwa” w Szkole Podstawowej w Krosnej.

4.1. Małopolski Szlak Owocowy.

Na terenie województwa małopolskiego realizowany jest projekt pod nazwą Małopolski Szlak Owocowy. Celem projektu jest promocja regionów Małopolski produkujących owoce ziarnkowe, pestkowe i jagodowe oraz poprawa jakości oferowanego towaru, w tym przygotowanie sadowników do konkurencji na rynku krajowym i europejskim. Szlak prowadzi specjalnie oznakowanymi odcinkami dróg i uwzględnia gospodarstwa, w których można dokonać degustacji i zakupu owoców lub innych lokalnych produktów, a także zapoznać się z technologią produkcji owoców. Wszystkie obiekty oznakowane są tabliczkami Małopolskiego Szlaku Owocowego. Podążając za wyznaczonym szlakiem, na terenie Gminy Laskowa zwiedzić można 14 gospodarstw w Sechniej, Kobyłczynie i Żmiącej. Inicjatywa Małopolskiego Szlaku Owocowego wpierana jest przez Sadowniczy Zakład Doświadczalny w Brzeznej. Instytut zaangażowany jest w działania mające na celu ochronę i kultywowanie dziedzictwa kulturowego obszaru Małopolski z zakresu sadownictwa, poprawę stanu środowiska naturalnego oraz wzrost atrakcyjności turystycznej regionu, a w kontekście społecznym przyczynia się do rozwoju turystyki wiejskiej i zapewnią dodatkowe miejsca pracy na obszarze wiejskim.

Dużym zainteresowaniem cieszy się „Suska Sechłońska”, wpisana na Listę Produktów Tradycyjnych 28 listopada 2006 roku. Nazwa wywodzi się z gwary i oznacza podsuszoną śliwkę, od miejscowości Sechna - „Sechłońska”.

Do jej wyrobu wykorzystuje się wyłącznie owoce śliwy domowej z pestkami - najczęściej owoce odmian Węgierki i jej pochodnych, które poddaje się procesowi podsuszania i podwędzania.

W celu zagwarantowania najwyższej jakości produktu, owoce przeznaczone do suszenia muszą być zebrane w odpowiednim czasie. Następnie, starannie wyselekcjonowane, układa się na specjalnym ruszcie wykonanym z drewnianych lasek. Do opalania suszarni wykorzystuje się wyłącznie twarde i suche drewno pochodzące od gatunków drzew liściastych. Podwędzanie i podsuszanie to pierwszy etap procesu produkcji „suski sechłońskiej”, który trwa najczęściej od 4 - 6 dni. Tradycja suszenia śliw wraz z upływem lat rozprzestrzeniła się z Sechnej na wsie w najbliższym sąsiedztwie położone w Gminie Laskowa, Iwkowa, Łososina Dolna i Żegocina. Na samym tylko obszarze Gminy Laskowa zlokalizowane jest 310 suszarni, przy czym we wsi Sechna aż 150. 24 kwietnia 2007 roku został złożony wniosek do UE o rejestrację „suski sechłońskiej” jako produktu regionalnego.

Rysunek 6 Suska Sechłońska.

Źródło: www.laskowa.iap.pl

4.2. Szlaki turystyczne i trasy rowerowe.

Gminę Laskowa odwiedza rocznie ok. 7000 turystów. Dla ułatwienia poznania głównych atrakcji gminy, zaplanowano cztery trasy pieszo - rowerowe, ułatwiające poznanie najciekawszych i najbardziej widokowych zakątków gminy:

- Trasa 1 (rowerowo - piesza) : Laskowa Centrum – Nadole - Kamionka Mała – Jastrząbka - Maliniska - Lipniczka - Laskowa. Na trasie zlokalizowano przystanki: *Przy Dworku*, *U Orła* (2 km), *Przy szkole* (6 km), *Jastrząbka* (8 km);

- Trasa 2 (pieszo – rowerowa): Lakowa – Rozpite – Korab – Sałasz – Jaworz – Ujanowice – Laskowa, poprowadzona w trzech wariantach:

- wariant 2a: Sałasz – Jaworzna -Kamionka M. - Laskowa

- wariant 2b: Sałasz - Żmiąca – Krosna - Laskowa

- wariant 2c: Jaworz - Żmiąca – Krosna - Laskowa

Tu również przewidziano przystanki: *Przy Dworku, Na Korabie, Sałasz (909 m n.p.m.), Jaworz (918 m n.p.m.), Ujanowice – stadion.*

- Trasa 3 (rowerowo - piesza): Ujanowice – Sechna – Granice – Przyłaski - Krosna – Strzeszyce – Ujanowice. Na tej trasie warto zatrzymać się w Granicach, Nad Krosną, czy Na Sędziówce;

- Trasa 4 (pieszo – rowerowa): Laskowa centrum - Laskowa Górna - Stacja narciarska (dolna) - Stacja narciarska (górną) - Makowica - wokół szczytu Kamionnej - Stacja narciarska (górną) - Zbójka - Laskowa centrum. Przewidziane przystanki: *Przy Dworku, Stacja narciarska dolna, Pod lasem, Stacja narciarska górną, Makowica.* Czas przejścia całej trasy wynosi ok. 5.5 godzin;

- Trasy nr 1 i 3 będą drogą asfaltową. Może z nich skorzystać każdy, nawet mało wytrawny rowerzysta. Dla turysty pieszego mogą być dłuższą (całodniową) trasą spacerową. Trasy nr 2 i 4 pomyślane są głównie jako całodniowe, piesze (górskie) wycieczki. Mogą z nich także skorzystać doświadczeni rowerzyści, dysponujący rowerami górskimi.

5. Analiza demograficzna.

Ludność Gminy Laskowa wg stanu na dzień 17.01.2008 r. wynosiła 7698 osób, co stanowi ok. 6,14% mieszkańców powiatu limanowskiego.

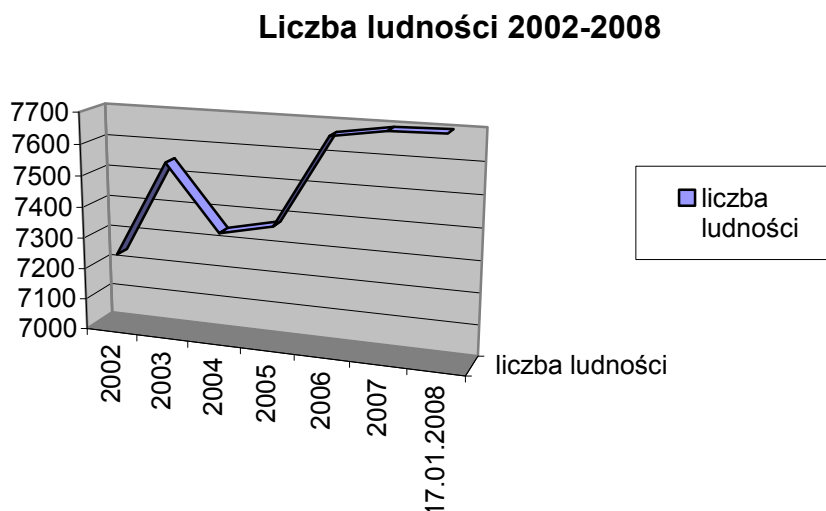
Tabela 2 Liczba mieszkańców gminy w podziale na miejscowości.

Lp.	Miejscowość	Ogółem 2006	Ogółem 2007	Ogółem 17.01.2008	Liczba Kobiet	Liczba mężczyzn
1	Jaworzna	537	542	542	280	262
2	Kamionka Mała	900	901	902	455	447
3	Kobyłczyna	293	301	302	147	155
4	Krosna	539	545	547	267	280
5	Laskowa	3143	3138	3139	1554	1585
6	Sechna	537	550	549	268	281
7	Strzeszyce	336	328	328	168	160
8	Ujanowice	674	680	680	329	351
9	Żmiąca	709	709	709	353	356
	Razem	7668	7694	7698	3821	3877

Źródło: dane gminy oraz GUS.

Zmiany liczby ludności obrazuje poniższy wykres:

Wykres 2 Kształtowanie się liczby ludności gminy 2002- 2008.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy.

Najliczniejszą społeczność w gminie stanowi ludność miejscowości Laskowa ok. 42 % ogólnej liczby mieszkańców gminy, najmniej mieszkańców – ok. 4% posiada miejscowość Kobyłczyna.

Tabela 2 Ludność wskaźniki modułu gminnego 2006.

Wyszczególnienie	Jdn.	Wartość
ludność na 1 km ²	osoba	103
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	99
małżeństwa na 1000 ludności	para	7,1
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	13,9
zgony na 1000 ludności	osoba	8,1
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	5,7

Źródło: GUS.

Wskaźnik gęstości zaludnienia w oparciu o dane z dnia 31.12.2006 r. dla gminy wynosił 103 os/km² i był on niższy od wskaźnika dla powiatu (ok. 128 osób na km²).

Sytuację demograficzną Gminy Laskowa na tle kraju i innych gmin wiejskich określa się jako korzystną, chociaż na koniec 2006 r. wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie ukształtował się na poziomie 43 i był niższy od wskaźnika kształtującego się dla powiatu limanowskiego na poziomie 652. W roku 2007 urodziło się 111 osób, zanotowano 47 zgonów.

Tabela 3 Ruch naturalny wg płci w roku 2006.

Ruch naturalny wg płci		
Urodzenia żywe		
ogółem	osoba	104
mężczyźni	osoba	48
kobiety	osoba	56
Zgony ogółem		
ogółem	osoba	61
mężczyźni	osoba	38
kobiety	osoba	23
Zgony niemowląt		
ogółem	osoba	0
mężczyźni	osoba	0
kobiety	osoba	0
Przyrost naturalny		
ogółem	osoba	43
mężczyźni	osoba	10
kobiety	osoba	33

Źródło: GUS 2006

Saldo migracji w ruchu wewnętrznym w roku 2007 wyniosło 43 osoby, w roku poprzednim 12. Na pobyt stały zameldowało się w roku 2007 119 osób, wymeldowało 77.

Tabela 4 Saldo migracji w ruchu wewnętrznym.

Ogółem	Osoba	12
mężczyźni	osoba	9
kobiety	osoba	3

Źródło: GUS 2006.

Według struktury ekonomicznych grup wiekowych stan ludności w Gminie Laskowa przedstawia się następująco:

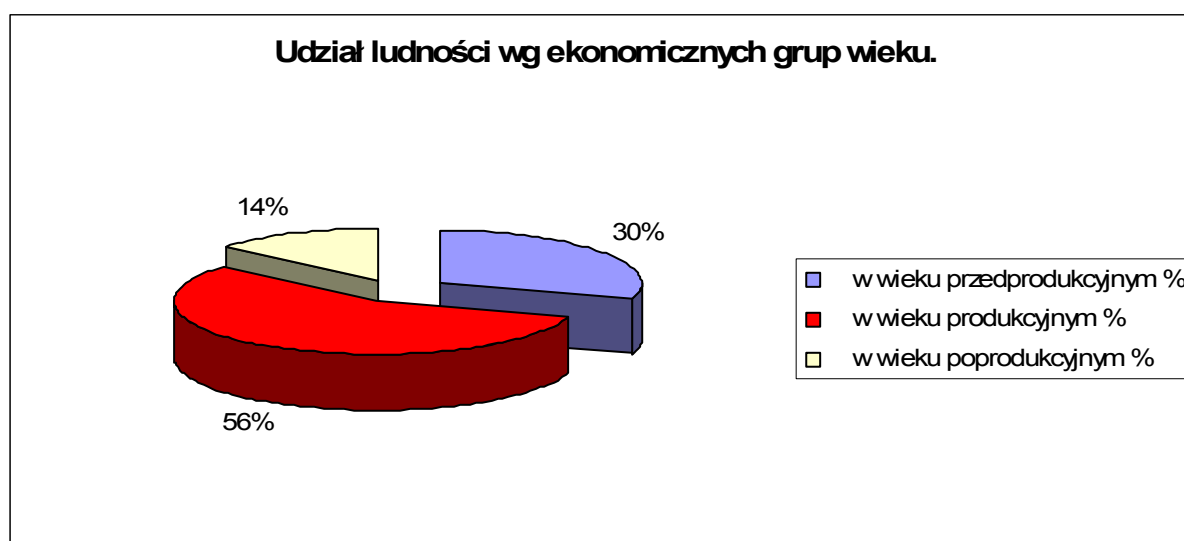
Wykres 3 Ludność według płci i ekonomicznych grup wieku (17.01.2008).

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	7698	3877	3821
w wieku przedprodukcyjnym 0 - 17 lat	2073	1040	1033
w wieku produkcyjnym wieku 18-64 lat	4655	2457	2198
W wieku poprodukcyjnym 65 lat i więcej	970	380	590

Źródło: dane gminy.

Udział ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Laskowa stanowi 56,57% ogółu populacji. Natomiast procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym wynosi 13,67%.

Wykres 4 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku.

Źródło: GUS 2006.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy oraz przyjmując definicję skali starości demograficznej według ONZ (populacja, w której udział ludności w wieku powyżej 65 roku życia jest większy niż 7% - jest populacją starą) można powiedzieć, że ludność Gminy Laskowa jest populacją starą. Niestety taka sytuacja jest charakterystyczna dla większości gmin w Polsce.

Wg danych Spisu Powszechnego z roku 2002, w strukturze wykształcenia ludności dominowały osoby z wykształceniem podstawowym, kolejno zaś z zasadniczym zawodowymi i średnim. Najniższy odsetek stanowiły osoby mogące wykazać się wykształceniem wyższym. Podobnie jak na terenie całego kraju, również w Gminie Laskowa, kobiety wykazują się lepszym poziomem wykształcenia niż mężczyźni: na poziomie policealnym naukę ukończyło 111 kobiet i zaledwie 32 mężczyzn, na poziomie wyższym 154 kobiety i 80 mężczyzn. Mężczyźni dominują w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, zaś kobiety częściej kończą szkoły średnie, w tym o profilu ogólnokształcącym.

Zestawienie w/w danych obrazuje tabela:

Tabela 5 Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i grup wieku.

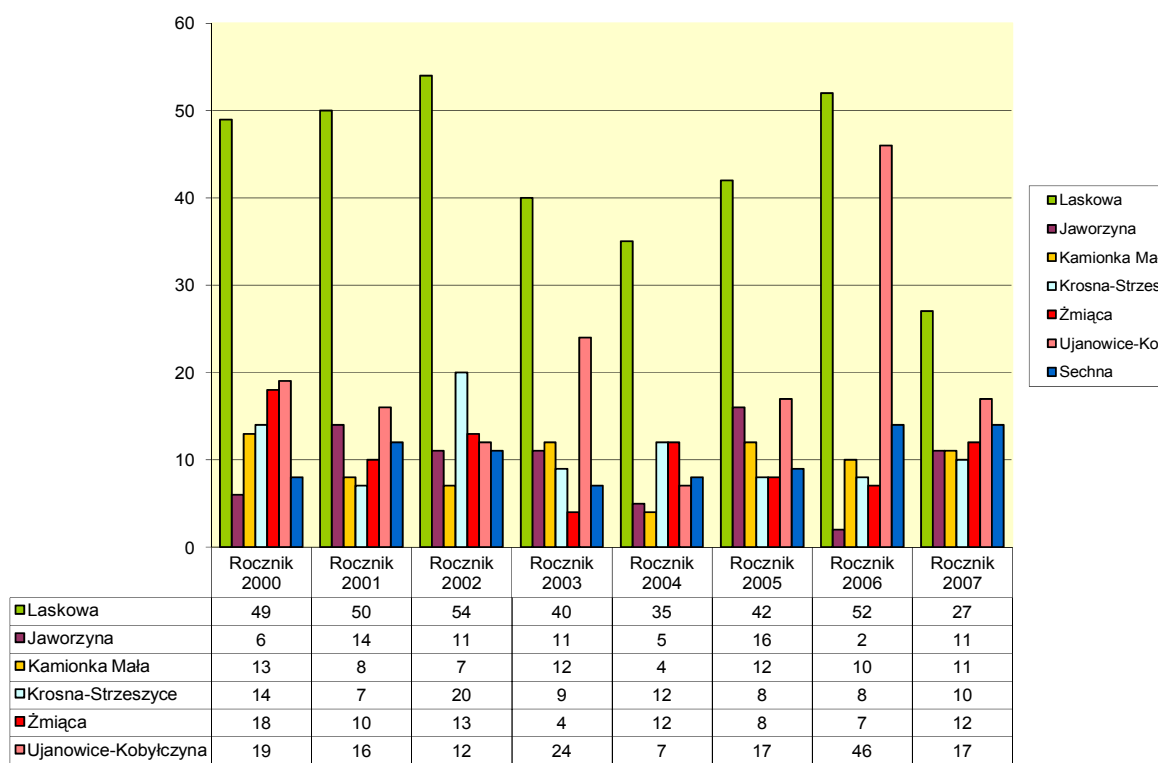
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Poziom wykształcenia									
		wyższe	Policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	szkolnego	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	nieustalony
				razem	ogólnokształcące	zawodowe					
OGÓŁEM	5573	234	143	1138	223	915	1505	2324	229	-	
19 lat i mniej	914	-	-	38	22	16	72	735	69	-	
20-29	1098	61	59	449	124	325	412	114	3	-	
30-39	982	69	20	295	24	271	503	91	4	-	
40-49	892	65	35	228	21	207	371	183	10	-	
50-59	545	22	14	75	17	58	100	321	13	-	
60-64	274	4	3	15	2	13	25	219	8	-	
65 lat i więcej	868	13	12	38	13	25	22	661	122	-	
Mężczyźni	2800	80	32	454	78	376	987	1152	95	-	
Kobiety	2773	154	111	684	145	539	518	1172	134	-	

Źródło: Opracowanie – Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań; Powszechny Spis Rolny. Podstawowe Informacje ze Spisów Powszechnych „Gmina wiejska Laskowa”; Kraków 2003.

6. Oświata i wychowanie.

Oświata i wychowanie stanowi jedno z najważniejszych zadań własnych gminy, na które rok rocznie przeznaczają się znaczne środki, a istniejące placówki oświatowe istotnie oddziałują na środowiska wsi, w których funkcjonują.

Wykres 5 Wykaz dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu w latach 2006-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Laskowa.

Zespół Szkół im. Jana Korczaka w Laskowej - jest największą szkołą w gminie. Obejmuje Szkołę Podstawową z klasą 0 oraz Gimnazjum. Budynek tzw. starej szkoły mieści klasę 0, gimnazjum, w tym 2 pracownie komputerowe z Internetem oraz małe muzeum regionalne. Drugi budynek mieści szkołę podstawową, ponadto dużą świetlicę, kuchnię z zapleczem socjalnym, mały pokój nauczycielski i gabinet pielęgniarski. Szkołę wyróżnia świetnie zorganizowana baza sportowa. Przy Gimnazjum działają: kółko biologiczne, geograficzne, historyczne, matematyczne, fizyczne i języka angielskiego. Ciekawą formą organizowania młodzieży jest również Kabaret „Nic śmiesznego” oraz Klub Europejski EURO - FREAK. Szkoła prowadzi własną stronę internetową: <http://zslaskowa.edu.pl/>. Obecnie uczęszcza do niej 604 uczniów.

Zespół Szkół: Publiczne Gimnazjum i Szkoła Podstawowa w Ujanowicach

- obie te szkoły otrzymały już "Certyfikat Szkoły z Klasą" w ramach ogólnopolskiego konkursu organizowanego jeszcze pod patronatem Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego. Obecnie Publiczne Gimnazjum w Ujanowicach podjęło dalszą współpracę z Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży w ramach programu "Równać Szanse 2003 - Szkoły Aktywne". Liczba uczniów - 292.

Szkoła Podstawowa im. Jana Matejki w Kamionce Małej – powstała w roku 1888 (pierwsze orzeczenie organizacyjne wydane przez CK Radę Krajową we Lwowie 19 lutego 1888 r. znajduje się w archiwum diecezjalnym w Tarnowie), jako szkoła jednooddziałowa ludowa. Z biegiem lat ulegała przekształceniom: do roku 1999 była szkołą podstawową 8 – klasową, a od 1999 roku na mocy Uchwały Rady Gminy przekształcona została w szkołę 6 – klasową z oddziałem przedszkolnym. W szkole uczy się 68 dzieci, pracuje 5 nauczycieli pełnozatrudnionych i 6 niepełnozatrudnionych oraz 3 pracowników obsługi (2,5 etatu). Obecny budynek szkolny został wybudowany w latach 1962-63 i oddany do użytku 20 listopada 1963 roku. W 1969 roku szkole nadano patrona – Jana Matejkę.

Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Żmiącej - powstała w 1905 roku. Szczyci się bogatą historią, m.in. dzięki nauczającej tu Zofii Oleksy. Prowadzone tajne nauczanie otwiera długi rozdział jej bohaterstwa, odwagi i poświęcenia. Liczne inwestycje prowadzone na terenie szkoły poprawiły jej wizerunek zewnętrzny oraz warunki nauki i pracy. Szkoła uczy dwóch języków obcych, prowadzona jest też szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych. Szkoła szczyci się licznymi sukcesami uczniów w nauce i sporcie. Jej osobliwością jest nawiązywanie do dziedzictwa kulturowego małej ojczyzny, a dumna z jej przeszłości szkoła obchodziła stulecie jej powstania nadając sztandar. Obecna liczba uczniów - 100.

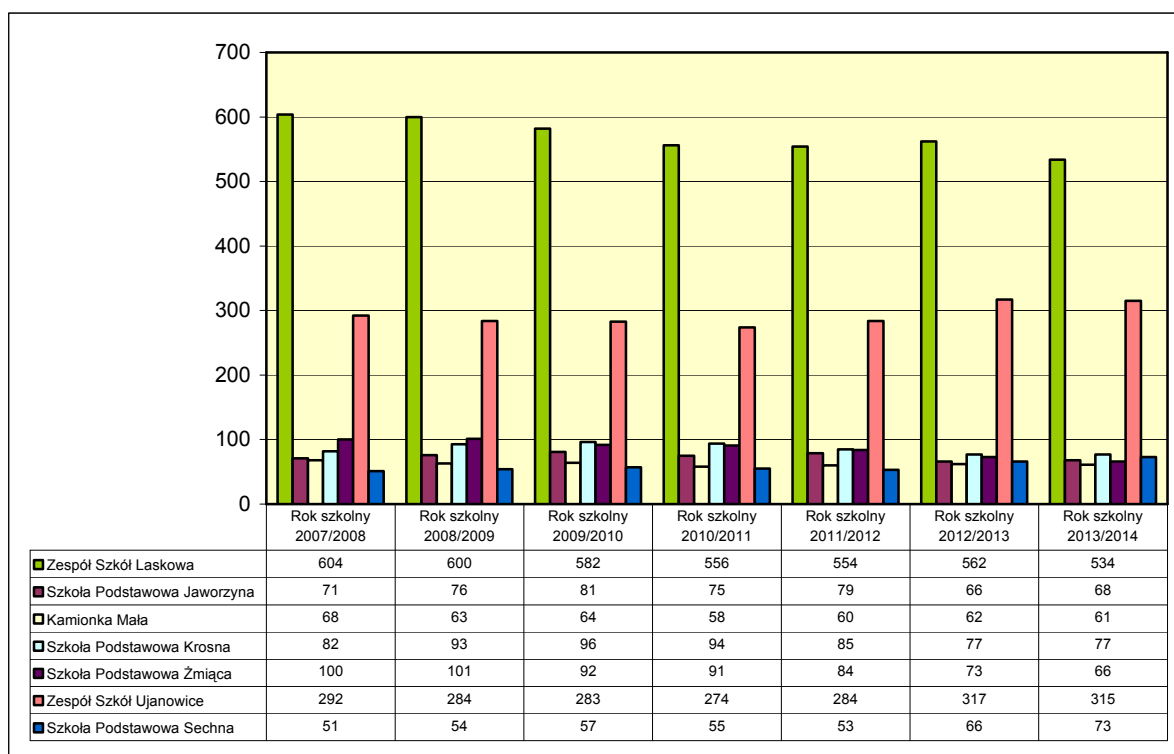
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Jaworznej - liczba uczniów 71. Prowadzone przez lata inwestycje oraz wdrażanie nowych programów, podręczników i pomocy oraz nauka języków obcych, sprawiło, że dziś placówka stawiana jest jako przykład w licznych artykułach tematyce pedagogicznej. W szkole działają rozmaite fundacje - Village, 4H, program korekcji wad postawy metodą Hoppe. Placówka współpracuje ze szkołami na Słowacji. Dodatkowym motorem zmian była działalność szkoły w Nowosądeckiej Lidze Szkół Promujących Zdrowie.

Szkoła Podstawowa im. Św. Józefa w Krosnej - liczba uczniów 68. Szkoła istnieje od 1857 roku. Budowę obecnego budynku rozpoczęto w 1962 r., zakończono w 1966 r. - w dużej mierze dzięki mieszkańcom wsi, którzy kupili działkę pod budowę, dociągnęli wodę i społecznie pomagali przy budowie. W roku 1997 szkoła została zniszczona w trakcie powodzi i w związku z tym planowano ją zamknąć. Jednak dzięki darczyńców udało się ją wyremontować. Obecnie w szkole prowadzone jest nauczanie w klasach 0 - 6. Grono nauczycielskie: 9 pedagogów.

Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Sechniej - powstała w 1921 r., dzięki staraniom wójta Jana Waligóry. Obecnie w szkole uczy się 51 uczniów w klasach od 0 do 6. Zadania postawione przez dobrze wykształconą kadrę pedagogiczną wpisują się w misję szkoły: „Nasza szkoła daje wszystkim uczniom równe szanse”. Oprócz zapewnienia uczniom bezpieczeństwa i opieki, nauczyciele dbają o możliwość rozwoju zainteresowań w kołach (kółko muzyczne, plastyczne, teatralne, przyrodnicze, informatyczne, języka angielskiego), a także organizując imprezy z włączeniem lokalnego środowiska. Uczniowie mają zapewniony stały dostęp do pracowni komputerowych i Internetu.

Wykres 6 Wykaz ilości uczniów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2007/2008 do 2014/2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Laskowa.

Samorządowe Przedszkole w Laskowej - od września 2003 roku funkcjonuje w nowym budynku. W pracy dydaktyczno – wychowawczej z dziećmi realizowany jest program „ABC... Program Wychowania Przedszkolnego XXI Wieku” jako program podstawowy. Zajęcia dodatkowe prowadzone w ramach działalności edukacyjnej to m.in. rytmika, religia i język angielski.

Samorządowe Przedszkole w Ujanowicach - rozpoczęło swoją działalność w 1974 roku, a organem prowadzącym przedszkole jest Gmina Laskowa. Placówka mieści się w budynku Zespołu Szkół im. Św. Kingi w Ujanowicach.

Niepubliczne Przedszkole ZGSS Służebniczek Niepokalanego Poczęcia w Ujanowicach oraz placówka w Krosnej.

Prognoza demograficzna na najbliższe 7 lat pokazuje, że liczba dzieci z każdym rokiem stopniowo się zmniejsza. Ten stan powodował będzie konieczność aktualizacji sieci placówek oświatowych dostosowując ją do ilości dzieci i możliwości finansowych gminy.

Inne formy edukacyjne dostępne na terenie gminy.

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Ujanowicach - jest ośrodkiem wsparcia pobytu dziennego. Funkcjonuje od 1 października 2006 roku. Dom przeznaczony jest dla osób dorosłych, powyżej 18 roku życia, wykazujących zaburzenia psychiczne i upośledzonych umysłowo, aktualnie nie wymagający leczenia szpitalnego. Zakres usług obejmuje w szczególności: podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do samodzielnego życia, w tym podjęcie pracy w zakładzie pracy chronionej oraz poradnictwo w zakresie świadczeń socjalnych, a także kształtowanie umiejętności aktywnego spędzania wolnego czasu i rehabilitację ruchową.
- Fundacja Ruperta Mayera "Dzieło Pomocy Dzieciom- placówka wielofunkcyjna w Żmiącej. Zapewnia dziecku dzienną i całodobową opiekę wraz z wychowaniem. Organem założycielskim i prowadzącym Ośrodek jest Przełożony Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie. Placówka interwencyjna przeznaczona jest dla małych dzieci (w wieku od 3 do 10 lat) wymagających troskliwej, natychmiastowej pomocy w chwili szczególnego kryzysu rodzinnego, porzucenia, czy zaniedbania.

Do zadań placówki interwencyjnej należy m.in. zapewnienie doraźnej całodobowej opieki dzieciom umieszczonym w pogotowiu, opracowanie diagnozy pedagogicznej, psychologicznej i lekarskiej oraz wskazań wychowawczych i dydaktycznych dla wychowanka. W ramach współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej placówka udziela pomocy interwencyjnej dla dzieci w wieku do 10 lat (lub starszych – w przypadku rodzeństw).

Działania gminy i formy udzielonego wsparcia dla edukacji.

W ostatnich latach gmina poczyniła szereg inwestycji związanych z polepszeniem bazy dydaktycznej dla dzieci i młodzieży uczącej się:

- Budowa Sali gimnastycznej w Ujanowicach trwająca 10 miesięcy. Całkowita wartość inwestycji wyniosła 940 822,84 zł, z czego Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu przyznało dotację w kwocie 293 300,00 zł.
- Remont budynku Szkoły Podstawowej w Żmiącej obejmujący wykonanie pokrycia dachowego wraz pracami okalającymi. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 171 659,65 zł. Środki pozyskano z Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich oraz z darowizn.
- Boisko sportowe w Laskowej- przedsięwzięcie rozpoczęto cztery lata temu. Zakupiono wtedy 2,17 ha gruntu z przeznaczeniem pod budowę boiska sportowego. Inwestycję w 58% sfinansowano z Sektorowego Programu Operacyjnego.
- Świetlica wiejska w Kamionce Małej - inwestycja w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”. Całkowita wartość zadania wynosi 268 479,00 zł.

Gmina wspierając placówki oświatowe dofinansowuje ich działalność. W 2007 roku na utrzymanie Przedszkoli Publicznych wydatkowano kwotę 351 503,00 zł. Udzielona dotacja dla Niepublicznych Przedszkoli wyniosła 59 867,00 zł, na utrzymanie klas 0- 368062.00 zł. Na dofinansowanie dowożenia uczniów do szkół przeznaczono 212 067,00 zł. Oprócz subwencji oświatowej na 2007 r. dofinansowano działalność szkół w wysokości 252 667,00 zł. Ponadto finansowane są na bieżąco remonty placówek oświatowych. Dla dzieci spełniających kryteria przyznania pomocy z GOPS finansowane jest dożywianie w szkole.

Obowiązują także stypendia dla uzdolnionych uczniów oraz nagrody dla uczniów i laureatów za osiągnięcia w konkursach i olimpiadach przedmiotowych szkół podstawowych i gimnazjów oraz w międzyszkolnym współzawodnictwie sportowym.

7. Sport w gminie.

Jednostką instytucjonalną zajmującą się prowadzeniem działalności w zakresie sportu i rekreacji ruchowej jest Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji. Do jego głównych zadań w tej materii, należy tworzenie, utrzymywanie i udostępnianie bazy sportowo- rekreacyjnej, organizowanie turniejów, zawodów i imprez oraz wspieranie działalności istniejących klubów sportowych na terenie Gminy Laskowa. GOKSiT współpracuje ze szkołami i placówkami oświatowymi. Szczególną dbałością o kondycję psycho - fizyczną objęte są dzieci i młodzież.

Na terenie Gminy Laskowa funkcjonują kluby sportowe:

KUKS „Laskowia” Laskowa - założony w 1967 roku. W sezonie 2006/2007 uplasował się na trzeciej pozycji Klasy A, grupa: Limanowa. Prezesem klubu jest pan Józef Orzeł, trenerem drużyny pan Andrzej Zalewski. Zawodnicy trenują na boisku 105 m x 65 m w Laskowej.

Amatorski Klub Sportowy Ujanowice - istnieje od 1984. Do niedawna funkcjonowała także oficjalna strona klubu. Jego prezesem jest pan Józef Król, trenerem drużyny – pan Jan Maciaś. 7 lipca 2002 roku oddano do użytku nowy stadion, przeznaczony dla 1000 kibiców. Wymiary boiska - 98 m x 58 m.

LKS Jaworzanka Jaworzna - założony w 2003 roku, od 2004 z własnym stadionem. Należy do jednych z najmłodszych klubów Limanowskiego Podokręgu Piłki Nożnej. Prowadzi sekcję: trampkarzy, juniorów i seniorów. Prezesem jest pan Kazimierz Piegza, trenerem drużyny pan Robert Szczypta. Barwy klubowe zielono - czerwone.

UKS Krosna - oficjalnie powstał w roku 2007, wcześniej istniał jako Drużyna z Krosnej, która miał na swoim koncie kilka osiągnięć, m.in.: - I miejsce w Amatorskiej Lidze Piłki Siatkowej Czchów 2007 r., I miejsce w Turnieju o Puchar Burmistrza Czchowa 2007 r., I miejsce w Turnieju o Puchar Burmistrza Tymbarku 2007 r., II miejsce w Turnieju z okazji Święta Niepodległości Nowy Sącz 2007 r., II miejsce w Turnieju Piłki Siatkowej o Puchar Wójta Gminy Laskowa 18 III 2007 r.

Obecnie Siatkarze grają w Okręgowej Lidze w Nowy Sącz i Amatorskiej Lidze w Nowym Sączu.

8. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

W wyniku analizy kwestii społecznych prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Laskowej podstawowymi problemami nękającymi różne grupy społeczne są:

I.1. Bezrobocie w całym powiecie limanowskim wynosi 10%. Głównym źródłem utrzymania jest praca na roli. W okresie wiosennym oraz letnim osoby bezrobotne starają się szukać prac dodatkowych. Osoby mające gospodarstwa rolne muszą godzić pracę zawodową z pracą na roli.

I. 2. Ubóstwo - jest problemem złożonym, powodowanym przez wiele czynników, do których zaliczyć należy przede wszystkim: alkoholizm, bezrobocie, zwłaszcza długotrwałe, wskaźnik rodzin żyjących z osobą niepełnosprawną lub długotrwałe chorych, liczbę rodzin wielodzietnych i niepełnych, czynniki demograficzne i społeczno – ekonomiczne.

I. 3. Niepełnosprawność- z powodu barier architektonicznych osoby niepełnosprawne nie mogą w pełni korzystać z dobrodziejstw życia społecznego oraz przysługujących im praw, co w efekcie prowadzi do ich społecznego wykluczenia.

I. 4. Problemy opiekuńczo - wychowawcze - związane są z brakiem kontaktu rodziców z dziećmi, z frustracją rodziców spowodowaną niemożnością zaspokojenia potrzeb i środków utrzymania rodziny oraz próbą wyładowania się na kimkolwiek, jeszcze inne spowodowane są ogólną bezradnością. Trudności na rynku pracy i problemy finansowe znacznie utrudniają funkcjonowanie rodziny.

I. 5. Długotrwała choroba i starość - w związku z niskimi świadczeniami emerytalnymi, osoby chore i starsze wymagają stałej opieki. Często takie osoby nie mogą liczyć na pomoc rodziny. Jeśli mieszkają z dziećmi lub opiekunami, nierzadko, ich świadczenia stanowią główny dochód gospodarstwa domowego.

I.6. Uzależnienia – najczęściej występującym uzależnieniem wśród mieszkańców gminy jest alkoholizm. Ta choroba współistnieje z innymi problemami w rodzinie takimi jak bezrobocie i ubóstwo. Ponieważ zachowania poszczególnych członów rodziny pozostają w ścisłym związku ze sobą, reakcje krewnych stają się wkrótce podobnie upośledzone, jak zachowania alkoholika.

Nadrzędne cele w rozwiązywaniu problemów społecznych opisano w tabeli:

Tabela 6 Plan działań strategicznych związanych z zaspokojeniem potrzeb społecznych w gminie.

LP.	FORMY WSPARCIA	PODJĘTE DZIAŁANIA	PRZEWDZIANE EFEKTY
1.	Identyfikowanie czynników powodujących potrzebę korzystania z pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza rzeczywistych potrzeb społecznych • Rozpoznanie głównych problemów społecznych i ich zasięgu • Ustalenie zasad współpracy między organizacjami i instytucjami zintegrowanymi 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznanie źródła zagrożeń życia społecznego na terenie gminy • Opracowanie diagnozy w zakresie pomocy społecznej • Zwiększenie efektywności działań instytucji zintegrowanych • Wykorzystanie źródeł informacji o przyczynach korzystania z pomocy społecznej
2.	Zabezpieczenie środków materialnych na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych osób	<ul style="list-style-type: none"> • Indywidualnie dostosowana pomoc finansowa dla jednostek potrzebujących wsparcia • Realizacja świadczeń rodzinnych • Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych: dach nad głową, gorący posiłek, świadczenie usług z zakresu opieki nad ludźmi starszymi i niepełnosprawnymi • Pobudzanie aktywności własnej rodziny oraz osób korzystających z pomocy przy rozwiązywaniu problemów 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie aktywności własnej rodziny oraz osób korzystających pomocy • Umożliwienie rodzinom i osobom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych
3.	Rozszerzenie usług dla ludzi starszych	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie aktywnego trybu życia osób starszych poprzez wspieranie różnych form działalności i inicjatyw • Rozszerzenie usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych w miejscu zamieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> • Respektowanie praw osób starszych do godnego życia w społeczeństwie • Zapewnienie komfortu psychicznego poprzez zabezpieczenie ich funkcjonowania w środowisku lokalnym

4.	Stworzenie zintegrowanego systemu pomocy rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnozowania istniejących problemów, w szczególności w zakresie niepełnosprawności, uzależnień • Podejmowanie działań na rzecz łagodzenia lub rozwiązywania istniejących problemów • Monitorowanie rodzin zagrożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • Nawiązanie szerokiej współpracy z lokalnymi instytucjami oraz organizacjami o charakterze publicznym i niepublicznym • Wzajemna wymiana informacji w zakresie potrzeb jednostek potrzebujących przez podmiotu udzielające wsparcia • Tworzenie grup przeciwdziałających przemocy w rodzinie
5.	Podniesienie poziomu kwalifikacji i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie roli i zadań pracownika socjalnego w środowisku lokalnym • Zwiększenie roli pracy socjalnej w działalności Ośrodka Pomocy Społecznej • Utworzenie w strukturze wewnętrznej ośrodka grupy superwizyjnej dla pracowników socjalnym w nim zatrudnionych • samodoskonalenie i kształcenie pracowników socjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Skuteczniejsze działania pracowników służb społecznych • Wzrost liczby wyspecjalizowanych pracowników socjalnych • Podniesienie jakości oferowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej usług

Źródło: na podstawie „ Strategii rozwiązywania problemów społecznych”, GOPS w Laskowej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Laskowej działa zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 14 marca 2004 r. W związku z tym dokumentem udziela wsparcia finansowego podopiecznym na zasadach ściśle określonych przez w/w ustawę. Pomocą obejmuje się osoby w trudnej sytuacji życiowej, finansowej, mieszkaniowej i zdrowotnej. Planowane wydatki budżetowe w 2008 r.:

- na zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wynoszą 320.000 PLN
- na wydatki na pomoc społeczną 320.999 PLN;
- na dodatki mieszkaniowe zarezerwowano 2000 PLN.

Zdrowie.

Obecnie na terenie Gminy Laskowa funkcjonują dwa zakłady opieki zdrowotnej:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Laskowej - udziela świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz opieki środowiskowej, profilaktyki i promocji zdrowia oraz innych świadczeń dotyczących zabezpieczenia medycznego.

Pacjentów obsługuje 3 lekarzy, 3 pielęgniarki środowiskowo – rodzinne, 1 pielęgniarka zabiegowa i 1 pielęgniarka w środowisku nauczania i wychowania. Pod opieką SPOZ pozostają również 3 szkoły podstawowe i gimnazjum. Całkowita liczba pacjentów korzystających z opieki SPZOZ w Laskowej wynosi 4947.

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ujanowicach - jedna z najwcześniej i najlepiej zorganizowanych placówek zdrowotnych na terenie powiatu limanowskiego i nowosądeckiego. Na terenie placówki funkcjonują: gabinet internistyczny, ginekologiczno - położniczy, pediatryczny, stomatologiczny oraz punkt szczepień, laboratorium i apteka. Zatrudniony personel to lekarz internista, lekarz medycyny rodzinnej, pediatra, 2 ginekologów, stomatolog oraz 2 pielęgniarki środowiskowe, pielęgniarka zabiegowa, pielęgniarka medycyny szkolnej, położna i laborant. NZOZ obejmuje opieką medyczną 4 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum i 1 przedszkole. Całkowita liczba pacjentów korzystających z opieki NZOZ w Ujanowicach to 2692 pacjentów.

Ponadto w Laskowej funkcjonuje gabinet: Prywatne Centrum Stomatologiczne.

9. Kultura.

Samorządową instytucją rozpowszechniania kultury na terenie Gminy Laskowa jest Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki, a powołany został w celu realizacji zadań w zakresie prowadzenia i koordynacji działalności kulturalno - oświatowej w gminie oraz innych działań, wynikających z potrzeb lokalnego środowiska. W ramach działalności GOKSiT, cały rok odbywają się zajęcia z tańca nowoczesnego oraz rytmiki i aerobiku dla młodzieży i dorosłych. Funkcjonuje również Ognisko Muzyczne, do którego uczęszcza około 30 osób. Ognisko prowadzi naukę gry na instrumentach klawiszowych, trąbce, klarnecie oraz flecie poprzecznym i gitarze.

9.1. Orkiestry parafialne i lokalne zespoły artystyczne.

- Parafialna Orkiestra Dęta w Laskowej.

Działa przy Parafii Rzymsko - Katolickiej w Laskowej, jak również współpracuje z GOKSiT w Laskowej, wspomagającym finansowo działalność orkiestry. 19 maja 2001 r. Orkiestra obchodziła jubileusz 70 lat swojego istnienia. Żyjący, ale nie grający już członkowie orkiestry, którzy tworzyli orkiestrę, uhonorowani zostali dyplomami uznania. Z tej okazji GOKSiT w Laskowej wydał okolicznościowy folder o orkiestrze i jej bogatej historii. Aktualnie orkiestra liczy czterdziestu członków, z czego 2/3 to młodzież szkolna i posiada własne stroje.

- Orkiestra Parafialna z Krosnej.

Powstała w 1916r. Połowa stanu osobowego orkiestry to uczniowie szkół podstawowych i średnich, a jej stan liczbowy ciągle rośnie. Obecnie orkiestra liczy 30 osób. Występuje w uroczystościach kościelnych i świeckich, w swojej parafii i poza nią. O jej świetności świadczą liczne nagrody na szczeblu regionalnym i krajowym.

- Młodzieżowa Orkiestra Dęta z Jaworznej.

Powstała w 1987 r. z inicjatywy proboszcza tamtejszej parafii – ks. kanonika Józefa Cieśli. Orkiestra regularnie bierze udział we wszystkich Przeglądach Orkiestr Dętych „Echo Trąbity” w Nowym Sączu zajmując zaszczytne miejsca w kategorii orkiestr młodzieżowych występujących w tym Festiwalu.

9.2. Pozostałe tradycje gminne.

Na terenie Gminy Laskowa działają organizacje kobiet, zrzeszone w Kołach Gospodyń Wiejskich, m.in. w Laskowej, Sechnej, Kamionce Małej, Krosnej, Strzeszycach, Jaworznej, Żmiącej, Kobyłczynie i Ujanowicach. Celem ich funkcjonowania jest ochrona praw, reprezentowanie interesów i działanie na rzecz poprawy społeczno - zawodowej kobiet wiejskich oraz ich rodzin, w tym inicjowanie i podejmowanie rozmaitych działań na rzecz poprawy warunków życia, pracy i ochrony zdrowia kobiet wiejskich.

W Gminie Laskowa żywo kultywowane są tradycje i obrzędy ludowe związane z folklorem Lachów. Propagowaniu folkloru służą liczne imprezy, z których najważniejszą jest jesienna "Limanowska Słaza". Wiele zwyczajów ludowych jest ciągle żywych - spotkać tu więc można tradycyjne, wiejskie wesela, w zimie atrakcją są kuligi, w okresie karnawału po wsiach chodzą grupy kolędnicze z gwiazdą, turoniem i Herodem, a w Niedzielę Palmową święci się wysokie, sięgające nieraz 10 - 15 m, pięknie przybrane palmy wielkanocne.

9.3. Szlak Architektury Drewnianej.

Obok Dobczyc, Raciechowic, Szyku, Zakliczyna i Ciężkowic, Gmina Laskowa leży na Małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej. Murowane twierdze romańskie i gotyckie kościoły oraz malowniczy dworek w Laskowej, stanowią barwny zapis historycznej przeszłości Małopolski.

Zachowały się tu także liczne zabytki dawnej wsi polskiej, tej drewnianej zharmonizowanej z krajobrazem, a bogactwo kultury i sztuki ludowej tej ziemi nie ma sobie równych na terenie Polski. Podhale z domostwami krytymi gontem, oryginalne konstrukcje chat orawskich czy kryte strzechą chałupy beskidzkie i krakowskie to prawdziwe skarby regionu.

10. Gospodarka i rynek pracy.

Na terenie Gminy Laskowa głównym źródłem utrzymania gospodarstw domowych jest praca, głównie najemna oraz niezarobkowe źródła utrzymania. Z danych posiadanych przez Urząd Gminy wynika, że najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie zajmuje się budownictwem i handlem.

Na koniec roku 2007 zarejestrowanych w Gminie Laskowa było 261 podmiotów gospodarczych, z tego w poszczególnych branżach:

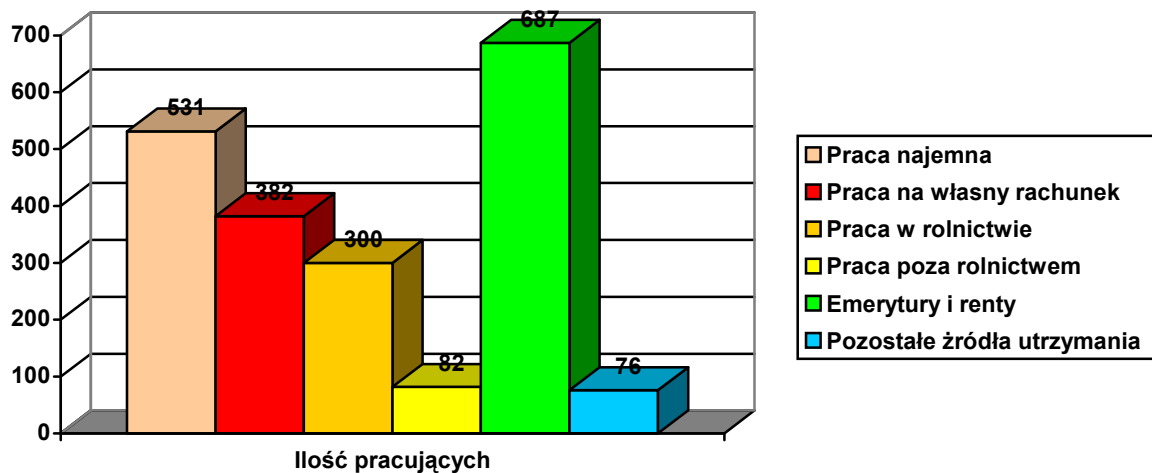
1. Usługi budowlane – 75;
2. Usługi transportowe – 22;
3. Rzemiosło i drobna wytwórczość – 4;
4. Handel – 84;
5. Pozostałe usługi - 61;
6. Inna działalność – 15.

Szacuje się powierzchnię użytkową rzemiosła usługowego i usług innych na około 1000 m², sklepy gminy posiadają ogółem 1434 m² powierzchni użytkowej. Biorąc pod uwagę, że rolnictwo i zakłady pracy zatrudniające poniżej 5-ciu osób pracujących można zakwalifikować do sektora prywatnego – odsetek pracujących w sektorze prywatnym w gminie kształtuje się na poziomie 95%.

Rozmieszczenie podmiotów działalności gospodarczej jest nierównomierne. Największa ich ilość zlokalizowana jest w Laskowej i Ujanowicach oraz Kamionce Małej.

Dane dotyczące źródeł utrzymania gospodarstw domowych wskazują, że około 45% wszystkich gospodarstw domowych utrzymuje się z niezarobkowych źródeł utrzymania (emerytury, renty, zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki z pomocy społecznej i inne), co przedstawia poniższy wykres:

Wykres 7 Źródła utrzymania ludności Gminy Laskowa.

Źródło: na podstawie danych gminy, 2003.

Według wyników spisu powszechnego przeprowadzonego w maju 2002 roku populacja pracujących w Gminie Laskowa liczyła 2203 osoby.

Struktura pracujących wg wykształcenia w gminie kształtuje się podobnie, jak w Małopolsce i całym kraju. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym i średnim.

Na terenie gminy liczba ludności zatrudnionej poza rolnictwem jest duża, odsetek ten nie maleje. Wzrasta ilość ludności podejmującej działalność usługową na miejscu, jednak liczba tych w stosunku do dojeżdżających do pracy jest mała. Niezwykle istotną sprawą dla rozwoju gminy jest stworzenie mechanizmów umożliwiających tworzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Jednakże obciążenia finansowe (szczególnie ZUS) i brak zasobów kapitałowych, jak dotychczas uniemożliwiają znaczący rozwój tego rodzaju przedsięwzięć.

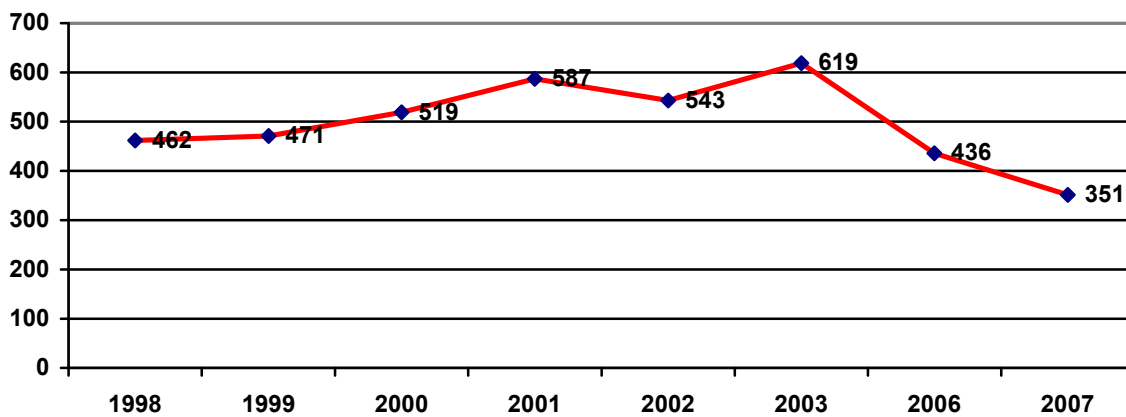

10.1. Bezrobocie na terenie gminy.

Wysokość stopy bezrobocia w województwie małopolskim na koniec roku 2007 wyniosła 8,8% i jest drugą po województwie mazowieckim w porównaniu z pozostałymi województwami (11,4% dla kraju). Powiat limanowski, na terenie którego leży Gmina Laskowa zanotował w tym okresie stopę bezrobocia na poziomie 16,6%, zatem na poziomie blisko dwukrotnie wyższym niż stopa dla całego województwa. Jednakże jest to o blisko 3% mniej niż stopa zanotowana w roku 2006.

W ostatnim okresie wzrost gospodarczy i odwracająca się tendencja pomiędzy podażą pracy a popytem powoduje obniżanie się skali bezrobocia na terenie gminy.

Wykres 8 Zmiana ilości bezrobotnych w Gminie Laskowa w latach 1998-2007.

Źródło: dane gminy i PUP Limanowa

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej na koniec roku 2007 wskazują, iż na terenie gminy zarejestrowanych było ogółem 351 bezrobotnych, z czego ponad 60% liczbę tę stanowiły kobiety, pomimo ogólnie lepszego poziomu wykształcenia. Jedynie 42 osoby mogły wykazać się prawem do zasiłku.

Niepokojącym zjawiskiem jest duże bezrobocie osób młodych. Zarówno na terenie powiatu, jak i samej gminy osoby te stanowiły ok. 1/3 ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Tabela 7 Liczba bezrobotnych w gminie na tle powiatu.

Wyszczególnienie	Stan na koniec okresu sprawozdawczego			
	ogółem	kobiety	Bezrobotni w wieku 18-24 lata	Z prawem do zasiłku
Powiat limanowski	7403	4519	1899	853
Gmina Laskowa	351	220	100	42

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP Limanowa na koniec roku 2007.

W szczególnej sytuacji na rynku pracy znajduje się na terenie gminy łącznie 456 osób, z czego 227 osób to długotrwale bezrobotni, 10 – osoby bezrobotne.

Tabela 8 Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

	Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy						
	Do 25 r. ż.	Które ukończyły szkołę wyższą	Długotrwale bezrobotni	Pow. 50 r.ż.	Bez kwalifik. Zaw.	Samotnie wych. dziec. Do 7 r.ż.	Niepełnosprawni
Powiat limanowski	1899	67	4869	911	1939	89	131
Gmina Laskowa	100	4	227	37	75	3	10

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP Limanowa na koniec roku 2007.

Biorąc pod uwagę strukturę wieku bezrobotnych na terenie Gminy Laskowa, najliczniejszą grupę stanowią osoby młode, w wieku 18-24 lat, w liczbie 100, co stanowi 30% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy. W pozostałych grupach wiekowych bezrobocie kształtuje się następująco: 25-34 lat – 83; 35-44 lat - 81; 45 - 54 lat – 73; 55 - 59 lat – 13, 60 - 64 lat – 1 osoba.

Na strukturę bezrobocia ma także wpływ poziom wykształcenia. W Gminie Laskowa na koniec roku 2007 zarejestrowanych było:

- 21 osób – wykształcenie wyższe
- 84 osób – policealne i średnie zawodowe
- 47 osób - średnie ogólnokształcące

- 124 osób – zasadnicze zawodowe
- 75 osób – gimnazjalne i poniżej

Najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, na terenie gminy jest to 35,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Dla szans na rynku pracy istotny jest także dotychczasowy staż pracy – na terenie Gminy Laskowa wśród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby bez stażu (78) oraz ze stażem do 1 roku (74) i 1-5 lat (64).

Powiatowy Urząd Pracy w Limanowej prowadzi na terenie Gminy Laskowa aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu, w na które w roku 2007 złożyły się:

- Prace interwencyjne – 8,
- Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej - 3,
- Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – 3,
- Staże – 4,
- Refundacja składki ZUS – 0,
- Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy – 3,
- Szkolenia – 3,
- Prace społecznie użyteczne – 0.

Szkolenia mają na celu zwiększanie szans na podjęcie zatrudnienia poprzez przyuczenie o zawodu, podniesienie lub zmianę kwalifikacji.

11. Rolnictwo.

Gmina Laskowa posiada zróżnicowane warunki przyrodniczo - klimatyczne i glebowe dla produkcji rolniczej. Wpływa na to wiele czynników środowiska przyrodniczego, warunków hydrogeologicznych, klimatycznych, ukształtowania terenu oraz pokrywy glebowej.

Północną część gminy charakteryzują:

- niższe przedziały wysokości n.p.m.,
- większy procent terenów korzystnie eksponowanych (nasłonecznionych) – stoki południowe,
- niższy procent terenów nieleśnych.

Południową część gminy charakteryzują:

- wyższe przedziały wysokości n.p.m.,
- niższy procent terenów korzystnie eksponowanych – stoki północne,
- znacznie wyższy procent terenów nieleśnych.

Ogólnie można określić, że najkorzystniejsze warunki do działalności rolniczej posiada: Sechna (ekspozycja terenów południowo-zachodnia), oraz częściowo wsie: Laskowa, Jaworzna, Żmiąca i Kobyłczyna (niższe partie wzniesień – stoki o ekspozycji wschodniej i zachodniej). Pozostałe miejscowości posiadają mniej korzystne warunki, lecz w ich obszarze znajdują się również tereny o predyspozycjach dla rozwoju rolnictwa.

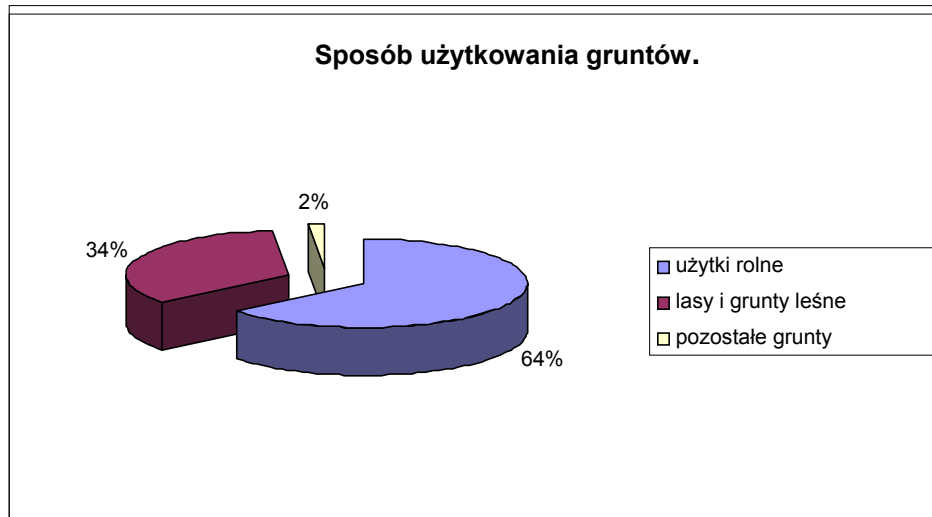
We wsiach gminy Laskowa tradycyjną gałęzią rolnictwa od wielu lat było sadownictwo. Obszar ten zaliczany jest do sądecko – limanowskiego rejonu sadowniczego, nazywanego również karpackim. Kolebką sadownictwa karpackiego były okolice Łącka, gdzie pierwsze sady powstawały już w połowie XIX wieku. Stąd na zasadzie dyfuzji doświadczeń uprawy sadownicze rozprzestrzeniły się w kierunku gmin: Laskowej, Łososiny Dolnej, Limanowej, Żegociny obejmując pogórskie obszary Beskidu Wyspowego, a potem przyległe tereny Pogórza Wielickiego w rejonie Jodłownika, Szczyrzyc, Raciechowic, Leszczyny.

Struktura użytkowania gruntów wg danych za rok 2005 kształtowała się następująco:

- użytki rolne - 3820 ha, w tym:

- grunty orne - 1800 ha,
- sady - 295 ha,
- łąki - 1246 ha,
- pastwiska - 479 ha,
 - lasy i grunty leśne - 2043 ha,
 - pozostałe grunty – 100 ha.

Wykres 9 Sposób użytkowania gruntów wg powierzchni (ha).

Źródło: na podstawie „Opracowanie ekofizjograficzna dla potrzeb zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Laskowa”.

W produkcji rolnej podstawowe miejsce zajmują uprawy zbóż i ziemniaków oraz takie kierunki jak produkcja mleka, żywca wieprzowego i wołowego, ogrodnictwo i sadownictwo – w tym uprawy drzew owocowych: jabłoni, śliw, wiśni oraz plantacje owoców jagodowych (truskawek, malin, agrestu, porzeczek).

W strukturze zasiewów dominuje uprawa zbóż i roślin okopowych. Za rok 2005 zanotowano następujące powierzchnie zasiewów:

- Zboża ogółem – 950 ha;
- Strączkowe jadalne na zimno – 1 ha;
- Ziemniaki – 300 ha;
- Rośliny pastewne – 70 ha;
- Kukurydza (ziarno) – 70 ha;
- Wsiewki poplonowe – 40 ha;
- Łąki (plon siana) – 1246 ha;

- Pastwiska (plon zielonki) – 479 ha.

W strukturze agrarnej zaznacza się dominacja gospodarstw małych i średnich przy średniej wielkości 3,6 ha. W latach 2004-2005 liczba gospodarstw rolniczych w gminie kształtowała się na poziomie ok. 1200, co przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 9 Liczba gospodarstw rolniczych w szt. 2004-2005.

Liczba gospodarstw rolniczych {szt.}						
Ogółem	W tym:					
	Do 1 ha włącznie	>1 ha do mniej niż 5 ha	Od 5 ha do mniej niż 10 ha	Od 10 ha do mniej niż 20 ha	Od 50 ha do mniej niż 100 ha	100 ha i więcej
2004	230	818	206	10	-	-
2005	241	815	191	11	-	-

Źródło: dane gminy.

W gminie prowadzona jest także hodowla zwierząt gospodarskich. W roku 2005 zarejestrowano łącznie 1700 szt. bydła, 862 szt. trzody chlewnej, 38 szt. owiec, 83 szt. kóz, 170 szt. koni oraz 11 700 szt. drobiu.

W ogólnej liczbie bydła krowy mleczne stanowiły 1060 szt. a więc ponad 62%. Spośród trzody chlewnej 803 szt., stanowiły tuczniki, a spośród drobi 1500 szt. kury nioski.

Generalnie, w gminie dominują drobno-towarowe gospodarstwa wielokierunkowe, ale również zaznacza się wzrost gospodarstw specjalistycznych – głównie produkcji ogrodniczej oraz mleka i żywca wołowego.

11.1. Gleby.

W obrębie gminy zalegają gleby wytworzone na piaskowcowo-lupkowych seriach fliszowych, na pokrywach soliflukcyjno-deluwialnych oraz na osadach rzecznych. Są to na ogół gleby bielcowe i pseudobielcowe, lokalnie o niewykształconym profilu, brunatne, kwaśne i wylugowane oraz mady o zróżnicowanym składzie i różnej żyzności.

Gleby dobre, III klasy użytków ornych, będące pod szczególną ochroną przed użytkowaniem nierolniczym, występują na madach w dnie doliny Łososiny. Są to gleby o głębokim i dobrze wykształconym poziomie orno-próchnicznym, dobrze uwilgotnione, przepuszczalne i przewiewne, zasobne w składniki pokarmowe. Udają się na nich wszystkie rośliny uprawne.

Gleby średnie IV klasy, będące również pod ochroną, zajmują dolne partie stoków wzniesień. Są to gleby o poziomie orno-próchnicznym do 25 cm, zwykle dobrze wykształcone, ale o mniejszej zasobności w składniki pokarmowe.

Gleby słabsze i najslabsze (V i VI klasa) występują na znacznej części gminy w obrębie wyżej położonych grzbietów i stromych stoków. Przeważają gleby płytkie, szkieletowe, piaszczysto-kamieniste i kamienisto-gliniaste. Są to gleby trudne do uprawy z uwagi na położenie, strukturę i skład mechaniczny.

Na obrzeżu zbiorników wodnych, stosunki typologiczne gleb, są bardzo urozmaicone. Występują tu gleby bielcowe, płowe, brunatne, pseudoglejowe, gruntowo-glejowe, mady i pararędziny.

Poszczególne płaty gleb wykazują różne walory produkcyjne i hydrologiczne. Ogólnie biorąc, wyższymi walorami produkcyjnymi odznaczają się gleby użytków rolnych, ale w aspekcie odnowy wód głębinowych (m.in. pitnych) wyższe z kolei walory hydrologiczne wykazują gleby leśne, zwłaszcza uboższe siedliskowo gleby kamieniste.

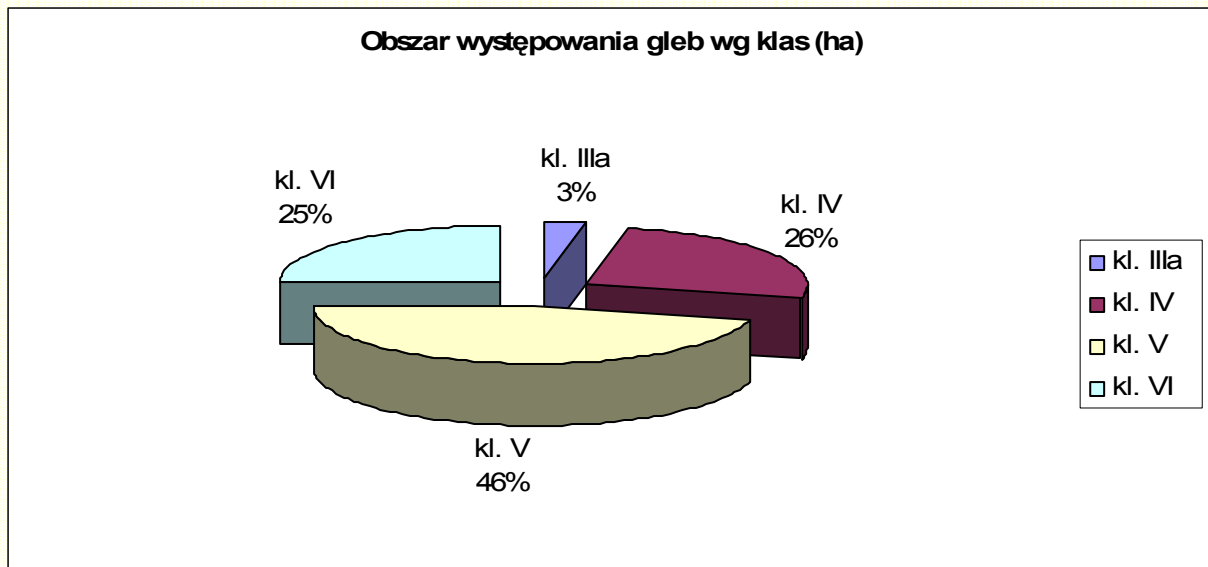
Klasyfikacja gleb na obszarze Gminy Laskowa przedstawia się następująco:

Tabela 10 Klasyfikacja gleb wg klas bonitacyjnych.

Klasa	Powierzchnia [ha]
kl. IIIa	117 ha
kl. IV	1005 ha
kl. V	1810 ha
kl. VI	888 ha
Razem powierzchnia użytków rolnych	3 820 ha

Źródło: dane gminy

Wykres 10 Klasyfikacja gleb na terenie Gminy Laskowa.

Źródło: na podstawie „Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Laskowa”.

Główne kompleksy glebowo-rolnicze na terenie gminy to:

- pszenno-górski,
- zbożowo-górski,
- owsiano-ziemniaczano-górski,
- owsiano-pastewny-górski.

12. Infrastruktura techniczna.

12.1. Ciepłownictwo i gazownictwo.

Na terenie gminy budynki mieszkalne i usługowe oraz produkcyjne ogrzewane są tylko lokalnymi źródłami ciepła o różnych rodzajach paliwa energetycznego (węgiel, koks, drewno, elektryka i gaz). Nie przewiduje się realizacji kotłowni grupowych, ani centralnej.

Gmina jest częściowo zgazyfikowana. Opalanie gazem z sieci dotyczy tylko wsi: Laskowa i Kamionka Mała. Stacja redukcyjno – pomiarowa I stopnia zlokalizowana jest w rejonie Laskowej Górnej. Posiada ona przepustowość $Q = 1600 \text{ m}^3/\text{d}$, strefę bezpieczeństwa ustaloną przez O.K.Ż.G. w Tarnowie.

Przez teren wsi Laskowa prowadzona jest magistrala ϕ 200 mm o ciśnieniu CN – 6,4 MPa w kierunku Limanowej. Magistrala zasilana jest z gazociągu tranzytowego ϕ 500 mm w Nowym Wiśniczu.

12.2. Gospodarka odpadami.

Gmina Laskowa nie posiada własnego, urządzonego składowiska odpadów stałych. Powstające na jej terenie odpady są wywożone przez wyspecjalizowane firmy: PUK EMPOL z Tylmanowej i FHU DIMARCO z Iwkowej poza obszar gminy, zgodnie z zawartymi umowami. Wprowadzone zostały dwa systemy zbiórki odpadów: workowy i w pojemnikach. Systemem workowym objęty został cały teren gminy. System ten polega na wystawianiu worków przy drogach dojazdowych do posesji, które zabierane są raz w miesiącu.

Natomiast dwa razy w miesiącu zbierane są odpady z pojemników przy instytucjach, placówkach handlowych itp. oraz worki z odpadami osób fizycznych złożone przy głównych drogach prowadzących do poszczególnych miejscowości. Zbiórka z pojemników umieszczonych przy posesjach odbywa się dwa razy w miesiącu.

Na terenie gminy występują lokalne zanieczyszczenia środowiska spowodowane małymi „dzikimi” wysypiskami śmieci w dolinkach potoków, śródpolnych jarach i wąwozach.

Źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych na terenie gminy są indywidualne gospodarstwa rolnicze oraz drobne usługi, a także zbiorowe przedsiębiorstwa rolnicze, zakłady produkcji rolno-spożywczej i ośrodki obsługi rolnictwa.

Najczęściej występujące odpady niebezpieczne to:

- przeterminowane lub wycofane środki ochrony roślin i opakowania po nich,
- opakowania po farbach, rozpuszczalnikach i innych chemikaliach,
- zużyte oleje i smary, czyszczywa zaolejone,
- odpady z ubojni i masarni – jadalne i niejadalne produkty uboczne uboju,
- odpady z ośrodków hodowli zwierząt – gnojowica,
- odpady z mleczarni – serwatka, ścieki mleczarskie.

Największe zagrożenie dla środowiska gminy, stanowią opakowania po środkach ochrony roślin, przeterminowane pestycydy oraz odpady olejowe z warsztatów naprawczych sprzętu rolniczego. Problemy gospodarki odpadami wymagają uporządkowania we wszystkich elementach tego procesu: gromadzenia, usuwania (wywozu) i utylizacji (unieszkodliwiania) lokalnie lub we współdziałaniu z sąsiednimi gminami.

12.3. Łączność.

Obszar Gminy Laskowa obsługuje Telekomunikacja Polska S.A. – Rejon Limanowa zlokalizowany w miejscowości Limanowa. Telekomunikacja Polska S.A. na terenie gminy Laskowa obsługuje aktualnie 600 abonentów zamieszkałych na terenie miejscowości: Laskowa, Kamionka Mała, Krosna, Strzeszyce, Sechna, Jaworzna, Ujanowice, Żmiąca i Kobyłczyzna. W obecnej chwili obszar gminy Laskowa obsługują automatyczne centrale telefoniczne typu Siemens zainstalowane w miejscowości Laskowa i Ujanowice. Aktualnie centrale mogą obsługiwać 1700 abonentów. W zakresie ruchu międzymiastowego i międzynarodowego abonenci z terenu gminy Laskowa obsługiwani są przez automatyczną centralę telefoniczną Limanowa. Połączenie centrali telefonicznej Limanowa z centralą telefoniczną Laskowa i Ujanowice wykonane jest przy pomocy światłowodu.

Przez teren Gminy Laskowa nie przebiegają linie kablowe dalekosiężne doziemne oraz linie międzymiastowe napowietrzne. Kanalizacja teletechniczna wykonana jest w miejscowości Laskowa do prowadzenia światłowodu oraz prowadzenia kabli teletechnicznych doziemnych. W wymienionych uprzednio miejscowościach sieć teletechniczna zainstalowana jest na słupach drewnianych i żelbetowych oraz na słupach żelbetowych elektroenergetycznych linii napowietrznych niskiego napięcia. Ponadto na terenie gminy działają stacje telefonii komórkowej.

12.4. Elektroenergetyka.

Układ sieci rozdzielczej średniego napięcia na terenie gminy pracuje w oparciu o podstawowe źródła zasilania leżące poza jej obszarem. Linie wykonane są linkami stalowo-aluminiowymi typu AFL 25 mm², ALF 35 mm² podwieszonymi na słupach żelbetowych.

Układ sieci można podzielić na linie magistralne (z podwieszonymi linkami AFL 35 mm²) oraz na linie promieniowe (z podwieszonymi linkami AFL 25 mm²), które zasilają poszczególne stacje transformatorowe. Na odgałęzieniach zabudowane są bramki lub słupy odłączeniowe. Stan techniczny linii średniego napięcia należy uznać jako dobry.

Na terenie Gminy Laskowa znajdują się 53 stacje transformatorowe napowietrzne 15/0,4 kV i 30/0,4 kV. Łączna moc zainstalowanych transformatorów wynosi 3844 kVA. W większości są to stacje transformatorowe wewnętrzne MSTw 20/630 oraz napowietrzne: ŻH 30; STS 30/250; STSpu 30/250; STSa 20/250; STSp 30/250; STSpb 30/250; i ŻH 15; STS 20/100; STS 20/125; STS 20/250; STSa 20/125; STSa 20/250; STSpb 20/250. Na stacjach transformatorowych zainstalowane są transformatory: 30 kVA, 40 kVA, 50 kVA, 63 kVA, 75 kVA, 100 kVA, 160 kVA, 250 kVA. Stan techniczny stacji transformatorowych należy uznać jako dobry. Linie napowietrzne niskiego napięcia 380/220 V (NN). Linie napowietrzne są wykonane przy zastosowaniu słupów żelbetowych typu ŻN. Linie kablowe niskiego napięcia 380/220 V wykonane są kablami ziemnymi typu YAKY 4 x 240 mm²; YAKY 4 x 120 mm²; YAKY 4 x 35 mm².

Aktualny układ sieci rozdzielczych średniego napięcia pracuje w oparciu o podstawowe źródła zasilania znajdujące się poza obszarem gminy. Dla linii średniego napięcia 15 kV podstawowym źródłem zasilania jest GPZ Łososina, a dla linii 30 kV podstawowym źródłem zasilania jest GPZ Rożnów.

W układzie docelowym nie przewiduje się budowy na terenie gminy nowego GPZ. Sam układ sieci rozdzielczych średniego napięcia nie ulegnie zasadniczym zmianom.

12.5. Infrastruktura drogowa.

Układ komunikacyjny Gminy Laskowa stanowi sieć dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Przez gminę przebiega droga wojewódzka o numerze DW 965 relacji Bochnia – Limanowa oraz 3 drogi powiatowe. Stan techniczny drogi wojewódzkiej i dróg powiatowych jest oceniany jako średni - głównie ze względu na niekorzystne warunki fizjograficzne i rzeźbę terenu.

Wśród dróg gminnych wyróżnia się drogi gminne klasy L – lokalne oraz drogi klasy D – dojazdowe. Drogi gminne mają nawierzchnię utwardzoną: asfaltową bitumiczną oraz tłuczniową lub nawierzchnię nieutwardzoną - gruntową. Stan techniczny dróg gminnych jest oceniany jako średni lub zły, zwłaszcza w obrębie połączeń wewnątrz poszczególnych wsi. Wykaz dróg na terenie Gminy Laskowa zawiera poniższa tabela.

Tabela 11 Wykaz dróg na terenie Gminy Laskowa.

Lp.	Nazwa/relacja drogi	Numer drogi
Drogi Wojewódzkie		
1.	Bochnia – Limanowa,	DW 965
Drogi Powiatowe		
1.	Laskowa Dolna – Laskowa Górna	DP 25216
2.	Młynne – Łososina Dolna	DP 25217
3.	Ujanowice – Kąty	DP 25218
Drogi Gminne		
Drogi Gminne KL L (lokalne)		
1.	Jaworzyna-Mordarka	K 340231
2.	Kamionka Mała-Rozdziele	K 340232
3.	Krosna-Żmiąca	K 340233
4.	Strzeszyce-Laskowa	K 340234
5.	Podjabłoniec-Sajdaki	K 340235
6.	Ujanowice-Kobyłczyzna	K 340236
7.	Laskowa-Rozdziele	K 340237
8.	Laskowa-Rozpite	K 340238
9.	Laskowa-Mordarka	K 340239
Drogi Gminne KL D (dojazdowe)		
Laskowa		
1.	Wilczkówka Góry – Korab,	DG 2530010
2.	Jeziernik	DG 2530011
3.	Nowy Świat	DG 2530012
4.	Bania	DG 2530013
5.	Krawcówka – Ptaszkówka,	DG 2530014
6.	Ptaszkówka,	DG 2530015
7.	Danielówka – Gąsiorki	DG 2530016
8.	Rozpite – Dzioł,	DG 2530017
9.	Do Piechury – Michałowskiego	DG 2530018
10.	Do rzeki koło Piętonia,	DG 2530019
11.	Ptaszkówka – do Stańdy,	DG 2530020
12.	Do Frączka koło lasu gminnego,	DG 2530021
13.	Do lasu gminnego od strony Rozdziela	DG 2530022
14.	Sławętówka – Wyrąb Jabłoniec	DG 2530023
15.	Nadole	DG 2530024
16.	Dziedzicówka – Wróble	DG 2530025

17.	Do Wróbli i Michury	DG 2530026
18.	Do osiedla Kopciów i Wilczków	DG 2530027
19.	Sławętówka Cuba – Rozdziele (Krzyż)	DG 2530028
20.	Do Górnej Załpy koło Matłaga od mostu	DG 2530029
21.	Droga pod cmentarzem	DG 2530030
22.	Odrończa	DG 2530031
23.	Osiedle nad stawami	DG 2530032
24.	Stryczkówka - k. Daniela do kapliczki Na Folwarku	DG 2530033
25.	Koło Dominika do Polaka i Sajdaka	DG 2530034
26.	Do Gołębia i Bindy	DG 2530035
27.	Hojdówka	DG 2530036
28.	Do Adamczyka i Marców	DG 2530037
29.	Do Bakalarza i Sajdaka	DG 2530038
30.	Grzesiówka	DG 2530039
31.	Do Kozy, Zelka przez las	DG 2530040
Jaworzna		
1.	Zastyrze – Napole	DG 2530041
2.	Siwkówka,	DG 2530042
3.	Zagranice,	DG 2530043
4.	Piepszówka	DG 2530044
5.	Na Chałupiska koło Augustyna	DG 2530044
6.	Chałupiska koło Matługa, Marcisza	DG 2530045
7.	Gasiówka koło Marcisza	DG 2530046
8.	Do Szkarłata	DG 2530047
9.	Kórdzielowa,	DG 2530048
10.	Rośkówka	DG 2530059
11.	Oślak	DG 2530049
12.	Do Leśniczego	DG 2530050
13.	Do Leśniczego od drogi Siwkówka,	DG 2530051
14.	Do Janasa	DG 2530052
15.	Do Padołu	DG 2530053
16.	Podółki	DG 2530054
17.	Laskowa – Jaworzna Łęg	DG 2530055
Żmiąca:		
1.	Rośkówka	DG 2530056
2.	Żmiąca – Zagranice	DG 2530058
3.	Gołogóra	DG 2530059
4.	Kowalówka	DG 2530060
5.	Kowalówka	DG 2530060
6.	Żmiąca – Granice –Kobyłczyna	DG 2530061
7.	Dyksówka – Kaleń	DG 2530062
8.	Do Zawady od Michałkówki	DG 2530063
9.	Dudówka	DG 2530064
10.	Oślak (w prawo od gminnej),	DG 2530065
11.	Cuprówka	DG 2530066
12.	Żmiąca – Mocarz (Rosiek),	DG 2530067

13.	Dudkówka	DG 2530068
14.	Pietrówka,	DG 2530069
15.	Urygówka	DG 2530070
16.	Kuśnierzówka	DG 2530071
17.	Pachówka	DG 2530072
18.	Bursztynówka	DG 2530073
19.	Filipkówka	DG 2530074
20.	Górna Żmiąca	DG 2530075
21.	Krzyżakówka.	DG 2530076
Kamionka Mała:		
1.	Požogi – Olchawówka,	DG 2530077
2.	Humowo	DG 2530078
3.	Orłóka – Jastrząbka,	DG 2530079
4.	Chabejówka – Malińska	DG 2530080
5.	Górczyno – Podsoślina,	DG 2530081
6.	Kempówka – Oborzyska,	DG 2530082
7.	Czechówka	DG 2530083
8.	Za las	DG 2530084
9.	Pławecówka	DG 2530085
10.	Zadziele – Jastrząbka	DG 2530086
11.	Dziół – Naddebrze,	DG 2530087
12.	Dziół – Bednarzówka	DG 2530088
13.	Dębina – Kobyła,	DG 2530089
14.	Klepacówka	DG 2530090
15.	Pięgówka	DG 2530091
16.	Konifasowo – Podgłazzcze	DG 2530092
17.	Figlowo (Stosor – Pasionek),	DG 2530093
18.	Łagoszówka – Przyczki	DG 2530093
19.	Orłówka – Wygodny – Końców	DG 2530094
20.	Zelki od Sentyszów	DG 2530095
21.	Pustki – Rośkówka,	DG 2530096
22.	Uryga – Padoły	DG 2530097
23.	Figłówka.	DG 2530098
Krosna:		
1.	Brzezcie – Dziół	DG 2530099
2.	Zamostki	DG 2530100
3.	Przylaski	DG 2530101
4.	Jonikówka – Łaziska	DG 2530102
5.	Włodarzówka – Majchrówka,	DG 2530103
6.	Nad Karczmą – Dziół	DG 2530104
7.	Urygówka	DG 2530105
8.	Wajdówka – Przylaski	DG 2530106
9.	Zdebiówka – Góry	DG 2530107
10.	Kołodziejówka – Przylaski	DG 2530108
11.	Zagroda,	DG 2530109
12.	Za Brzezina	DG 2530110

13.	Buckówka	DG 2530111
14.	Jońcówka.	DG 2530112
Strzeszyce:		
1.	Łęg – Strzeszyce	DG 2530113
2.	Centrum – Strzeszyce	DG 2530114
3.	Pogórek.	DG 2530115
Ujanowice		
1.	Potoka	DG 2530115
2.	Biała,	DG 2530116
3.	Pod Górą	DG 2530117
4.	Pod Micyną (Krężolek),	DG 2530118
5.	Ujanowice – Osiedle Centrum	DG 2530119
Sechna:		
1.	Gwizdówka – Góry	DG 2530120
2.	Nowakówka,	DG 2530121
3.	Kromolin,	DG 2530122
4.	Pajerówka	DG 2530123
5.	Zabrze – Kromolin	DG 2530124
Wieś Kobyłczyzna:		
1.	Od mostu do Tokarza	DG 2530125
2.	Podlesie do Rembilasa,	DG 2530126
3.	Kiławcówka	DG 2530127
4.	Garnarczówka	DG 2530128
5.	Niżna	DG 2530129
6.	Kobyłczyzna – Kaleń	DG 2530130

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Laskowa, materiały gminy.

Problemy komunikacyjne gminy wynikają z ukształtowania terenu na obszarze gminy, przede wszystkim konieczności odpowiedniego utrzymania dróg ze względu na bardzo często występujące zjawiska erozyjne i osuwiskowe oraz trudności w utrzymaniu dróg w okresie zimowym, ze względu na duże spadki w obrębie ich przebiegu.

Problem stanowi również wzmożony ruch na drodze wojewódzkiej nr 965 Bochnia – Limanowa i drodze powiatowej nr 25217 Młynne – Ujanowice (nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny). Główne trasy komunikacyjne, jakimi są droga wojewódzka i drogi powiatowe posiadają nienormalne parametry.

Układ komunikacyjny gminy wymaga usprawnienia. Planowane zmiany w obrębie komunikacji dotyczyć będą połączeń drogowych, stanu technicznego i parametrów dróg. Konieczne będzie ograniczenie istniejących zjazdów i wykluczenie zbyt wielkiej ilości włączeń do drogi wojewódzkiej nr 965 dla poprawy płynności ruchu oraz stromy przebieg pomiędzy przełęczą „Widoma”, a Laskową.

W związku z planowanym rozwojem komunikacji i nasilającym się ruchem drogowym należy się liczyć ze wzrostem uciążliwości związanym zwłaszcza z drogą wojewódzką nr 965 oraz drogą powiatową nr 25217 Młynne – Laskowa – Łososina Dolna (hałas, zanieczyszczenie powietrza, nasilenie potoków ruchu drogowego). Rozwiązania wymagać będzie również zapewnienie dojazdów do obszarów osadniczych położonych w obrębie stoków o dużych spadkach i zagrożonych procesami osuwiskowymi.

12.6. Gospodarka wodno - ściekowa.

Obszar Gminy Laskowa nie posiada całkowicie uregulowanej gospodarki wodno-ściekowej. Na terenie gminy nie występują zasoby wód podziemnych, które mogłyby stanowić główne źródło zaopatrzenia mieszkańców i usług w gminie. Obecnie mieszkańcy gminy korzystają z lokalnych studzien kopanych i głębinowych oraz z cieków górskich o zróżnicowanej wydajności i jakości. Na terenie gminy jest odczuwalny brak wody pitnej. Wyjątek stanowią: wieś Laskowa – centrum i Laskowa Górna, centrum wsi Ujanowice, Żmiąca i Strzeszyce, które posiadają wodociągi komunalne, zasilane z cieków górskich – leśnych.

Łączna długość istniejącej sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 26,4 km, na terenie gminy znajdują się 4 stacje uzdatniania wody. Do sieci wodociągowej doprowadzone są 562 przyłącza, co zapewnia zaopatrzenie 2810 osób. Pozostali mieszkańcy zaopatrują się w wodę z indywidualnych studni kopalnych z których wodę doprowadzają do budynków mieszkalnych. Zwodociągowanych jest 32,24 % gospodarstw domowych.

W oparciu o lokalne ujęcia wykonana jest sieć wodociągowa dla miejscowości:

- Żmiąca (część wsi) – Strzeszyce, gdzie długość sieci wynosi 6km, a ilość przyłączy – 105,
- Ujanowice – Kobyłczyna (część wsi), gdzie długość sieci wynosi 4,4 km, a ilość przyłączy -155,

- Laskowa „Nagórze” (część wsi) gdzie długość sieci wynosi 4 km, a ilość przyłączy – 80,
- Laskowa „Nadole” (część wsi), gdzie długość sieci wynosi 12 km, a ilość przyłączy 222.

Sieci wodociągowej nie posiadają: Kamionka Mała, Jaworzna, Krosna, Sechna, Kobyłczyna.

Na terenie gminy znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków. W Laskowej wybudowana została oczyszczalnia biologiczno – mechaniczną typu EKO - SBR o wydajności 100 m³/d`. Oczyszczalnia ta zlokalizowana jest na działce gminnej nr 818, powierzchnia działki wynosi 0,21 ha. odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Łososina. Strefa oddziaływania wynosi 50,0 m. Ujście ścieków do rzeki Łososina zlokalizowano na km 23 + 850.

Druga oczyszczalnia ścieków typu EKO – SBR znajduje się w Ujanowicach, na działce gminnej o powierzchni 1,73 ha. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest również rzeka Łososina. Oczyszczalnia ścieków w Ujanowicach została rozbudowana w 2006 r. z przepustowości 50 m³/d do przepustowości 212,49 m³/d. Ujście ścieków do rzeki Łososiny zlokalizowano na km 14 + 300.

Zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej wynosi 18,32 km, z czego 11,32 km oddano do użytku w 2006 r. Ostatnio oddana sieć znajduje się w Ujanowicach, Strzeszycach i Laskowej. Długość przykanalików prowadzących do budynków wynosi 4,38 km, z czego 1,18 km wykonano w 2006 r. Do kanalizacji sanitarnej Gminy Laskowa podłączone jest 338 budynków, w tym 126 budynków podłączonych w 2006 r. Zbiórczymi systemami kanalizacyjnymi nie objęto jeszcze następujących miejscowości: Kamionka Mała, Jaworzna, Krosna, Żmiąca, Kobyłczyna, Sechna, Laskowa. W tej części gminy gospodarka wodno-ściekowa ograniczona jest do indywidualnych zbiorników szczelnych i szamb.

Na terenie gminy nie istnieje sieć kanalizacji opadowej. Wody z dachów budynków i z drogi spływają kanalikami do rowów przydrożnych, a następnie do lokalnych cieków.

Wyjątek stanowią: centrum wsi Laskowa i Ujanowice, które posiadają sieci kanalizacyjne. Wody opadowe z w/w sieci kanalizacyjnych skierowane są do rzeki Łososina.

Generalnie – gospodarka wodno-ściekowa wymaga dalszego porządkowania i nakładów inwestycyjnych ze względu na konieczność sanitacji całego obszaru gminy – szczególnie rzeki Łososiny, w zlewni której położona jest Gmina Laskowa.

13. Zagospodarowanie przestrzenne gminy.

Z całkowitej powierzchni gminy - 7253,59 ha tereny prywatne zajmują powierzchnię 6416,48 ha, co stanowi 88,46 % powierzchni jej obszaru. Pozostałe formy własności stanowią 837,08 ha tj. 11,54 % obszaru gminy, z czego gmina jest właścicielem 66,34 ha (0,51 % całkowitej powierzchni gminy).

Tabela 12 Formy własności (inne niż prywatne) na obszarze Gminy Laskowa.

L.p.	Nazwa właściciela:	Pow.(ha)
1.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Limanowa	351,95
2.	Urząd Gminy Laskowa Mienie Komunalne	66,34
3.	Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Ujanowicach	2,28
4.	Państwowy Fundusz Ziemi	14,12
5.	Skarb Państwa Limanowa Ul. M. B. Bolesnej 16	6,13
6.	Szkoła Podstawowa	7,45
7.	Fundacja Dzieło Pomocy Dzieciom „Fundacja Ruperta Mayera”	9,29
8.	Parafia Kościoła Rzymsko-Katolickiego	53,95
9.	Zgromadzenie Sióstr Zakonnych	8,74
10.	Wspólnoty Gruntowe	149,96
12.	Ośrodek Zdrowia	0,50
14.	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Rzeszów	2,18
15.	Bank Spółdzielczy	0,14
16.	Przedsiębiorstwo Państwowe Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Warszawa	0,04
17.	Ministerstwo Obrony Narodowej Warszawa <i>cmentarz</i>	0,09
18.	Urząd Gminy władanie drogi	60,72
19.	Dyrekcja Okręgowa Dróg Publicznych w Krakowie	36,36
20.	Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej w Krakowie Inspektorat Eksploatacji Rzek Nowy Sącz	94,71
	Razem	864,87

Laskowa – reprezentuje specyficzne cechy struktury funkcjonalnej i przestrzennej, co wynika zarówno z ukształtowania obszaru gminy – jak i jej położenia administracyjnego w relacji do sąsiadujących jednostek – Tarnowa, Brzeska, Bochni i Krakowa na północy oraz w bliższym sąsiedztwie – Nowego Sącza, Tymbarku i Limanowej.

Główne funkcje gminy to rolnictwo i leśnictwo w połączeniu z osadnictwem i rekreacją. W strukturze obszaru wyróżnia się miejscowość Laskowa, siedziba administracyjna gminy wiejskiej, której główną funkcją jest obsługa mieszkańców wszystkich miejscowości wchodzących w jej skład.

Niezależnie od przynależności administracyjnych Gmina Laskowa powiązana jest geograficznie i przestrzennie z sąsiednimi obszarami – głównie Limanową i Łososiną Górną (powiat limanowski), Łososiną Dolną (powiat nowosądecki), Iwkową (powiat brzeski) oraz Gminą Żegocina (powiat bocheński).

Naturalnymi elementami wiążącymi obszar Laskowej z sąsiedztwem jest masyw Kamionnej na północnym - zachodzie. Pasma Łososińskie na południu oraz dolina rzeki Łososiny spinająca swym brzegiem takie miejscowości jak: Dobra, Tymbark, Łososina Górna, Laskowa, Łososina Dolna.

Najważniejszym atutem strategicznym dla Gminy Laskowa jest bliskie sąsiedztwo Limanowej, które może mieć duże znaczenie dla aktywizacji gospodarczej gminy oraz poprzez swój potencjał – wpływ na łagodzenie wprowadzenia gospodarki rynkowej w ostatnich latach.

Charakterystyczną cechą osadnictwa gminy jest jego niejednorodna struktura. Trzy jednostki strukturalne – Laskowa, Strzeszyce i Ujanowice rozwinęły się w dolinie rzeki Łososiny i charakteryzuje je zwarta zabudowa skupiająca się wokół lokalnych obszarów centrotwórczych.

Pozostałych 6 jednostek usytuowało się w dolinach potoków stanowiących dopływy rzeki Łososiny oraz na wzniesieniach. Cechuje je osadnictwo rozproszone. Po północnej stronie Łososiny usytuowane są przysiółki Laskowej: Laskowa Górna, i Jabłoniec oraz wsie: Kamionka Mała, Krosna i Sechna. Po południowej stronie Łososiny rozwinęły się przysiółki Laskowej: Załupa, Rozpite oraz wsie: Jaworzna, Żmiąca, Kobyłczyzna.

Rozproszenie osadnictwa we wsiach usytuowanych poza doliną Łososiny nasila się w dalszym ciągu – nie tylko ze względu na rozdrobnienie arealu, ale z powodu niekorzystnych warunków fizjograficznych wzdłuż dolin potoków będących dopływami rzeki Łososiny.

To zjawisko wpływa na komplikacje w dziedzinie obsługi komunikacyjnej przysiółków i zabudowy rozproszonej w postaci pojedynczych zagrod. Zbocza doliny Łososiny są mocno urzeźbione i poprzecinane mniejszymi dolinkami, co utrudnia rozwój dróg dojazdowych. Stoki wyniesień Beskidu Wyspowego na obszarze gminy są w większości wykorzystywane dla gospodarki rolnej i leśnej – również w niższych partiach doliny występują tereny użytkowane rolniczo oraz zespoły leśne i łąkowe.

Przeważający procent zabudowy – zwłaszcza koncentracji osadniczych – jest usytuowany w terenach najmniej zagrożonych niekorzystnymi procesami fizjograficznymi – a jednocześnie – o najkorzystniejszych warunkach klimatycznych. Część obszarów zabudowanych położonych jest na terenach zagrożonych, na których niekorzystne zjawiska hydrogeologiczne mogą ujawnić się pośrednio, w wyniku powtarzających się anomalii klimatycznych.

Generalnie – relacje między strukturą funkcjonalną, a przestrzenną – kształtują się w ten sposób, że główne funkcje mieszkaniowo-usługowe i produkcyjne obejmują niżej położone tereny dolinne, zabudowa zagrodowa, rolnictwo i leśnictwo obejmuje wyższe wzniesienia terenu, najwyżej lokują się większe zespoły leśne (Pasma Łososińskie).

Charakterystyczną cechą zabudowy gminy jest jej przemieszana struktura, łącząca często zabudowę jednorodzinną i zagrodową, również letniskową, często w sposób utrudniający identyfikację jej charakteru. W mniejszym stopniu sytuacja ta występuje w dolinie Łososiny, w większym – we wsiach poza doliną oraz na wzniesieniach.

Analiza funkcjonalno - przestrzenna obszaru gminy wykazała występowanie trzech podstawowych rejonów funkcjonalno-przestrzennych: leśnego, rolno-leśnego, osadniczego. Dla harmonijnego, wielofunkcyjnego rozwoju gminy te trzy podstawowe rejony winny pozostawać ze sobą w określonych relacjach. Brak równowagi w ich obrębie i niewłaściwa polityka przestrzenna mogą prowadzić do bardzo poważnych konfliktów w środowisku gminy, a w efekcie do całkowitego zniszczenia jej obecnego charakteru.

Najpoważniejsze konflikty występujące na obszarze gminy w obrębie jej układu funkcjonalnego związane są z:

- **degradacją strefy osadniczej** – poprzez brak jednorodności funkcjonalnej obszarów, zakłócenia w obrębie funkcji mieszkaniowo-usługowych poprzez tendencje do wiązania ich z funkcjami produkcyjnymi często wykraczającymi poza granice terenów ich lokalizacji (działki);
- **degradacją strefy rolniczej** – poprzez przekształcanie się produkcji rolnej na zaspokajającą własne potrzeby, nadmierne rozdrobnienie areалу rolnego i brak koordynacji obranych kierunków produkcji rolniczej;
- **degradacją strefy leśnej** – poprzez wylesianie enklaw leśnych powodujących postępowanie rozdrobnienia i zmniejszanie areálu.

W wyniku powyższych zjawisk dokonuje się przemieszanie funkcji w obrębie poszczególnych stref.

- ekspansja funkcji mieszkaniowo-usługowych i rekreacyjnych w kierunku strefy rolniczej, a poprzez jej stopniową urbanizację tworzenie strefy rolniczo-osadniczej – nawet w terenach o bardzo niekorzystnej konfiguracji i trudnych do obsługi osadnictwa;
- ekspansja funkcji rolniczych w kierunku strefy leśnej i tworzenie przemieszanej strefy rolniczo-leśnej z tendencją do zmniejszania się areálu leśnego – nawet w terenach o dużych spadkach, erozyjnych i o predyspozycjach osuwiskowych.

Powyższe zjawiska mogą prowadzić do całkowitej zmiany środowiska gminy, które z racji specyfiki ukształtowania terenu, nie będzie w stanie im sprostać. Na skutek tych samych kierunków przekształceń tereny rolnicze, równinne urbanizują się i zmieniają w tereny osadnicze wiejsko-miejskie i miejskie.

Tereny ukształtowane podobnie jak Gmina Laskowa wskutek nasilania się w/w zjawisk mogą zostać zdegradowane, gdyż nie będą mogły – z racji ograniczonej chłonności – przejąć silnego rozwoju urbanizacji, co najwyżej w obrębie doliny rzeki Łososiny, której towarzyszą zjawiska zalewowe poważnie ograniczające możliwości rozwoju osadnictwa. Poza tym, rzeka z najbliższym otoczeniem winna podlegać ochronie i renaturalizacji z powodu pełnienia funkcji lokalnego korytarza ekologicznego; ponadlokalną funkcję korytarza winien spełniać cały obszar Gminy Laskowa (wg sieci ECONET – POLSKA).

Nadmierny rozwój osadnictwa stwarza zagrożenie dla zasobów ekologicznych obszaru: świata roślinnego, fauny, a także – walorów krajobrazowych. Konflikty potencjalne występują również pomiędzy zasobami leśnymi oraz surowców mineralnych – o bezpośrednim znaczeniu gospodarczym, a zasobami krajobrazowymi – o podstawowej roli w systemie ekologicznym gminy.

Gmina ma duże możliwości wykorzystania swojego potencjału rekreacyjnego, Dla regionu i gminy jako najkorzystniejsze uznane zostało wytworzenie powiązań pomiędzy różnymi dziedzinami gospodarki: leśnictwem, rolnictwem, usługami (w tym: handlu, kultury, zdrowia), produkcją (rzemiosłem), a rekreacją. Powiązania wynikające z aktywizacji gospodarczej mogą stać się większą siłą napędową zapewniającą stały ruch turystyczny, aniżeli tradycyjne „oczekiwanie na turystę” w sezonie letnim, czy zimowym.

Ważną rolę odegrają zagospodarowywania lokalnej wytwórczości i produkcji rolniczej oraz pozarolniczej (tworzenie lokalnych rynków zbytu), ograniczenie pośrednictwa w różnorodnych dziedzinach, podnoszenie kwalifikacji w branży turystycznej, a przede wszystkim konsekwencja w realizacji podejmowanych działań.

Generalnie – dopuszcza się rekreację na całym obszarze gminy w sposób pełny, umiarkowany lub ograniczony w zależności od uwarunkowań lokalnych.

1. **Rejon priorytetu leśnictwa** wskazuje się jako najodpowiedniejszy dla rekreacji czynnej tzn. turystyki wędrownej i sportów górskich.
2. **Rejon priorytetu rolnictwa i leśnictwa** wskazuje się jako najodpowiedniejszy do rekreacji czynnej i biernej tzn. turystyki wędrownej i rekreacji pobytowej krótkookresowej.
3. **Rejon priorytetu osadnictwa** wskazuje się jako najodpowiedniejszy dla rekreacji biernej tzn. rekreacji pobytowej długookresowej i krótkookresowej tranzytowej lub weekendowej.

Każdy z powyższych rejonów cechują nieco inne walory rekreacyjne (szata roślinna, ukształtowanie terenu, dostępność).

W rejonie nr 1 zakłada się ograniczoną dostępność terenów ze względu na dominację lasów oraz ich rezerwatowy charakter.

W rejonie nr 2 zakłada się umiarkowaną dostępność terenów ze względu na znaczną ilość enklaw leśnych i użytków rolnych.

W rejonie nr 3 zakłada się pełną dostępność terenów ze względu na przewagę funkcji osadniczych nad użytkowaniem rolnym i leśnym (przy pełnej ochronie istniejącej wartościowej strukturze przyrodniczej).

Atrakcyjność całego obszaru gminy dla rozwoju rekreacji jest niewątpliwa. Bogactwo flory i fauny spowodowało, iż gmina została włączona do projektowanego Łososińsko - Żegocińskiego Parku Krajobrazowego.

14. Inwestycje gminne.

Gmina Laskowa prowadzi działalność inwestycyjną mając na uwadze konieczność zapewnienia ciągłego rozwoju lokalnego i wzrost poziomu życia oraz bezpieczeństwa mieszkańców. Gmina aktywnie korzysta z różnego rodzaju programów pomocowych. W ostatnich latach zrealizowano inwestycje, z udziałem następujących programów.

Tabela 13 Wykaz najważniejszych zadań, na które uzyskano dofinansowanie ze środków zewnętrznych w latach 2000- 2006.

Lp.	Rodzaj inwestycji	Koszt całkowity w zł	Źródła finansowania oraz ich udział w kosztach inwestycji	
			Budżet gminy (%)	Inne źródła (jakie) i ich udział %
2000 r.				
1	Rozbudowa wodociągu wiejskiego „Ujanowice – Kobyłczyzna”	194.428,00	100.143,00 51,51	94.285,00 48,49 % Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
2	Modernizacja dróg rolniczych w miejscowości Kamionka Mała, Laskowa, Krosna	16.200,00	-	16.200,00 100% Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
3	Odbudowa po powodzi dróg gminnych	394.437,50	78.887,50 zł 20%	315.550,00 zł 80% dotacja z budżetu państwa
4	Remont kanalizacji sanitarnej w m. Laskowa w ramach usuwania szkód powodziowych	43.593,00	9.243,00 21,20 %	34.350,00 78,80% dotacja z budżetu państwa
2001 r.				
5	Odbudowa po powodzi drogi gminnej „Laskowa – Rozpite” w m. Laskowa	140.101,51	56.101,51 40 %	84.000,00 60,00 % dotacja z budżetu państwa

6	Odbudowa po powodzi drogi gminnej „Laskowa – Rozdziele(Lipniczka)” w m. Laskowa	190.004,16	76.004,16 40 %	114.000,00 60,00 % dotacja z budżetu państwa
7	Odbudowa po powodzi drogi gminnej „Kamionka Mała – Rozdziele (Nagórze)” w m. Kamionka Mała	215.016,76	86.016,76 40 %	129.000,00 60,00 % dotacja z budżetu państwa
8	Odbudowa wodociągu wiejskiego Ujanowice - Kobyłczyna	118.963,12	23.963,12 21,1 %	95.000,00 79,9% Fundusz Prywatyzacji
9	Odbudowa wodociągu wiejskiego Żmiąca - Strzeszyce	24.315,66	4.899,66 23,1	19.416,00 76,9 % Fundusz Prywatyzacji

2002 r.

10	Odbudowa po powodzi drogi gminnej „Krosna – Żmiąca” – Odcinek w Krosnej	115.463,81	23.093,81 20%	92.370,00 80% dotacja z budżetu Państwa
11	Odbudowa po powodzi drogi gminnej „Laskowa – Modarka” w m. Jaworzna	110.755,70	22,455,70 20,3%	88.300 79,7% dotacja z budżetu Państwa
12	Odbudowa po powodzi drogi gminnej „Laskowa – Rozpite” w m. Laskowa	112,898,50	22.698,50 20%	90.200,00 80% dotacja z budżetu Państwa

2003 r.

13	Budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Ujanowicach	940.822,84	647.522,84 68,86%	293.00,00 31,14 % Dotacja z Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu
14	Odbudowa po powodzi dróg gminnych na terenie gminy „Laskowa”	1.108.030,16	69.422,72 6,27%	1.038.607,44 93,73 % Phare Odbudowa 2001
15	Odbudowa po powodzi drogi Gminnej „Stańkowa – Równiczki – Kaleń” w m. Kobyłczyna	288.910,69	33.990,62 11,77%	254.920,07 88,23 % Phare Odbudowa 2001
16	Odbudowa po powodzi drogi gminnej „Zabrze” w m. Sechna	314.705,22	36.544,37 11,61 %	278.160,85 88,39 % Phare Odbudowa 2001
17	Modernizacja drogi „Ptaszkówka” w m. Laskowa	307.893 zł	85.723 zł 27,8 %	222.170 72,2 % Sapard
18	Rekonstrukcja rowów melioracyjnych w miejscowości Laskowa	341.946,84	22.809,46 6,67 %	319.137,38 93,33 % Phare Odbudowa 2001
19	Odbudowa po powodzi drogi „Do Kopciów i Wilczków” w miejscowości Laskowa	113.708,00	36.208,00 31,84 %	77.500,00 68,16 % dotacja z budżetu państwa
20	Ubezpieczenie korpusu drogi „Przylaski” w miejscowości Sechna	65.738,00	20,738 31,55 %	45.000,00 68,45 %

				dotacja z budżetu państwa
21	Remont mostku do osiedla „Żołnówka” w miejscowości Sechnej	10.525,00	2.952 30,64 %	7.300,00 69,36 % dotacja z budżetu państwa
22	Odbudowa po powodzi drogi „Strzeszyce – Laskowa” (Baniaki) w miejscowości Strzeszycach	31.622,00	11.422,00 26,40 %	20.200,00 63,88 % dotacja z budżetu państwa
23	Odbudowa mostku na potoku „Laskowianka” w ciągu drogi „Stryczkówka” w miejscowości Laskowa	108.708,00	28.700,00 26,40 %	80.000,00 73,60 % dotacja z budżetu państwa
24	Modernizacja dróg rolniczych w miejscowości Kamionka Mała, Laskowa, Krosna	66.017,00	16.017,00 24,26 %	50.000,00 73,60 % Dotacja z budżetu Państwa

2004 r.

25	Odbudowa po powodzi drogi „Chałpiska k. Augustyna” w miejscowości Jaworzna	84,588,00	21.588,00 25,52 %	63.000,00 74,48 % dotacja z budżetu państwa
26	Odbudowa po powodzi drogi „Oborzyska” w miejscowości Kamionka Mała	55.671,00	13.2712,00 23,84 %	42.400,00 76,16 % dotacja z budżetu państwa
27	Odbudowa mostku do osiedla „Kołodziejówka” w miejscowości Krosna	20.955,00	7.455,00 35,58 %	13.500,00 64,42 % dotacja z budżetu państwa
28	Odbudowa mostku do osiedla „Pajerówka” w miejscowości Sechna	22.054,00	5.454,00 24,73 %	16.600,00 75,27 % dotacja z budżetu państwa
29	Odbudowa mostku do osiedla „Pachówka” w miejscowości Żmiąca	19.102,00	4.602,00	14.500,00 75,9 % dotacja z budżetu państwa
30	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolniczych w miejscowości Kamionka Mała, Laskowa, Sechna	69.482,00	33.782,00 48,89 %	35.700,00 51,11 Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
31	Remont budynku Zespołu Szkół w Laskowej	491.742,37	285.210,57 58 %	206.531 42 % Dotacja Banku Światowego w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich
32	Remont budynku Szkoły Podstawowej w Żmiące	102.759,76	59.600,67 58%	43.159,00 42 % Dotacja Banku Światowego w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich
33	Likwidacja barier architektonicznych przy	43.363,97 zł	14.097,97	18.666,00

	SPZOZ Laskowa		32,52 %	43,04 % PFRON 10.600 24,44 % EFRWP
34	Rekonstrukcja rowów melioracyjnych w miejscowości Laskowa	341.946,84	22.809,46 6,67 %	319.137,38 93,33 % Phare Odbudowa 2001

2005 r.

35	Wykonanie projektu zabezpieczenia osuwisk	197.640,00	39.528,00 20 %	158.112,00 80 % Dotacja z EBI
36	Odbudowa po powodzi drogi „Dębina” w miejscowości Kamionka Mała	75.288,00	25.288,00 33,59 %	50.000,00 66,41 % dotacja z budżetu państwa
37	Odbudowa po powodzi drogi „Łęg” w miejscowości Laskowa i Jaworzna	128.065,00	55.735,00 43,52 %	72.330,00 56,48 % dotacja z budżetu państwa
38	Odbudowa po powodzi drogi „Gwizdówka” w miejscowości Sechna	367.156,00	89.486,00 24,37 %	277.670,00 75,63 % dotacja z budżetu państwa
39	Odbudowa dróg dojazdowych do gruntów rolniczych w miejscowości Krosna, Laskowa	71.025,00	38.365,00 54,02 %	32.660,00 45,98 % Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
40	Budowa boiska sportowego wraz z zapleczem w miejscowości Laskowa	585.692,55	255.432,55 43,61 %	330.260,00 56,39 % Sektorowy program Operacyjny „RiMSZoROW”
41	Remont budynku wielofunkcyjnego wraz z wyposażeniem z przeznaczeniem na świetlicę wiejską w miejscowości Ujanowice	195.882,653	67.435,53 34,44%	128.447,00 65,56% Sektorowy program Operacyjny „RiMSZoROW”

2006 r.

42	Rozbudowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w Gminie Laskowa	4.012.362,38	1.273.883,78 31,75%	2.347.267,37 58,50% Dotacja z EFRR 391.211,23 9,75% dotacja z budżetu państwa
43	Rozbudowa budynku i placów wraz z zakupem sprzętu medycznego dla SPZOZ Laskowa	317.277,61	54.215,05 17,09%	232.114,02 73,16% Dotacja z EFRR 30.948,54 9,75% dotacja z budżetu państwa
44	Odbudowa dróg w ramach zadania Pm. „Stabilizacja osuwisk wraz z likwidacją skutków w infrastrukturze drogowej na terenie Gminy Laskowa (Kamionka Mała, Laskowa, Sechna, Żmiąca)	1.853.062,07	465.316,07 25,07	1.388.546,00 74,93 % Dotacja z EBI
45	Odbudowa po powodzi drogi „Jaworzna –	167.560,55	67.560,55	100.00,00

	Mordarka” w miejscowości Jaworzna		40,32%	59,68 % dotacja z budżetu państwa
46	Odbudowa po powodzi drogi „Rozpite – Dzioł” (Do Cichoniów) w miejscowości Laskowa	33.306,60	10.306,60 30,95%	23.000,00 69,05 % dotacja z budżetu państwa
47	Odbudowa po powodzi drogi „Danielówka – Gąsiorki” w miejscowości Laskowa	106.868,40	33.858,40 31,69 %	73.000,00 68,31 dotacja z budżetu państwa
48	Odbudowa po powodzi drogi „Górczyno – Podsoślina” w miejscowości Kamionka Mała	84.159,66	27.159,66 32,27 %	57.000,00 67,73 % dotacja z budżetu państwa
49	Odbudowa po powodzi drogi „Jonikówka – Łaziska” w miejscowości Krosna	154.146,72	64.146,72 41,61%	90.000,00 58,39 % dotacja z budżetu państwa
50	Odbudowa po powodzi drogi „Nad Karczmą” w miejscowości Krosna	120.250,53	63.250,53 52,60%	57.000,00 47,40% dotacja z budżetu państwa
51	Odbudowa drogi dojazdowej do gruntów rolniczych w miejscowości Sechna	61.601,20	33.021,20 53,61%	28.580,00 46,39 % Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

2007 r

52	Modernizacja drogi „Krawcówka-Ptaszkowa” w Laskowej	105.195,20	36.385,20 34,56%	środki FOGR 48.810,00 środki wiejskie 20.000,00
53	Stabilizacja osuwisk wraz z likwidacją skutków w infrastrukturze drogowej na terenie Gminy Laskowa	1.490.161,28	319.499,28 21,44%	środki publiczne kredytu EBI – 1.097.496,00 zł.- środki publiczne towarzyszące kredytowi 73.166,00 zł.
54	Odbudowa drogi „Do Górnej Załpy k/Matłaga od mostu” w m. Laskowa	65196,98	15196,98 23,31%	50000 76,69%
55	Odbudowa drogi „Zadziele - Uplezie” w m. Laskowa	118007,6	27007,6 22,89%	91000 77,11%
56	Odbudowa drogi „Chałupiska k/Augustyna” w m. Jaworzna	217785,78	119785,78 55,00%	98000 45,00%
57	Odbudowa przepustu w ciągu drogi "Sławętówka - Wyrąb Jabłoniec" w m. Laskowa	183053,77	42053,77 22,97%	141000 77,03%
58	Odbudowa drogi „Kromolin” w m. Sachna	28273,15	8273,15 29,26%	20000 70,74%
59	Odbudowa drogi „Kubankówka” w m. Żmiąca	146901,72	46901,72 31,93%	100000 68,07%
60	Odbudowa drogi „Odrończa” w m. Laskowa	108531,94	58531,94 53,93%	50000 46,07%

61	Adaptacja i doposażenie pomieszczeń z przeznaczeniem na świetlicę wiejską w budynku Szkoły Podstawowej w Kamionce Małej	268.478,53	86.786,53 32,33%	Środki Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej- 181.692,00 – 67,67%
----	---	------------	---------------------	---

Źródło: dane gminy.

15. Bezpieczeństwo i ochrona przeciwpożarowa.

Powyższe zagadnienie realizowane jest w oparciu o 3 jednostki OSP znajdujące się na terenie gminy, tj. OSP Laskowa, OSP Ujanowice, OSP Strzeszyce. Jednostka OSP Laskowa jest jednostką działającą w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), i realizuje zadanie z zakresu ratownictwa techniczno-drogowego, ratownictwa ekologicznego, ratownictwa medycznego, oraz działania z zakresu gaszenia pożarów. Pozostałe 2 jednostki są jednostkami pomocniczymi i z uwagi na posiadany sprzęt, wyszkolenie i zasoby ludzkie biorą udział zazwyczaj w działaniach z zakresu gaszenia pożarów tylko na terenie gminy Laskowa, natomiast jednostka OSP Laskowa z uwagi na fakt przynależności do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego działa również, w razie potrzeby, na terenie powiatu.

Wymienione wyżej zadania ratownicze realizowane są stosunkowo na dość wysokim poziomie i w różnych dziedzinach ratowniczych zgodnie z rozporządzeniem określającym szczegółowe zadania przewidziane dla jednostek w KSRG, poprzez posiadany specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy, tj.

- OSP Laskowa (średni samochód ratowniczo-gaśniczy z funkcją ratownictwa ekologicznego – GBA 2/24, ciężki samochód gaśniczy – GCBA 10/32, i planowany wraz z rozbudową zaplecza garażowo – magazynowego średni samochód terenowy UNIMOG GBA 1,5/16 będący rozwinięciem działań z zakresu ratownictwa ekologicznego.
- OSP Ujanowice (średni samochód gaśniczy GBAM 3/16)
- OSP Strzeszyce (średni samochód gaśniczy GBAM 3/16)

Orientacyjna statystyka wyjazdów poszczególnych OSP w ciągu ostatnich lat przedstawia się następująco:

Tabela 14 Statystyka wyjazdów OSP 2002-2007.

Udział poszczególnych jednostek OSP z terenu gminy w działaniach ratowniczo – gaśniczych w latach 2002 – 2007 r.									
Rok	OSP Laskowa			OSP Ujanowice			OSP Strzeszyce		
	Požary	Wypadki drogowe	Inne zdarzenia (pompowanie, usuwanie powalonych drzew, zabezpieczenie JRG, alarmy fałszywe, itp.)	Požary	Wypadki drogowe	Inne zdarzenia (pompowanie, usuwanie powalonych drzew, zabezpieczenie JRG, alarmy fałszywe, itp.)	Požary	Wypadki drogowe	Inne zdarzenia (pompowanie, usuwanie powalonych drzew, zabezpieczenie JRG, alarmy fałszywe, itp.)
2007	10	9	31	2	---	6	1	---	4
2006	24	7	15	7	---	4	2	---	5
2005	22	8	10	5	---	---	1	---	---
2004	11	3	28	2	---	1	2	---	---
2003	10	2	21	1	---	---	1	---	---
2002	8	5	14	1	---	2	1	---	1

Źródło: dane gminy.

Główny wysiłek OSP skupiony jest na zapewnieniu sprawności i gotowości do działań ratowniczych, jednak środki finansowe, niejednokrotnie ograniczają tę możliwość.

16. Przynależność gminy do związków i stowarzyszeń.

Gmina Laskowa przynależy do następujących związków i stowarzyszeń:

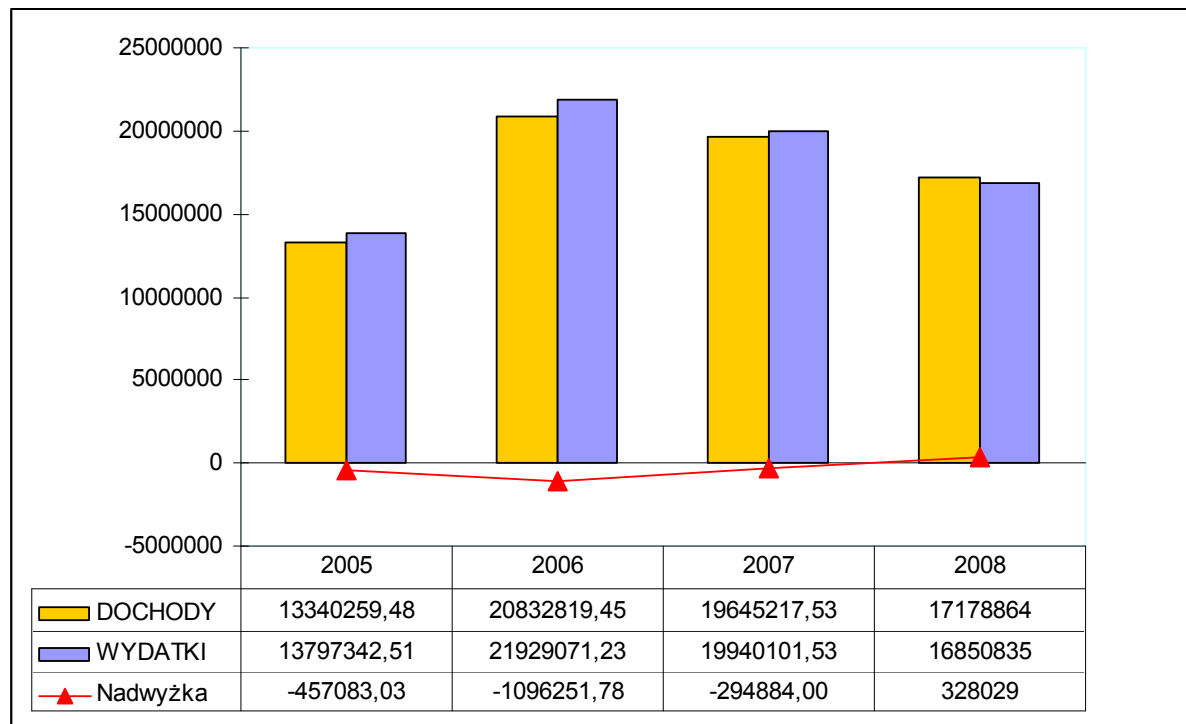
- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski – od dnia 20 grudnia 1991 r.,
- Stowarzyszenie Powiatów i Gmin leżących na terenie zlewni rz. Dunajec – od 31 maja 1999 r.,
- Stowarzyszenie Parafiada im. Św. Józefa Kalasancjusza – od 7 maja 2002 r. , jako członek wspierający w zakresie realizacji projektu Pt. „Centrum Młodzieży”

W 2008 r. 5 gmin: Laskowa, Czchów, Gnojnik i Lipnica Murowana podjęło wspólną inicjatywę o utworzeniu Lokalnej Grupy Działania w celu realizacji **Programu LEADER**. „LEADER” to europejskie podejście do rozwoju obszarów wiejskich, mobilizujące społeczności lokalne do wspólnego myślenia o przyszłości, to także wspólne przygotowanie Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru i realizacja małych projektów mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców. Utworzenie LGD stworzy szansę na aplikowanie o dodatkowe fundusze europejskie na rozwój lokalny, w szczególności z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich z osi Leader.

17. Dochody gminy.

Budżet Gminy Laskowa za ostatnie lata kształtował się na średnim poziomie ok. 13 - 20 mln. zł po stronie dochodów i ok. 13-20 mln. zł po stronie wydatków.

Wykres 11 Dochody i wydatki Gminy Laskowa 2004-2008.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu gminy za lata 2005, 2006, informacji o wykonaniu budżetu Gminy Laskowa wg stanu 31 października 2007 r. (plan po zmianach) oraz Uchwały budżetowej Gminy Laskowa na 2008 r.

Zgodnie ze sprawozdaniem z wykonania budżetu, rok 2005 zamknął się deficytem w wysokości 457 083,48 zł. Za rok sprawozdawczy 2006 deficyt budżetu gminy wyniósł 109 6251,78 zł. Na 2007 r. założono dochody na poziomie 19 645 217,53 zł, wydatki na poziomie 19 940 101,53. Wg Informacji o wykonaniu budżetu Gminy Laskowa na dzień 31 października 2007 r. dochody w tym okresie wynosiły 13 913 212,98 zł, a wydatki 12 453 719,60

Uchwała budżetowa Gminy Laskowa na 2008 rok przewiduje planowane dochody na poziomie 17 178 864,00 zł oraz wydatki w wysokości 16 850 835,00 zł. Różnica między dochodami i wydatkami stanowi planowaną nadwyżkę budżetu w kwocie 328 029 zł, z przeznaczeniem na spłatę kredytów i pożyczek zaciągniętych w latach poprzednich.

18. Organizacja gminy.

Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy w Laskowej określa szczegółową organizację i zasady funkcjonowania Urzędu Gminy, przy pomocy którego Gmina Laskowa wykonuje zadania zgodnie z art. 33 ustawy o samorządzie gminnym.

Władzę w Gminie Laskowa sprawują, wybrani w wyborach powszechnych: **Wójt Gminy Laskowa** oraz **Rada Gminy**, w której skład wchodzi w obecnej kadencji 15 radnych:

Rada Gminy działa w sześciu komisjach:

1. Komisja Budownictwa i Planowania Przestrzennego;
2. Komisja Budowlana;
3. Komisja Oświaty, Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki;
4. Komisja Rewizyjna;
5. Komisja Rolnictwa, Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska;
6. Komisja Zdrowia i Opieki Społecznej.

Na mocy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz Statutu Gminy, do **wyłącznych kompetencji Rady Gminy** należą m. in.:

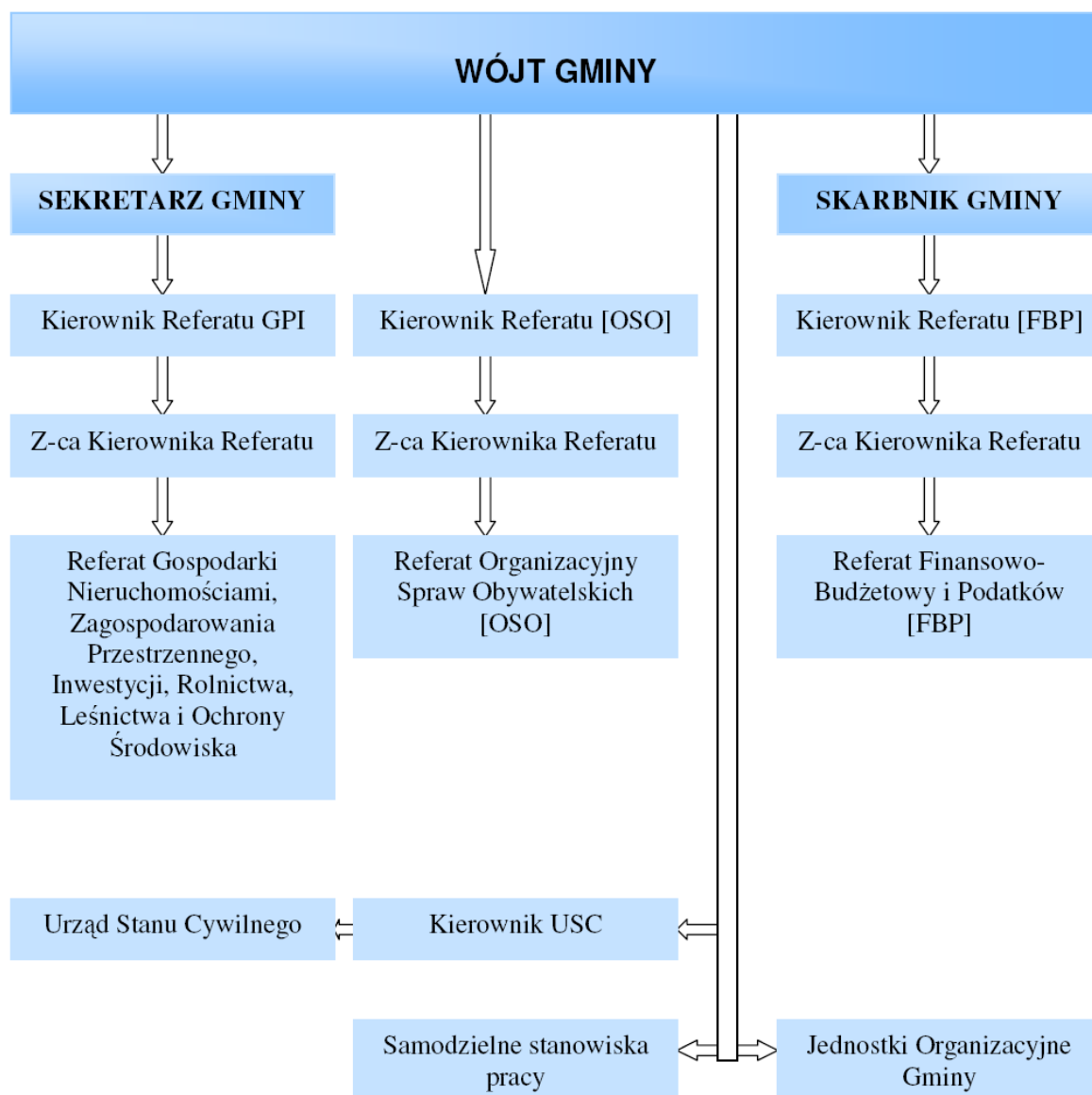
- 1) uchwalanie statutu gminy,
- 2) ustalenie wynagrodzenia wójta, stanowienie o kierunkach jego działania oraz przyjmowanie sprawozdań z jego działalności,
- 3) powoływanie i odwoływanie sekretarza oraz skarbnika gminy, który jest głównym księgowym budżetu,
- 4) uchwalanie budżetu gminy, rozpatrywanie sprawozdań z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwał w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium z tego tytułu,
- 5) uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 6) uchwalanie programów gospodarczych,
- 7) ustalanie zakresu działania sołectwa i dzielnicy (osiedla) oraz przekazywanie im składników mienia do korzystania,
- 8) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych gminy, przekraczających zakres zwykłego zarządu, dotyczących:

- a) nabycia, zbycia i obciążania nieruchomości gruntowych oraz ich wdzierżawiania lub najmu na okres dłuższy niż trzy lata, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej,
- b) przyjmowania lub odrzucania spadków i zapisów,
- c) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez zarząd,
- d) zaciągania długoterminowych pożyczek,
- e) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek krótkoterminowych, zaciąganych przez zarząd w roku budżetowym,
- f) zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustaloną corocznie przez radę gminy.

Funkcje pomocnicze w Gminie pełnią: **Sekretarz** oraz **Skarbnik Gminy**.
Strukturę Urzędu Gminy Laskowa przedstawia poniższy schemat organizacyjny.

Wykres 12 Schemat organizacyjny Urzędu Gminy Laskowa.

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Laskowa.

A close-up photograph of a hand holding a chess piece, likely a king, against a bright, warm background. The hand is positioned at the top of the frame, with fingers gripping the top of the piece. The lighting is dramatic, highlighting the contours of the hand and the piece.

CZĘŚĆ B

**WYZNACZNIKI STRATEGII
ROZWOJU GMINY LASKOWA**

A photograph of several chess pieces on a board, including a king, a queen, and several pawns. The pieces are dark and are set against a light, warm background. The king and queen are on the left, and the pawns are arranged in a line to the right. The lighting is soft and even, highlighting the details of the pieces.

19. Planowanie strategiczne.

Sesję strategiczną Gminy Laskowa przeprowadzono w oparciu o zasady metody „planowania partnerskiego”. Metoda ta polega na uczestnictwie w przygotowaniu strategii szerokiej reprezentacji społeczności gminnej, nie zaś tylko przedstawicieli władz gminy. Takie podejście do przygotowania dokumentu planistycznego jakim jest Strategia Rozwoju pozwala zaangażować w proces planowania strategicznego możliwie dużą liczbę różnych grup interesów. Umożliwia to artykulację całej gamy interesów i potrzeb, które mogą dzięki temu znaleźć odzwierciedlenie w planowanych kierunkach rozwoju. Jest to o tyle istotne, że realizacja Strategii Rozwoju, z uwagi na swą wielopłaszczyznowość, wymaga współdziałania całej społeczności gminy. Siła planowania partnerskiego polega także na możliwości bezpośredniej wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi grupami interesów – tu rozumianymi jako partnerzy wspólnego dążenia do realizacji misji gminy – co sprzyja lepszemu zrozumieniu różnych stanowisk i interesów, a także ukazuje potrzebę dążenia do kompromisu w celu osiągnięcia postępu.

W trakcie sesji strategicznej w Gminie Laskowa, wyselekcjonowani przedstawiciele gminy wspólnie wypracowali podstawowe założenia planu rozwoju gminy, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Laskowa na lata 2008-2013.

Do udziału w sesji zaproszono przedstawicieli władz gminy – w tym radnych gminy, sołtysów poszczególnych sołectw, ale także pracowników odpowiednich komórek gminnych, zajmujących się w gminie odrębnymi problemami i zagadnieniami.

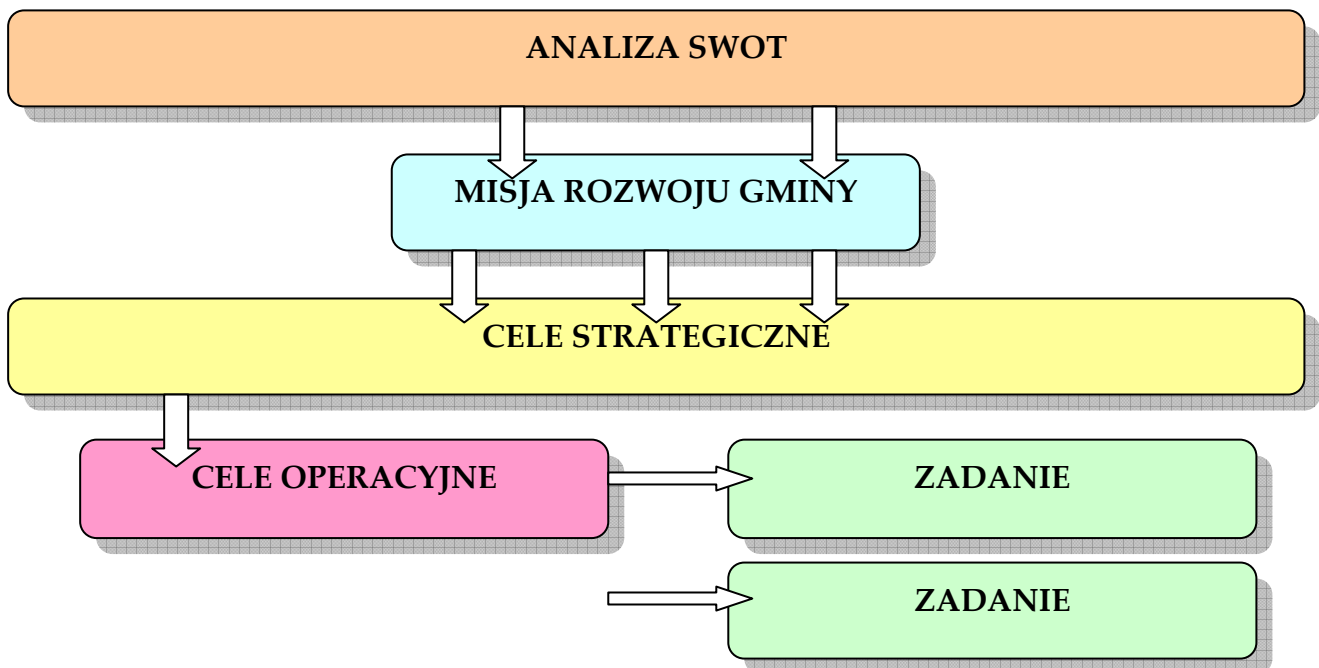
Uczestnicy sesji przygotowali katalogi mocnych i słabych stron gminy, będące podstawą Analizy SWOT. Podobnie opracowano także katalog zagrożeń/niesprzyjających czynników zewnętrznych. Szanse rozwoju gminy/ czynniki sprzyjające opracowano stosując metodę „burza mózgów”.

Na bazie analizy SWOT przygotowano Misję Rozwoju Gminy, czyli stan do jakiego dążyć będą decydenci i mieszkańcy gminy, poprzez podejmowanie różnego rodzaju działań, w tym inwestycyjnych.

Sesja strategiczna przyniosła także opracowanie katalogu celów strategicznych rozwoju gminy (w oparciu o uprzednio przeprowadzoną analizę SWOT) – pośrednich etapów dochodzenia do celu założonego w Misji, których zrealizowanie jest niezbędne do jego osiągnięcia.

Każdy z ogólnych celów strategicznych wdrażany będzie poprzez realizację celów operacyjnych, a w dalszej kolejności: konkretnych działań, które wiążą się z wydatkowaniem środków z budżetu gminy w całym okresie planowania 2008-2013. Katalogi działań najbardziej odpowiednich dla realizacji poszczególnych celów ustalono częściowo podczas sesji strategicznej. Szczegółowe rozplanowanie kwot przeznaczonych na każde z zadań, źródła finansowania oraz harmonogram realizacji tych zadań i odpowiedzialność za ich realizację ustalono w toku późniejszych prac, w zespołach eksperckich.

Schemat zastosowanej metody planowania strategicznego:

20. Analiza SWOT.

Dla prawidłowego określenia kierunków rozwoju, w każdym planie strategicznym należy w pierwszej kolejności zdiagnozować posiadane zasoby i możliwości oraz ocenić stan aktualny. W planowaniu strategicznym funkcjonują różne metody przedstawiania sytuacji obecnej i oceny uwarunkowań rozwojowych - jedną z najczęściej stosowanych jest analiza SWOT. SWOT jest skrótem od pierwszych liter angielskich wyrazów: „Strenghts”, „Weaknesses”, „Opportunities” i „Threats”, które w języku polskim oznaczają: „Silne strony”, „Słabe strony”, „Szanse” i „Zagrożenia”. Dwa pierwsze elementy służą określeniu wewnętrznych zasobów i uwarunkowań rozwojowych, a pozostałe przedstawiają uwarunkowania zewnętrzne.

Tabela 15 Analiza SWOT Gminy Laskowa.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1) Dogodne położenie geograficzne, na pograniczu Beskidu Wyspowego i Pogórza Wiśnickiego, w dorzeczu rzeki Łososiny, 2) Bardzo wysoko oceniane walory środowiska naturalnego <ul style="list-style-type: none"> - duża ilość zespółów i enklaw leśnych z malowniczymi polanami, - czystość wód i powietrza, - bogactwo flory i fauny, - duże różnicowanie krajobrazowe 3) Bogactwo kultury, folkloru, tradycji i religii, <ul style="list-style-type: none"> - obiekty zabytkowe o znacznej wartości muzealnej: dwór w Laskowej, zabudowa wiejska wsi Strzeszyce o układzie ruralistycznym, kościoły w Kamionce Matej i Ujanowicach, sakralne zabytki małej architektury (kaplice, kapliczki i figury przydrożne), 	1) Niski dochód własny gminy i wysokie nakłady na oświatę, 2) Znikoma promocja gminy, 3) Brak warunków sprzyjających rozwojowi aktywności gospodarczej <ul style="list-style-type: none"> - brak terenów pod inwestycje związanych z działalnością gospodarczą, - słabe otoczenie biznesu, - brak preferencji proinwestycyjnych, - niewystarczający kapitał inwestycyjny do wykorzystania lokalnych walorów krajobrazowo-turystycznych, 4) Duże bezrobocie, 5) Nieodpowiednie użytkowanie obiektów zabytkowych, <ul style="list-style-type: none"> - niezbyt dobrze zachowany krajobraz kulturowy (niektóre zabytki

<p>cmentarze z okresu I Wojny Światowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - istnienie dobrze zachowanego szlaku architektury drewnianej, - działalność Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Turystyki, Kół Gospodyń Wiejskich oraz orkiestr i lokalnych zespołów artystycznych <p>4) Korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobrze rozwinięte budownictwo indywidualne jako baza dla rozwoju agroturystyki, - istnienie stacji narciarskiej, - atrakcyjne tereny spacerowe i rowerowe o różnych stopniach trudności; szlaki piesze i ścieżki rowerowe, - dobre warunki klimatyczne sprzyjające lecznictwu uzdrowiskowemu, - otwartość, życzliwość i gościnność mieszkańców gminy, - baza noclegowa oraz usługowo-handlowa, <p>5) Istniejąca infrastruktura techniczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - dwie oczyszczalnie ścieków, - istniejąca kanalizacja i wodociągi, - gospodarka odpadami, - gazyfikacja, - ośrodki zdrowia, - telekomunikacja, poczty, - boiska sportowe, <p>6) Dobre połączenie komunikacyjne ze Śląskiem, Krakowem, Nowym Sączem i Limanową,</p> <p>7) Wysoki procent ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym</p>	<p>wymagają prac konserwatorskich – głównie zespół dworsko-parkowy w Laskowej),</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak koncepcji zachowania drewnianego budownictwa mieszkaniowego i gospodarczego (np. poprzez tworzenie bazy noclegowej dla turystyki), <p>6) Słabo wyodrębniony produkt turystyczny,</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak silnego ośrodka koordynacyjnego dla rekreacji, - brak powiązań z ponadlokalnymi systemami rekreacji, - brak oznakowania istniejących ciekawych miejsc – potencjalnych atrakcji turystycznych, - niski poziom informacji i promocji turystyki, - brak organizacji lokalnej koordynującej działania związane z rozwojem turystyki, - raczej słabo rozwinięte obiekty rekreacyjne i sportowe, <p>7) Niska świadomość mieszkańców co do możliwości wykorzystania potencjału lokalnego w zakresie turystyki,</p> <p>8) Zły stan infrastruktury drogowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - zły stan sieci dróg w obrębie poszczególnych jednostek osadniczych, - zły stan przepraw mostowych na potokach górskich, - często występujące zjawiska erozyjne i osuwiskowe na drogach, - trudności w utrzymaniu dróg w okresie zimowym, ze względu na duże spadki terenu w obrębie ich przebiegu, - zły stan nawierzchni dróg, <p>9) Nieuregulowana gospodarka wodno - ściekowa,</p> <p>10) Niekorzystne warunki fizjograficzne dla rozwoju rolnictwa,</p>
---	--

<p>oraz wysoki odsetek młodzieży studiującej z terenu gminy Laskowa.</p> <p>8) Całkowity brak przemysłu uciążliwego dla środowiska,</p> <p>9) Tradycje sadownicze,</p> <p>10) Istnienie grup producentów rolnych,</p> <p>11) Małe gospodarstwa o tradycyjnym sposobie uprawy i hodowli,</p> <p>12) Zachowane rzemiosło.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych, - występowanie na terenie gminy dużych obszarów nieprzydatnych rolniczo (nieużytki, które należy przeznaczyć pod zalesienie), <p>11) Istnienie niezagospodarowanych nieruchomości stanowiących mienie gminy,</p> <p>12) Nielad przestrzenny w centrach wsi,</p> <p>13) Tereny zalewowe ograniczające zagospodarowanie.</p>
SZANSE	
<p>1) Rozwój turystyki weekendowej oraz „zielonej turystyki”,</p> <p>2) Pozyskiwanie i racjonalne wykorzystanie funduszy pomocowych krajowych i unijnych dla społecznego i gospodarczego rozwoju gminy,</p> <p>3) Wykorzystanie potencjału kulturowego i naukowego najbliższych ośrodków akademickich (Nowy Sącz, Kraków, Tarnów i inne) w celu poszukiwania nowych możliwości rozwojowych,</p> <p>4) Możliwość wspieranie tradycyjnego rolnictwa i sadownictwa jako szansa dla rozwoju agroturystyki, produktu turystycznego oraz produktu skierowanego na eksport,</p> <p>5) Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w ramach istniejących rzek i potoków w celu poprawy warunków sprzyjających uprawianiu wędkarstwa oraz likwidacji zagrożeń dla środowiska</p> <p>6) Możliwość rozbudowy stacji narciarskiej (z przystosowaniem dla rekreacji letniej) oraz infrastruktury towarzyszącej,</p> <p>7) Możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych dla grup zainteresowanych rolnictwem ekologicznym oraz agroturystyką</p>	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA</p> <p>1) Słaba świadomość ekologiczna mieszkańców może zepsuć wizerunek turystyczny gminy,</p> <p>2) Brak środków finansowych na niezbędne inwestycje publiczne oraz prywatne,</p> <p>3) Konkurencja mocnych gmin ościennych,</p> <p>4) Emigracja ludności w wieku produkcyjnym,</p> <p>5) Kęski żywiołowe,</p> <p>6) Stosunkowo niski standard oferowanych usług turystycznych,</p> <p>7) Produkty rzemiosła mogą nabrać charakteru masowego.</p>

Analiza SWOT pozwala zdiagnozować gdzie mocne strony dają przewagę konkurencyjną w stosunku do innych samorządów z terenu województwa i całego kraju oraz które słabe strony będą utrudniać realizację planów. Celem skutecznej strategii jest zapewnienie wykorzystania wewnętrznych mocnych stron i zewnętrznych warunków do jak najszerszego rozwoju oraz przeciwdziałanie zagrożeniom.

W tym celu dokonano analizy wszystkich kombinacji czynników wewnętrznych i zewnętrznych poprzez sformułowanie odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy poszczególne silne strony pozwalają wykorzystać pojawiające się szanse?
- Czy słabe strony przeszkadzają w wykorzystaniu szans?
- Czy silne strony mogą zapobiec zagrożeniom?
- Czy słabe strony wzmacniają negatywne oddziaływanie zagrożeń?

Siła zależności pomiędzy czynnikami oceniona została w trzystopniowej skali:

- 0 – brak związku lub związek o marginalnym znaczeniu,
- 1 – przeciętna zależność,
- 2 – wyraźna zależność.

Tabela 16 Analiza siły zbieżności pomiędzy czynnikami SWOT.

	SZANSE												ZAGROŻENIA											
	1	2	3	4	5	6	7	8		1	2	3	4	5	6	7								
MOCNE STRONY	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	13							
	2	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	0	8							
	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0	8							
	2	2	2	2	2	0	2	1	2	1	2	1	1	1	2	11	24							
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	12	28							
	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	0	23							
	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	0	24							
	1	1	2	1	2	0	1	2	2	1	2	2	2	0	0	6	16							
	2	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	0	2	8	19							
	2	2	1	2	2	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	10	23							
	1	2	1	1	2	1	0	2	2	2	2	0	2	2	2	10	20							
	1	2	1	2	2	2	0	2	2	2	2	2	0	2	2	9	21							
	1	2	1	2	2	1	0	2	2	2	2	1	0	1	0	7	18							
Σ	20	20	18	18	24	15	14	20	20	21	18	20	11	14	9	13	212	518						
SŁABE STRONY	1	2	0	1	1	2	2	1	1	10	2	2	2	1	1	2	11	21						
	2	2	0	2	2	0	2	1	2	11	2	2	1	0	1	1	9	20						
	2	2	2	2	2	0	1	2	2	13	2	2	2	0	2	2	12	25						
	1	1	1	1	2	0	0	2	2	8	2	2	2	0	2	2	12	20						
	2	2	2	2	1	0	1	2	2	12	2	2	1	0	2	0	9	21						
	2	2	2	2	2	1	2	2	2	15	2	2	2	1	1	2	10	25						
	2	2	2	2	2	0	2	2	2	14	2	2	2	0	2	1	10	24						
	2	2	0	2	2	0	2	2	2	12	2	2	2	2	1	0	10	22						
	1	2	0	1	1	2	1	0	2	8	2	2	0	1	2	0	8	16						
	0	2	1	2	1	1	0	2	2	9	1	1	1	1	1	2	8	17						
	1	1	1	1	1	0	1	1	2	7	1	2	1	0	1	0	5	12						
	2	2	1	1	1	0	0	1	2	8	1	2	1	0	1	0	5	13						
	1	0	0	0	1	1	0	1	0	4	0	0	0	2	1	0	3	7						
Σ	19	22	12	19	19	7	14	19	22	20	22	20	13	7	18	12	224	486						
Σ	39	42	30	37	43	22	28	39	40	41	40	40	24	21	27	25	436	1004						

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy SWOT.

Z przeprowadzonej analizy wynika przewaga szans rozwoju gminy nad zagrożeniami. Szanse rozwojowe pojawiają się w dziedzinach w których gmina posiada wiele mocnych stron. Dlatego należy zrobić wszystko aby maksymalnie je wykorzystywać. Niestety duża zależność występuje również pomiędzy szansami i słabymi stronami gminy, co oznacza że pojawiające się możliwości mogą zostać zaprzepaszczone przez nasilenie słabości. Zarówno władze jak i mieszkańcy gminy powinni podjąć starania idące w kierunku niwelowania słabych stron.

20.1. Misja gminy.

Misja Rozwoju Gminy Laskowa ma za zadanie określić główne kierunki przyszłego rozwoju gminy. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań lokalnej społeczności w stosunku do tego jak powinno wyglądać i funkcjonować życie gminy po realizacji działań znaczących w Strategii Rozwoju. Misja, lub inaczej Wizja gminy w sposób syntetyczny określa zatem przyszłościowy obraz gminy oraz informuje o wspólnych wartościach i przekonaniach leżących u podstaw podejmowania określonych działań. Misja rozwoju ma znaczenie informacyjne dla mieszkańców gminy, działających na jej terenie podmiotów gospodarczych, ale także dla jej otoczenia. Podstawą wyznaczenia misji Gminy Laskowa są posiadane zasoby oraz szanse rozwoju określone w analizie SWOT, przy uwzględnieniu zdefiniowanych braków oraz zagrożeń.

Misja Gminy Laskowa na lata 2008 – 2013 wyraża chęć kontynuacji działań rozwojowych podejmowanych w latach poprzednich, tj. 1999-2007.

20.2. Cele strategiczne.

Realizacja Misji gminy wymaga określenia celów służących dojściu do zamierzonego w misji stanu, czyli tzw. „**celów strategicznych**”. Cele strategiczne stanowią zatem krótką listę głównych efektów działań w obszarach najważniejszych dla rozwoju gminy, które należy osiągnąć aby zrealizować cel główny - misję. Cele strategiczne określa się na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT, mając na uwadze przyjętą wcześniej Misję Rozwoju Gminy.

Cele strategiczne zatem to działania długoterminowe, które mają za zadanie:

- utrzymać mocne strony gminy i najlepiej wykorzystać je dla jej rozwoju;
- wyeliminować słabe strony;
- wykorzystać szanse rozwoju gminy;
- uniknąć negatywnego oddziaływania zdefiniowanych zagrożeń na rozwój gminy.

Realizacja celów strategicznych uwarunkowana jest osiągnięciem celów pośrednich, jakimi są **cele operacyjne**, tym z kolei przypisane zostały wykazy konkretnych **zadań**, jakie gmina zamierza zrealizować na drodze do osiągnięcia stanu zakładanego w Misji Rozwoju.

W trakcie sesji strategicznej ustalono następujące Cele Strategiczne rozwoju Gminy Laskowa w latach 2008-2013:

**CEL STRATEGICZNY NR 1 TWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU
TURYSTYKI LOKALNEJ**

**CEL STRATEGICZNY NR 2 WYKORZYSTANIE LOKALNYCH TRADYCJI
ROLNICZYCH W PROCESACH MODERNIZACJI ROLNICTWA W GMINIE**

**CEL STRATEGICZNY NR 3 BUDOWA ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ
MIESZKAŃCÓW POPRZEZ OCHRONĘ WALORÓW ŚRODOWISKA
NATURALNEGO GMINY**

**CEL STRATEGICZNY NR 4 ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ
ŚRODKIEM POPRAWY STANDARDÓW ŻYCIA LUDNOŚCI**

**CEL STRATEGICZNY NR 5 DZIEDZICTWO KULTUROWE I SKUTECZNY SYSTEM
EDUKACJI, PODSTAWĄ ZACHOWANIA TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ**

**CEL STRATEGICZNY NR 6 POBUDZENIE AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ
MIESZKAŃCÓW**

CEL STRATEGICZNY NR 1 TWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU TURYSTYKI LOKALNEJ

CEL OPERACYJNY 1.1

**WYKREOWANIE REGIONALNYCH PRODUKTÓW
TURYSTYCZNYCH, ROZSZERZENIE WACHLARZA
USŁUG, PODNIESIENIE ICH JAKOŚCI ORAZ
STWORZENIE ZRÓŻNICOWANEJ OFERTY
TURYSTYCZNEJ**

Identyfikacja i zabezpieczenie obszarów dla rozwoju funkcji turystycznych – tereny gminne przeznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego jako tereny usług turystycznych, sportowych i rekreacyjnych.

- budowa centrum rekreacyjno-sportowego na terenach byłych stawów w miejscowości Laskowa – wybudowanie kompleksu hotelowego na 60 miejsc, sali konferencyjnej, kępielni, basenu krytego, basen pływakki 24x12, basen rekreacyjny 1200m2 budowa, parkingu.
- budowa kortów tenisowych na terenie byłego Ośrodka Almatu, boisk do piłki plażowej,
- budowa gminnego centrum informacji turystycznej na terenie w centrum wsi przy drodze powiatowej w kierunku dworu).

inwentaryzacja zasobów ludzkich i infrastruktury turystycznej w celu stworzenia zróżnicowanej oferty turystycznej.

Wykreowanie wiodących produktów turystycznych.

Stworzenie warunków do rozwoju regionalnych produktów turystycznych w tym gospodarstw agroturystycznych i punktów małej gastronomii.

Rozwój bazy turystyczno-sportowej w tym szlaków turystycznych, pieszych, rowerowych, punktów widokowych, tras narciarskich:

- urządzenie kąpielisk,
- uporządkowanie architektury w centrach wsi,
- przeciwdziałanie degradacji budownictwa drewnianego,
- odrestaurowanie wsi Żmiąca i Strzeszyce,
- rozbudowa i poszerzenie działalności w ośrodkach jazdy konnej oraz powstawanie nowych rozbudowa istniejących stawów rybnych dla uprawiania wędkarstwa,
- tworzenie tras crossowych dla sportów motorowych,
- rozbudowa bazy noclegowej przeznaczonej dla rekreacji czynnej i stacjonarnej,
- poprawa standardów bazy noclegowej w istniejących gospodarstwach agroturystycznych).

Popularyzacja nowych form turystyczno-wypoczynkowych - budowa pól namiotowych i wież widokowych, organizowanie różnorodnych imprez dla turystów – kuligi, przejażdżki bryczką itp.

Podnoszenie poziomu usług poprzez szkolenia, konkursy (kursy agroturystyczne dla rozpoczynających ten rodzaj działalności, kursy rękodzieła itp.), tworzenie pozytywnego wizerunku turystyki gminnej (tablice informacyjne, mapy ze szlakami turystyki pieszej, rowerowej i konnej oraz ich oznakowanie).

Podniesienie atrakcyjności walorów turystycznych przez ich oznakowanie, dostępność i informację (urządzenie we wsi Laskowa centrum recepcyjnego obsługującego turystów, wytyczenie nowych szlaków, wydłużenie i połączenie z istniejącymi, zwiększenie liczby i poprawa jakości bazy noclegowej, utworzenie obiektów gastronomicznych o regionalnym charakterze, wykorzystanie rzemiosła i sztuki ludowej dla pamiątkarstwa).

CEL OPERACYJNY 1.2

STWORZENIE SYSTEMU INFORMACJI I PROMOCJI TURYSTYCZNEJ GMINY ORAZ MARKETINGU PRODUKTU TURYSTYCZNEGO

Opracowanie programu promocji turystycznej gminy.

Realizacja programu promocji gminy oraz uczestnictwo w promocji powiatu limanowskiego i regionu Małopolski.

Tworzenie sieci informacji turystycznej.

Wydawanie publikacji promocyjnych – informacyjnych (promocja i reklama na forum gminnym, w prasie, Internecie, poprzez różnego rodzaju wydawnictwa, foldery, przewodniki).

Współpraca z sieciami biur turystycznych.

Koordinacja współpracy między sektorem prywatnym i publicznym w celu badania rynku (szkolenia).

CEL STRATEGICZNY NR 2 WYKORZYSTANIE LOKALNYCH TRADYCYJNYCH ROLNICZYCH W PROCESACH MODERNIZACJI ROLNICTWA W GMINIE

CEL OPERACYJNY 2.1

WYKREOWANIE KIERUNKÓW ROZWOJU ROLNICTWA, ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO DOSTOSOWANEGO DO LOKALNYCH MOŻLIWOŚCI ORAZ KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH RYNKÓW ZBYTU

Opracowanie programu rozwoju rolnictwa - rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych możliwości ze szczególnym uwzględnieniem sadownictwa (określenie terenów poszczególnych upraw).

Przeprowadzenie akcji promocyjnej dla programu rozwoju rolnictwa oraz systematyczne szkolenia przez Ośrodku Doradztwa Rolniczego:

- rozwój sadownictwa,
- rozwój pszczelarstwa.

Promowanie produktów zdrowej żywności i kuchni regionalnej.

CEL OPERACYJNY 2.2

ROZWÓJ DROBNEGO PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO NA BAZIE SUROWCÓW WŁASNYCH

Stworzenie doradztwa związanego z produkcją i przetwórstwem produktów własnych.

Promocja i inicjowanie powstawania grup producenckich (wykreowanie produktu regionalnego na bazie produktów regionalnych – Suski Sechlańskiej oraz innych).

Promocja lokalnych produktów drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego (targi, giełdy).

Tworzenie dogodnych form finansowania rolnictwa w tym rolnictwa ekologicznego (współpraca z bankami, pozyskiwanie środków, tanie kredyty).

Budowa przetwórni i chłodni dla przetworzenia i przechowywania produktów sadowniczych- jabłka, wiśnie, śliwy i porzeczki.

CEL STRATEGICZNY NR 3 BUDOWA ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW POPRZEC OCHRONĘ WALORÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO GMINY

CEL OPERACYJNY 3.1

PRZYWRÓCENIE CZYSTOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO POPRZEC WŁAŚCIWĄ GOSPODARKĘ ODPADAMI STAŁYMI I CIEKŁYMI

Aktualizacja programu ochrony środowiska obejmującego gospodarkę odpadami stałymi i ciekłymi.

Opracowanie i wdrożenie programu segregacji odpadów stałych (współpraca z firmami zajmującymi się wywozem odpadów stałych).

Rozbudowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków (rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w Ujanowicach do przepustowości 530 metrów sześciennych na dobę, rozbudowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Żniąca, Krosna, Jaworzna, Kamionka Mała, Seczna, Kobylczyzna, Laskowa, Ujanowice oraz przystosowanie oczyszczalni ścieków w miejscowości Laskowa jako pompowni i włączenie jej do zbiorczej kanalizacji).

Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (w terenach o rozproszonej zabudowie).

Opracowanie programów edukacji ekologicznej i ich wdrożenie.

Ustalenie terenów rewitalizacji i doprowadzenie ich do stanu pierwotnego (dzikie wysypiska w lasach, w pobliżu cieków wodnych, baza produkcji biopaliw w miejscowości Strzeszyce).

Propagowanie budownictwa w nawiązaniu do tradycyjnych form zabudowy z użyciem materiałów naturalnych (eliminacja nietładu architektonicznego poprzez porządkowanie zabudowy, zachowanie historycznych linii i form zabudowy zharmonizowanych z otoczeniem, utrzymanie estetyki obejść).

Opracowanie programu zalesiania terenów (osuwiskowych, o trudnych warunkach fizjograficznych).

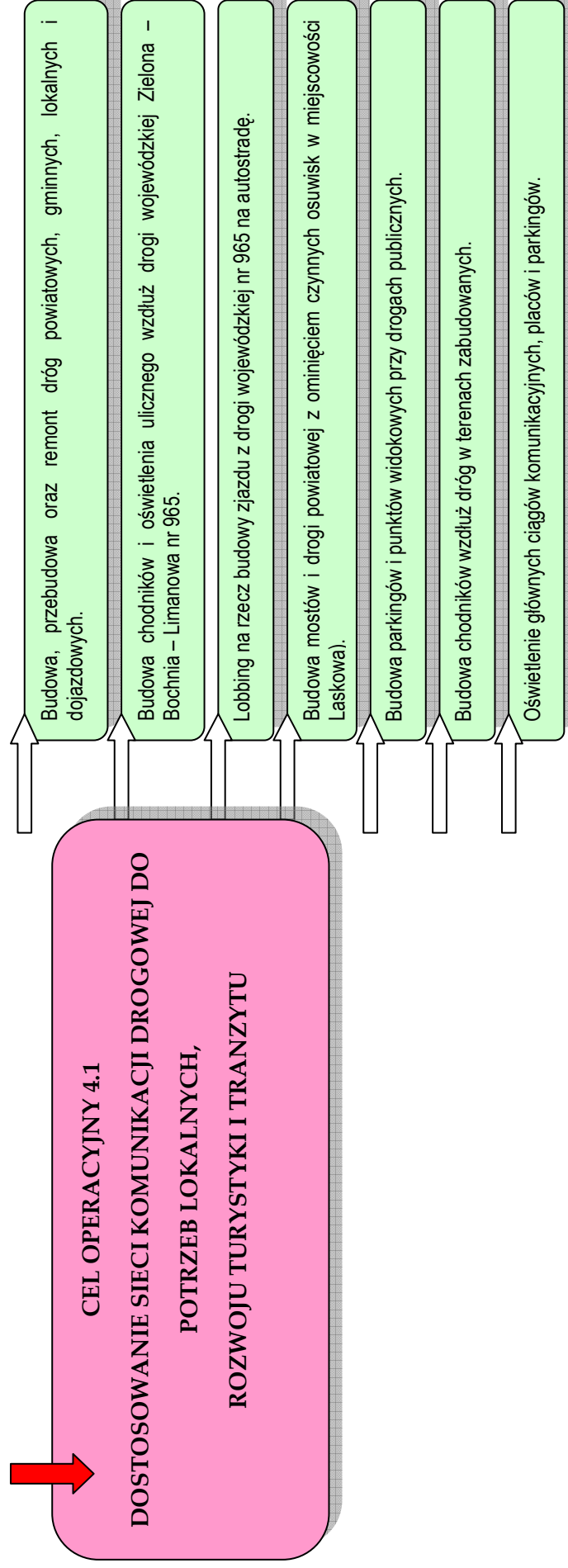
Edukacja proekologiczna społeczeństwa.

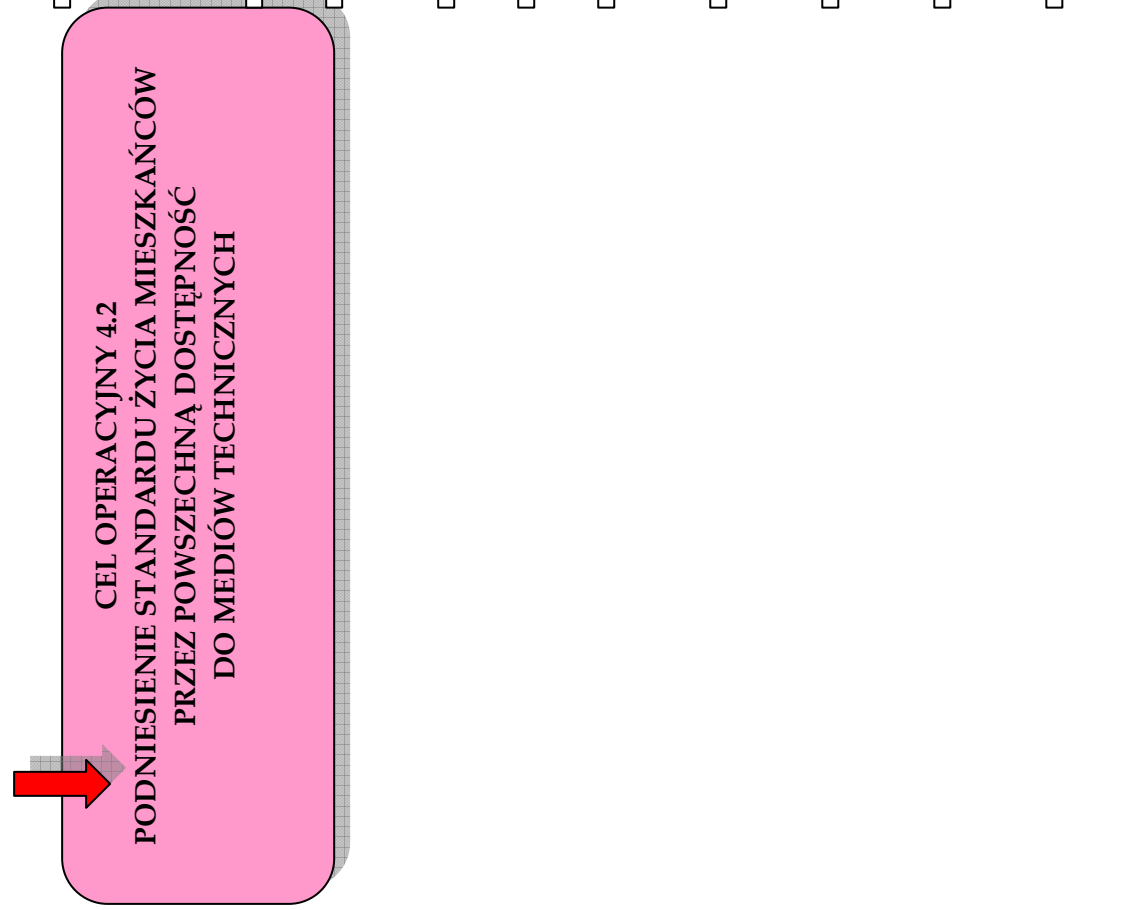
Regulacja rzeki Łososina i potoków.

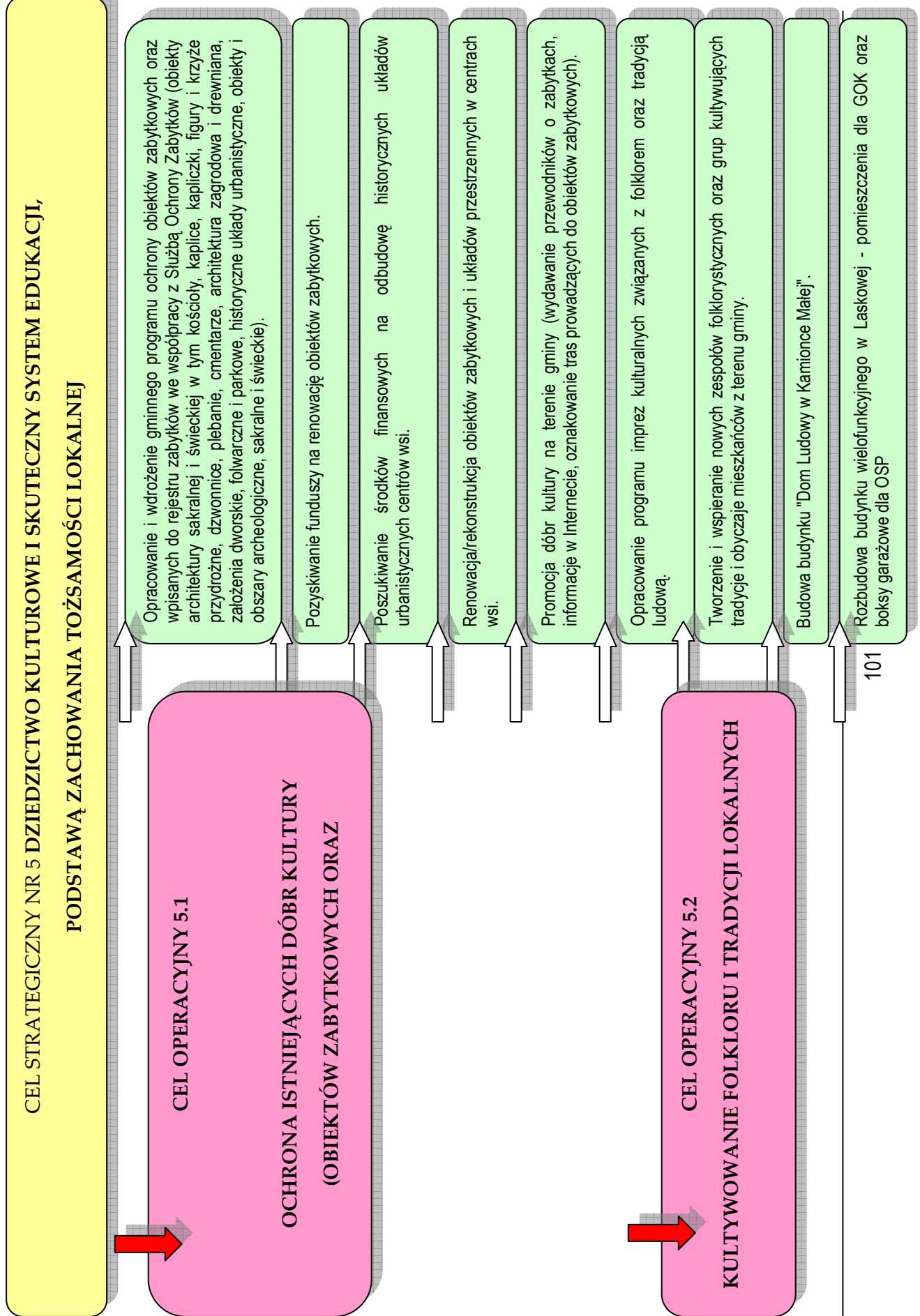

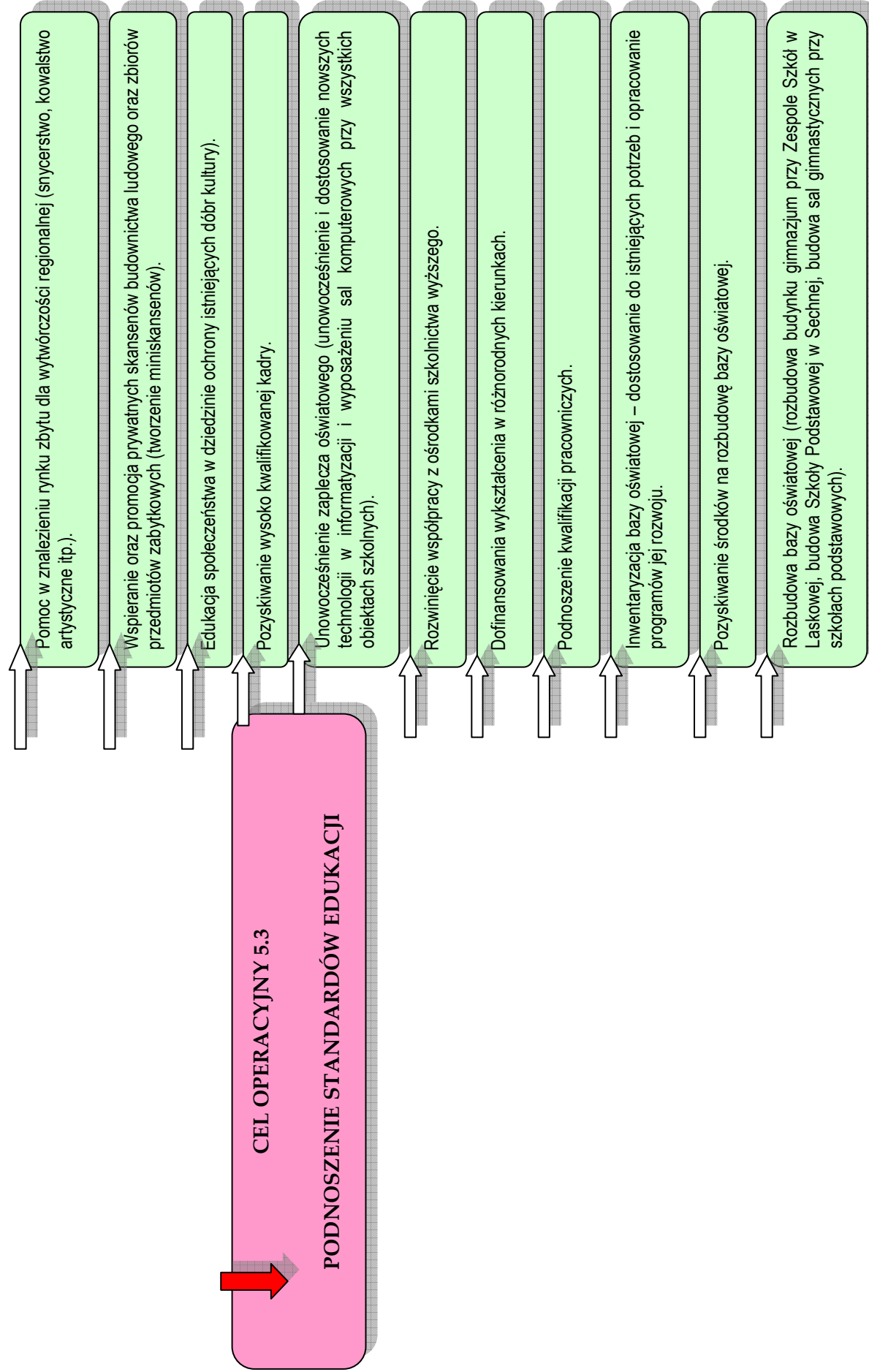
CEL STRATEGICZNY NR 4 ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ ŚRODKIEM POPRAWY

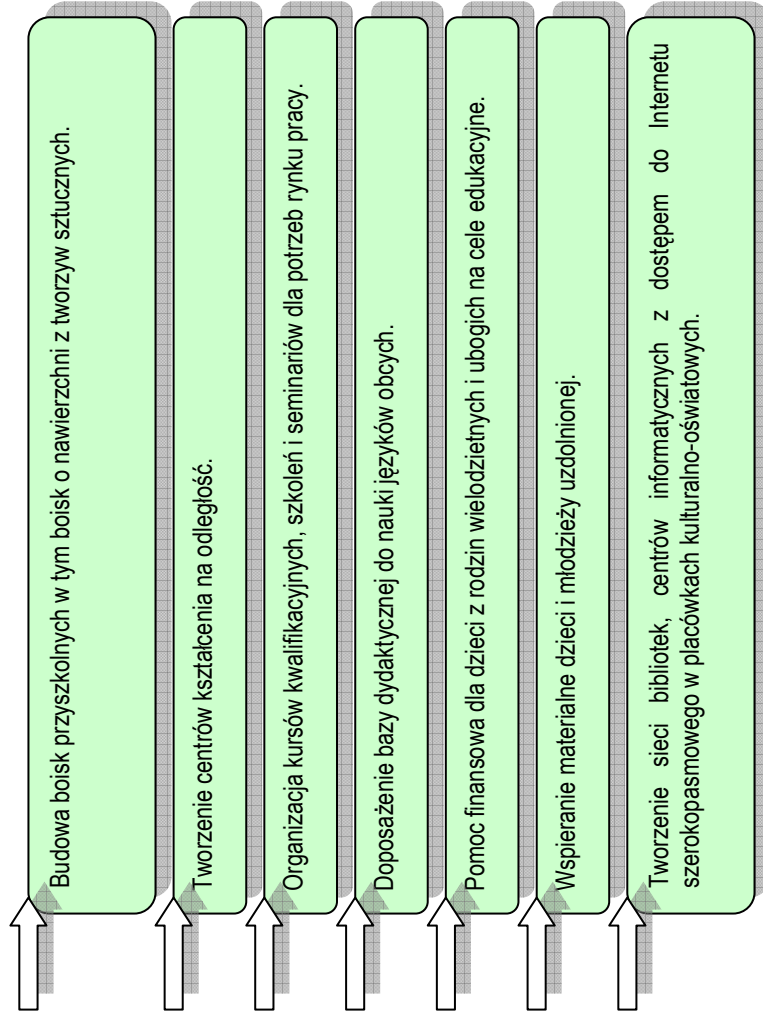
STANDARDÓW ŻYCIA LUDNOŚCI

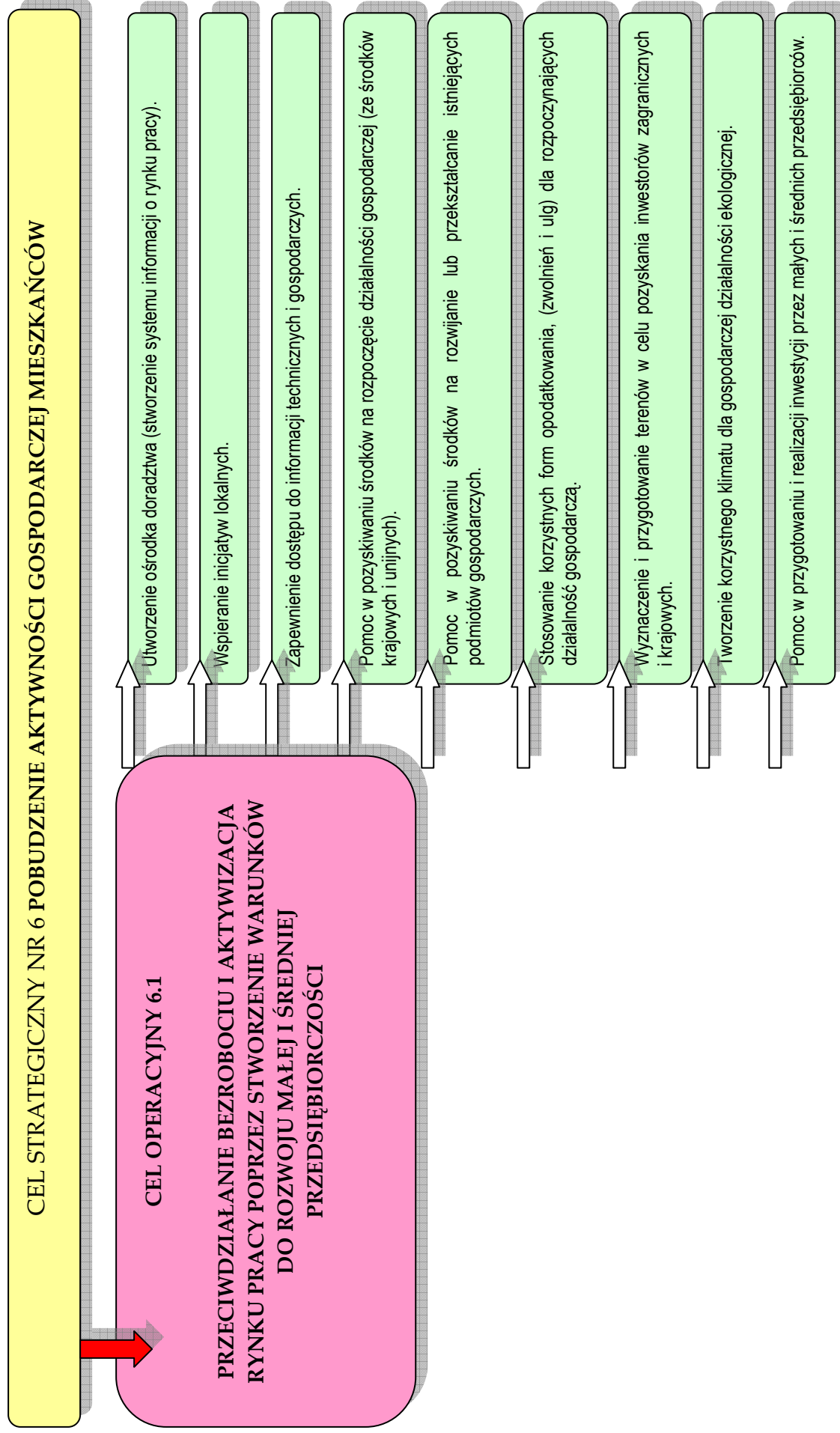

21. Spójność Strategii Gminy Laskowa z celami rozwoju regionalnego.

21.1. *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2015.*

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem przygotowanym przez samorząd województwa, określającym cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie regionu. Z chwilą uchwalenia przez sejmik wojewódzki strategia staje się podstawowym i nadrzędnym dokumentem formułującym politykę rozwoju województwa. Jest ona między innymi dokumentem informacyjnym i promocyjnym i służy jako narzędzie komunikowania się i współpracy pomiędzy samorządem województwa, a regionalną społecznością – samorządami terytorialnymi. Strategia jest również narzędziem wspierania pozytywnych zmian w regionie i reagowania na zmiany pojawiające się w otoczeniu.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007 – 2013 została przyjęta 30 stycznia 2006 roku. Zakres tematyczny Strategii zamyka się w trzech tzw. *polach aktywności* - **KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARCZA, SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA ORAZ POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY**. Odpowiadają im wyznaczone trzy główne *cele strategiczne*:

- wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej, która określi atrakcyjność i pozycję regionu jako miejsca aktywności gospodarczej, co jest fundamentem ekonomicznym pomyślności i standardu życia mieszkańców województwa;
- stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społecznego i wysokiej jakości życia, co decyduje o atrakcyjności i spójności regionu jako bezpiecznego i przyjaznego miejsca zamieszkania i pobytu, a w konsekwencji o jego konkurencyjności jako wszechstronnego środowiska życia;
- wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa, co jest niezbędnym narzędziem realizacji pozostałych zmian.

Każde z trzech pól aktywności (strategii) obejmuje wyodrębnione **obszary polityki rozwoju** - obszary aktywności, w których samorząd województwa prowadzi określoną dla danego zagadnienia politykę. Dla każdego z obszarów polityki rozwoju sformułowane są **cele pośrednie**, których osiągnięciu podporządkowane są działania planowane w ramach danego obszaru, a które z kolei warunkują osiągnięcie celów strategicznych. Strategia realizowana jest w ramach dziewięciu obszarów polityki rozwoju województwa.

Celem strategicznym w polu aktywności **konkurencyjność gospodarcza** jest wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej. W polu strategii **rozwój społeczny i jakość życia** celem strategicznym jest stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społecznego i wysokiej jakości życia. Natomiast w polu aktywności **potencjał instytucjonalny** celem zapisanym w strategii jest wzmocnienie potencjału instytucjonalnego.

Tabela 17 Zakres tematyczny strategii.

POLA STRATEGII	OBSZARY POLITYKI ROZWOJU	
KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARCZA (A)	I	Spółeczeństwo wiedzy i aktywności
	II	Gospodarka regionalnej szansy
	III	Infrastruktura dla rozwoju regionalnego
	IV	Krakowski Obszar Metropolitarny
ROZWÓJ SPOŁECZNY I JAKOŚĆ ŻYCIA (B)	V	Spójność wewnątrzregionalna
	VI	Ochrona środowiska
	VII	Dziedzictwo i przestrzeń regionalna
POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY (C)	VIII	Współpraca terytorialna
	IX	Nowoczesne zarządzanie publiczne

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2015.

W ramach poszczególnych obszarów polityki rozwoju wskazane są konkretne kierunki, w których realizowane będą kluczowe, najważniejsze dla osiągnięcia celów strategii działania. Kierunki rozwoju są założeniami, wskazówkami działania w ramach danej dziedziny. Na ich podstawie powinny być ustalane cele szczegółowe dla osiągnięcia zakładanych rezultatów.

Strategia Rozwoju Gminy Laskowa 2008 – 2013 wpisuje się we wszystkie trzy pola aktywności i prawie wszystkie cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007 – 2015. W polu Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego **KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARCZA (A)**, Strategia Rozwoju Gminy ma odniesienie dla trzech obszarów polityki rozwoju: **I** – Społeczeństwo wiedzy i aktywności, **II** - Gospodarka Regionalnej Szansy oraz **III** - Infrastruktura dla Rozwoju Regionalnego. W ramach obszaru **I** będą realizowane cztery kierunki działania: **I.1** Poprawa jakości i poziomu wykształcenia mieszkańców, **I.2** Rozwój społeczeństwa informacyjnego, **I.3** Wsparcie indywidualnej przedsiębiorczości, **I.4** Rozwój rynku pracy. W ramach obszaru **II** będą realizowane trzy kierunki działania: **II.2** Rozwój innowacji oraz nowoczesnych technologii, **II.3** Zrównoważone rolnictwo, w tym rolnictwo ekologiczne, oraz **II.5** Rozwój przemysłów czasu wolnego. Natomiast w obszarze **III** Gmina Laskowa nie wpisuje się w żaden kierunek działania.

W polu strategii wojewódzkiej **ROZWÓJ SPOŁECZNY I JAKOŚĆ ŻYCIA (B)** Strategia Rozwoju Gminy Laskowa ma odniesienie do dwóch obszarów polityki rozwoju: **V** – Spójność wewnątrzregionalna, **VI** – Ochrona środowiska oraz **VII** – Dziedzictwo i przestrzeń regionalna. W ramach obszaru **V** będą realizowane cztery kierunki działania: **V.2** Integrująca polityka społeczna **V.3** Poprawa kondycji rodziny małopolskiej **V.5** Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego oraz budowanie tożsamości regionalnej **V.6** Rozwój sieci ośrodków usług publicznych. W **VI** obszarze polityki rozwoju Gmina Laskowa jest spójna w ramach: **VI.1** Ochrona zasobów wodnych i **VI.4** Bezpieczeństwo ekologiczne i ochrona przed skutkami klęsk ekologicznych. Natomiast w ramach obszaru **VII** będą realizowane trzy kierunki działania: **VII.1** Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego, **VII.2** Ochrona bio - i georóżnorodności oraz **VII.3** Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym.

W polu strategii województwa **POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY (C)** Strategia Rozwoju Gminy Laskowa odpowiada dwóm obszarom - **VIII** – Współpraca terytorialna oraz **IX** Nowoczesne zarządzanie publiczne. W ramach Obszaru **VIII** będzie realizowany jeden kierunek działania: **VIII.1** Promocja i wzmocnienie pozycji Małopolski na arenie krajowej i międzynarodowej.

W ramach obszaru IX będą realizowane następujące kierunki działania: **IX. 1** Podniesienie sprawności działania urzędów administracji publicznej i benchmarking administracyjny, **IX.2** Systemowe doskonalenie kwalifikacji pracowników małopolskiej administracji publicznej oraz **IX.4** „Przejrzysta Małopolska” promowanie wartości etycznych wśród pracowników administracji publicznej i społeczeństwa.

Strategia Rozwoju Gminy Laskowa będzie realizowana poprzez sześć założonych celów pośrednich. Każdy z nich wpisuje się w cele, obszary i kierunki Strategii Województwa Małopolskiego na lata 2007 – 2013. Każdy z celów będzie realizowany poprzez kierunki wyznaczone w SWM:

Cel nr 1 Tworzenie warunków rozwoju turystyki lokalnej zakłada realizację kierunków SWM na lata 2007 - 2013: I.2, I.3, I.4, II.2, II.3, II.5, V.3, V.5, VI.1, VI.4, VII.1, VII.2, VII.3, VIII.1, IX.1.

Cel nr 2 Wykorzystanie lokalnych tradycji rolniczych w procesach modernizacji rolnictwa w gminie zakłada realizację kierunków SWM na lata 2007 - 2013: I.1, I.2, II.2, II.3, V.3, V.5, VI.1, VI.4, VII.2, VIII 1.

Cel nr 3 Budowa świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez ochronę walorów środowiska naturalnego gminy zakłada realizację kierunków SWM na lata 2007 - 2013: I.1, I.2, II.2, II.3, V.2, V.5, VI.1, VI. 4, VII.1, VII.2, VIII 1.

Cel nr 4 Rozbudowa infrastruktury komunalnej środkiem poprawy standardów życia ludności zakłada realizację kierunków SWM na lata 2007 - 2013: I.1, I.2, II.1, V.3, V.6, VI.1, VI.4, VII.2, VIII.1, IX.1, IX.2.

Cel nr 5 Dziedzictwo kulturowe i skuteczny system edukacji, podstawa zachowania tożsamości lokalnej zakłada realizację kierunków SWM na lata 2007 - 2013: I.1, I.2, I.4, II.2, II.3, V.2, V.3, V.5, V.6, VII.1, VII.3, VIII.1, IX.1, IX.2, IX.4.

Cel nr 6 Pobudzenie aktywności gospodarczej mieszkańców zakłada realizację kierunków SWM na lata 2007 - 2013: I.1, I.2, I.3, I.4, II.5, V.2, V.3, V.6, VII.1, VIII.1, IX.1, IX.2, IX.4.

21.2. MRPO na lata 2007-2013.

Odniesienie do Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 w Strategii Rozwoju Gminy Laskowa na lata 2008 – 2013 przejawia się w rozwijaniu i wdrażaniu pięciu z dziewięciu osi priorytetowych realizowanych w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego.

Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013 będzie dla Gminy Laskowa jednym z podstawowych źródeł pozyskania środków zewnętrznych na współfinansowanie planowanych inwestycji, w tym zwłaszcza w rozwój infrastruktury gminnej. Zaplanowane cele gminy korespondują z celami MRPO, co pozwoli na pełne wykorzystanie szansy rozwoju, jaką są środki z Funduszy Strukturalnych, przyznanych Polsce przez Unię Europejską.

Cel strategiczny nr 1 gminy „Tworzenie warunków rozwoju turystyki lokalnej” wpisuje się w Trzecią Oś priorytetową Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego: Turystyka i przemysł kulturowy. Oś priorytetowa ma służyć podniesieniu konkurencyjności turystycznej regionu poprzez rozwój infrastruktury turystycznej, rozwój produktów dziedzictwa kulturowego oraz wsparcie instytucji kultury.

Ze względu na przyjętą strukturę programów operacyjnych **cel strategiczny gminy nr 2 „Wykorzystanie lokalnych tradycji rolniczych w procesach modernizacji rolnictwa w gminie”** nie znajduje odzwierciedlenia w celach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego.

Cel strategiczny nr 3 „Budowa świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez ochronę walorów środowiska naturalnego gminy” wpisuje się w Siódmą Oś priorytetową Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego: Infrastruktura Ochrony Środowiska. Celem operacyjnym siódmej osi priorytetowej jest likwidowanie zaniedbań w ochronie środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami.

Cel strategiczny nr 4 „Rozbudowa infrastruktury komunalnej środkiem poprawy standardów życia ludności” koresponduje z celem Szóstej Osi priorytetowej: Spójność wewnątrzregionalna oraz Czwartej Osi priorytetowej: Infrastruktura dla rozwoju gospodarczego. Szósta Oś priorytetowa zakłada zmniejszenie infrastrukturalnych barier w dostępie do usług społecznych. Działania podejmowane w ramach szóstej osi dotyczyć będą między innymi rozwoju obszarów wiejskich oraz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, w tym socjalnego i zdrowotnego. Celem Czwartej Osi priorytetowej jest rozwój infrastruktury sprzyjającej wzrostowi społeczno – gospodarczemu, w tym przede wszystkim infrastruktury drogowej.

Cel strategiczny nr 5 „Dziedzictwo kulturowe i skuteczny system edukacji, podstawą zachowania tożsamości lokalnej” również nawiązuje do Szóstej osi priorytetowej: Spójność wewnątrzregionalna oraz do Trzeciej Osi priorytetowej Turystyka i przemysł kulturowy. W odniesieniu do obszarów wiejskich celem Szóstej osi priorytetowej będzie podniesienie poziomu cywilizacyjnego tych obszarów poprzez ich zrównoważony rozwój, w szczególności budowę lub modernizację szkół i przedszkoli oraz obiektów infrastruktury rekreacyjnej i sportowej

Cel strategiczny nr 6 „Pobudzenie aktywności gospodarczej mieszkańców” wpisuje się w Drugą Oś priorytetową: Gospodarka regionalnej szansy, mającą zrealizować cel: wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez bezpośrednie wsparcia inwestycyjne małych i średnich przedsiębiorstw, a także wzmocnienie ich otoczenia instytucjonalnego.

Tabela 18 Cele SRWM a cele strategiczne Gminy Laskowa na lata 2008 - 2013.

POLE STRATEGII	A - Konkurencyjność gospodarcza			B - Rozwój społeczny i jakość życia			C - Potencjał instytucjonalny	
CEL STRATEGICZNY	Wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej			Stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społecznego i wysokiej jakości życia			Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego	
OBSZAR	I Społeczeństwo oparte na wiedzy	II Gospodarka regionalnej szansy	III Infrastruktura dla rozwoju regionalnego	V Spójność wewnątrzregionalna	VI Ochrona środowiska	VII Dziedzictwo i przestrzeń regionalna	VIII Współpraca terytorialna	IX Nowoczesne zarządzanie publiczne
KIERUNEK DZIAŁANIA	<p>I.1 Poprawa jakości i poziomu wykształcenia</p> <p>I.2 Rozwój społeczeństwa informacyjnego</p> <p>I.3 Wsparcie indywidualnej przedsiębiorczości</p> <p>I.4 Rozwój rynku pracy</p>	<p>II.2 Rozwój innowacji oraz nowoczesnych technologii</p> <p>II.3 Zrównoważone rolnictwo, w tym rolnictwo ekologiczne</p> <p>II.5 Rozwój przemysłów czasu wolnego</p>	<p>Nie dotyczy</p>	<p>V.2 Integrująca polityka społeczna</p> <p>V.3 Poprawa kondycji rodziny małopolskiej</p> <p>V.5 Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego oraz budowanie tożsamości regionalnej</p> <p>V.6 Rozwój sieci ośrodków usług publicznych</p>	<p>VI. Ochrona zasobów wodnych</p> <p>VI.4 Bezpieczeństwo ekologiczne i ochrona przed skutkami klęsk ekologicznych</p>	<p>VII.1 Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego</p> <p>VII.2 Ochrona bio – i georóżnorodności</p> <p>VII.3 Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym</p>	<p>VIII.1 Promocja i wzmocnienie pozycji Małopolski na arenie krajowej i międzynarodowej</p>	<p>IX.1 Podniesienie sprawności działania urzędów administracji publicznej i benchmarking administracyjny</p> <p>IX.2 Systemowe doskonalenie kwalifikacji pracowników małopolskiej administracji publicznej</p> <p>IX.4 „Przejrzysta Małopolska” – promowanie wartości etycznych wśród pracowników administracji publicznej i społeczeństwa.</p>

CEL STRATEGICZNY GMINY					
Cel nr 1 Tworzenie warunków rozwoju turystyki lokalnej	-	Cel nr 1 Tworzenie warunków rozwoju turystyki lokalnej	Cel nr 1 Tworzenie warunków rozwoju turystyki lokalnej	-	Cel nr 1 Tworzenie warunków rozwoju turystyki lokalnej
Cel nr 2 Wykorzystanie lokalnych tradycji rolniczych w procesach modernizacji rolnictwa w gminie	-	Cel nr 2 Wykorzystanie lokalnych tradycji rolniczych w procesach modernizacji rolnictwa w gminie	Cel nr 2 Wykorzystanie lokalnych tradycji rolniczych w procesach modernizacji rolnictwa w gminie	-	Cel nr 2 Wykorzystanie lokalnych tradycji rolniczych w procesach modernizacji rolnictwa w gminie
Cel nr 3 Budowa świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez ochronę walorów środowiska naturalnego gminy	-	Cel nr 3 Budowa świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez ochronę walorów środowiska naturalnego gminy	Cel nr 3 Budowa świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez ochronę walorów środowiska naturalnego gminy	-	Cel nr 3 Budowa świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez ochronę walorów środowiska naturalnego gminy
Cel nr 4 Rozbudowa infrastruktury komunalnej poprawy standardów życia ludności	-	Cel nr 4 Rozbudowa infrastruktury komunalnej poprawy standardów życia ludności	Cel nr 4 Rozbudowa infrastruktury komunalnej poprawy standardów życia ludności	-	Cel nr 4 Rozbudowa infrastruktury komunalnej poprawy standardów życia ludności
Cel nr 5 Dziedzictwo kulturowe i skuteczny system edukacji, podstawa zachowania tożsamości lokalnej	-	Cel nr 5 Dziedzictwo kulturowe i skuteczny system edukacji, podstawa zachowania tożsamości lokalnej	Cel nr 5 Dziedzictwo kulturowe i skuteczny system edukacji, podstawa zachowania tożsamości lokalnej	-	Cel nr 5 Dziedzictwo kulturowe i skuteczny system edukacji, podstawa zachowania tożsamości lokalnej
Cel nr 6 Pobudzenie aktywności gospodarzej mieszkańców	-	Cel nr 6 Pobudzenie aktywności gospodarzej mieszkańców	Cel nr 6 Pobudzenie aktywności gospodarzej mieszkańców	-	Cel nr 6 Pobudzenie aktywności gospodarzej mieszkańców

Tabela 19 MRPO 2007-2013 a cele strategiczne Gminy Laskowa.

Osie Priorytetowe MRPO	Cel Operacyjny MRPO	Działanie MRPO	Cele Strategiczne gminy
2. Gospodarka regionalnej szansy	Wzmacnianie pozycji konkurencyjnej gospodarki	2.1 - Rozwój i podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw	Cel strategiczny nr 6 Pobudzenie aktywności gospodarczej mieszkańców
		3.1 – Rozwój infrastruktury turystycznej	Cel strategiczny nr 1 Tworzenie warunków rozwoju turystyki lokalnej
3. Turystyka i przemysł kulturowy	Podniesienie konkurencyjności turystycznej regionu	3.2 – Rozwój produktu dziedzictwa kulturowego	Cel strategiczny nr 5 Dziedzictwo kulturowe i skuteczny system edukacji, podstawą zachowania tożsamości lokalnej
		4.1 – Rozwój infrastruktury drogowej	Cel strategiczny nr 4 Rozbudowa infrastruktury komunalnej środkami poprawy standardów życia ludności
4. Infrastruktura dla rozwoju gospodarczego	Rozwój infrastruktury sprzyjającej wzrostowi społeczno-gospodarczemu	6.2 – Rozwój obszarów wiejskich	Cel strategiczny nr 4 Rozbudowa infrastruktury komunalnej środkami poprawy standardów życia ludności
		6.3 – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców w tym socjalnego i zdrowotnego	Cel strategiczny nr 5 Dziedzictwo kulturowe i skuteczny system edukacji, podstawą zachowania tożsamości lokalnej
6. Spójność wewnątrzregionalna	Zmniejszenie infrastrukturalnych barier w dostępie do usług społecznych	7.1 Gospodarka wodno-ściekowa	
		7.2 Poprawa jakości powietrza i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Cel strategiczny nr 3 budowa świadomości ekologicznej mieszkańców
7. Infrastruktura Ochrony Środowiska	Likwidowanie zaniedbań w ochronie środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami.	7.3 Gospodarka odpadami	poprzez ochronę walorów środowiska naturalnego gminy
		7.4 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz ochrona przed skutkami klęsk żywiołowych	

The background of the cover features a technical drawing on a grid. A red pencil is positioned diagonally across the lower-left portion of the image. A ruler is visible at the top, showing measurements in centimeters. The overall color scheme is warm, with shades of yellow and orange.

CZĘŚĆ C

**ZADANIA INWESTYCYJNE
GMINY LASKOWA**

2008 - 2013

Realizacja strategii rozwoju Gminy Laskowa 2008 - 2013 będzie finansowana ze środków własnych gminy, środków pochodzących z zaciągniętych kredytów i środków Unii Europejskiej, ale także środków prywatnych inwestorów, mieszkańców gminy, czy organizacji pozarządowych – odpowiednio do wskazanego działania.

Tabela 20 Cel strategiczny nr 1 - zadania inwestycyjne.

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 1: TWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU TURYSTYKI LOKALNEJ						
CEL OPERACYJNY NR 1.1 WYKREOWANIE REGIONALNYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH, ROZSZERZENIE WACHLARZA USŁUG, PODMIESIENIE ICH JAKOŚCI ORAZ STWORZENIE ZRÓŻNICOWANEJ OFERTY TURYSTYCZNEJ.						
1.	<p>Identyfikacja i zabezpieczenie obszarów dla rozwoju funkcji turystycznych – tereny gminne przeznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego jako tereny usług turystycznych, sportowych i rekreacyjnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • boisk do matych gier, placu zabaw dla dzieci np. minimiasteczko wraz z infrastrukturą towarzyszącą socjalną, • budowa gminnego centrum informacji turystycznej na terenie w centrum wsi przy drodze powiatowej w kierunku dworu). 	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Powierzchnia zidentyfikowanych i zabezpieczonych obszarów	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 1: TWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU TURYSTYKI LOKALNEJ						
2.	Budowa centrum rekreacyjnego w Laskowej	2008 - 2013	10 mln zł	Środki UE Budżet Gminy, Inwestor prywatny	Wybudowanie kompleksu hotelowego na 60 miejsc, sali konferencyjnej, kręgielni, basenu krytego, basen pływakki 24x12, basen rekreacyjny 1200m ² budowa parkingu	Gmina, Inwestor prywatny
3.	Wytyczenie nowych tras rowerowych , punktów widokowych i miejsc postojowych	2008 - 2013	700 tys. zł	Środki UE, Budżet Gminy	20 km nowych tras rowerowych, 8 miejsc postojowych, 4 wieże widokowe	Gmina
4.	Zagospodarowanie terenu po byłym Ośrodku ALMATUR	2008 - 2013	1,5 mln zł	Środki UE, Budżet Gminy, Inwestor prywatny	Budowa dwóch kortów tenisowych Budowa boiska do piłki plażowej	Gmina, Inwestor prywatny
5.	Inwentaryzacja zasobów ludzkich i infrastruktury turystycznej w celu stworzenia zróżnicowanej oferty turystycznej.	2008 - 2010	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość powstałych opracowań	Gmina
6.	Wykreowanie wiodących produktów turystycznych.	2008 - 2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość produktów turystycznych	Gmina
7.	Stworzenie warunków do rozwoju regionalnych produktów turystycznych w tym gospodarstw	2008 - 2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość i rodzaj powstałych zachęt	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 1: TWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU TURYSTYKI LOKALNEJ						
	agroturystycznych i punktów małej gastronomii.					
8.	<p>Rozwój bazy turystyczno-sportowej w tym szlaków turystycznych, pieszych, tras narciarskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> • urządzenie kąpielisk, • uporządkowanie architektury w centrach wsi, • przeciwdziałanie degradacji budownictwa drewnianego, • odrestaurowanie wsi Żmiąca, • rozbudowa i poszerzenie działalności w ośrodkach jazdy konnej oraz powstawanie nowych rozbudowa istniejących stawów rybnych dla uprawiania wędkarstwa, • tworzenie tras crossowych dla sportów motorowych, • rozbudowa bazy noclegowej przeznaczonej dla rekreacji czynnej i stacjonarnej, • poprawa standardów bazy noclegowej w istniejących gospodarstwach agroturystycznych). 	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Prywatni inwestorzy	Ilość powstałych obiektów	Gmina Prywatni inwestorzy

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 1: TWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU TURYSTYKI LOKALNEJ						
9.	Odnowa i modernizacja wsi Strzeszyce	2008-2013	580 tys. zł	Środki UE budżet Gminy	Utwardzenie dróg w centrum wsi kostką brukową na łącznej powierzchni 3000m ² wraz z elementami małej architektury / oświetlenie parkowe ustawienie ławeczek itp./	Gmina Laskowa
10.	Popularyzacja nowych form turystyczno-wypoczynkowych - budowa pól namiotowych i wież widokowych, organizowanie różnorodnych imprez dla turystów – kulgigi, przejażdżki bryczką itp.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość powstałych obiektów	Gmina
11.	Podnoszenie poziomu usług poprzez szkolenia, konkursy (kursy agroturystyczne dla rozpoczynających ten rodzaj działalności, kursy rękodzieła itp.) tworzenie pozytywnego wizerunku turystyki gminnej (tablice informacyjne, mapy ze szlakami turystyki pieszej, rowerowej i konnej oraz ich oznakowanie).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość zrealizowanych szkoleń i kursów Ilość opracowanych materiałów promocyjnych	Gmina
12.	Podniesienie atrakcyjności walorów turystycznych przez ich	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki	Ilość zrealizowanych projektów	Gmina Inwestorzy prywatni

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 1: TWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU TURYSTYKI LOKALNEJ						
	oznakowanie, dostępność i informację (urządzenie we wsi Laskowa centrum recepcyjnego obsługującego turystów, wytyczenie nowych szlaków, wydłużenie i połączenie z istniejącymi, zwiększenie liczby i poprawa jakości bazy noclegowej, utworzenie obiektów gastronomicznych o regionalnym charakterze, wykorzystanie rzemiosła i sztuki ludowej dla pamiątkarstwa)			zewnątrzne Budżety inwestorów prywatnych		
CEL OPERACYJNY NR 1.2 STWORZENIE SYSTEMU INFORMACJI I PROMOCJI TURYSTYCZNEJ GMINY ORAZ MARKETINGU PRODUKTU TURYSTYCZNEGO						
13.	Opracowanie programu promocji turystycznej gminy	2010-2012	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość opracowanych programów	Gmina
14.	Realizacja programu promocji gminy oraz uczestnictwo w promocji powiatu limanowskiego i regionu Małopolski	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość podjętych inicjatyw	Gmina
15.	Tworzenie sieci informacji turystycznej w Laskowej	2008-2013	2 mln zł	Środki UE Budżet Gminy	Ilość wybudowanych punktów informacji turystycznej	Gmina Laskowa
16.	Wydawanie publikacji promocyjno	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość wydanych publikacji/	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 1: TWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU TURYSTYKI LOKALNEJ						
	– informacyjnych (promocja i reklama na forum gminnym, w prasie, Internecie, poprzez różnego rodzaju wydawnictwa, foldery, przewodniki)			Środki zewnętrzne	opublikowanych materiałów promocyjnych	
17.	Współpraca z sieciami biur turystycznych	2008-2013	-	-	Ilość zrealizowanych projektów	Gmina
18.	Koordinacja współpracy między sektorem prywatnym i publicznym w celu badania rynku (szkolenia)	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość przeprowadzonych szkoleń	Gmina

Tabela 21 Cel strategiczny nr 2 - zadania inwestycyjne.

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 2 WYKORZYSTANIE LOKALNYCH TRADYCJI ROLNICZYCH W PROCESACH MODERNIZACJI ROLNICTWA GMINNEGO						
CEL OPERACYJNY NR 2.1 WYKREOWANIE KIERUNKÓW ROZWOJU ROLNICTWA, ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO DOSTOSOWANEGO DO LOKALNYCH MOŻLIWOŚCI ORAZ KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH RYNKÓW ZBYTU.						
1.	Opracowanie programu rozwoju rolnictwa - rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych możliwości ze szczególnym uwzględnieniem sadownictwa (określenie terenów poszczególnych upraw).	2010-2012	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość opracowanych programów	Gmina
2.	Przeprowadzenie akcji promocyjnej dla programu rozwoju rolnictwa oraz systematyczne szkolenia przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego.	2010-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Budżety innych podmiotów	Ilość podjętych akcji i przeprowadzonych szkoleń	Gmina Ośrodki Doradztwa Rolniczego
3.	Rozwój sadownictwa.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżety prywatnych inwestorów	Powierzchnia upraw	Prywatni inwestorzy
4.	Rozwój pszczelarstwa.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżety prywatnych inwestorów	Ilość utworzonych obiektów	Prywatni inwestorzy
5.	Promowanie produktów zdrowej	2008-2013	50 tys. zł	Budżet Gminy	Coroczna organizacja	Gmina Laskowa

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 2 WYKORZYSTANIE LOKALNYCH TRADYCYJ ROLNICZYCH W PROCESACH MODERNIZACJI ROLNICTWA GMINNEGO						
	żywności i kuchni regionalnej.				festiwalu śliwki, miodu , sera w gminie	
CEL OPERACYJNY NR 2.2 ROZWÓJ DROBNEGO PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO NA BAZIE SUROWCÓW WŁASNYCH						
6.	Stworzenie doradztwa związanego z produkcją i przetwórstwem produktów własnych.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Budżet innych podmiotów	Ilość udzielonych porad	Gmina Instytucje rynku pracy
7.	Promocja i inicjowanie powstawania grup producenckich (wykreowanie produktu regionalnego na bazie produktów regionalnych – Suski Sechlańskiej oraz innych).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Budżet innych podmiotów	Ilość powstałych grup producenckich	Gmina Inne instytucje w tym indywidualni producenci
8.	Promocja lokalnych produktów drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego (targi, giełdy).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Budżety innych podmiotów	Ilość imprez zorganizowanych/ w których wzięto udział	Gmina Rolnicy indywidualni Firmy sektora rolniczego
9.	Tworzenie dogodnych form finansowania rolnictwa w tym rolnictwa ekologicznego (współpraca z bankami, pozyskiwanie środków, tanie kredyty).	2008-2013	-	-	-	Rolnicy indywidualni Firmy sektora rolniczego
10.	Budowa przetwórni i chłodni dla	2008-2013	Wg potrzeb	Rolnicy	Ilość powstałych obiektów	Rolnicy indywidualni

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 2 WYKORZYSTANIE LOKALNYCH TRADYCYJ ROLNICZYCH W PROCESACH MODERNIZACJI ROLNICTWA GMINNEGO						
	przetworzenia i przechowywania produktów sadowniczych - jabłka, wiśnie, śliwy i porzeczki.			indywidualni Firmy sektora rolniczego		Firmy sektora rolniczego

Tabela 22 Cel strategiczny nr 3 - zadania inwestycyjne.

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 3: BUDOWA ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW POPRZEZ OCHRONĘ WALORÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO GMINY						
CEL OPERACYJNY NR 3.1 PRZYWRÓCENIE CZYSTOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO POPRZEZ WŁAŚCIWĄ GOSPODARKĘ ODPADAMI STAŁYMI / CIEKŁYMI						
1.	Aktualizacja programu ochrony środowiska obejmującego gospodarkę odpadami stałymi i ciekłymi	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość powstałych opracowań	Gmina
2.	Opracowanie i wdrożenie programu segregacji odpadów stałych (współpraca z firmami zajmującymi się wywozem odpadów stałych)	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość gospodarstw objętych programem segregacji; ilość firm zaangażowanych w obsługę programu	Gmina
3.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ujanowicach i kanalizacji sanitarnej w Gminie Laskowa I ETAP	2008-2011	9, 5 mln zł	Środki UE, Budżet Gminy	Rozbudowa oczyszczalni ścieków do przepustowości 530 m ³ /d Rozbudowa kanalizacji sanitarnej, sieć o długości 15,70 km	Gmina
4.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ujanowicach i kanalizacji sanitarnej w Gminie Laskowa II ETAP	2011-2013	20 mln zł	Środki UE, Budżet Gminy	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej, sieć główna 38 km, przyłącza 16 km	Gmina
5.	Budowa przydomowych	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE,	Ilość zainstalowanych	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 3: BUDOWA ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW POPRZEC OCHRONĘ WALORÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO GMINY						
	oczyszczalni ścieków (w terenach o rozproszonej zabudowie)			Budżet Gminy, Indywidualni użytkownicy	oczyszczalni	Indywidualni użytkownicy
6.	Opracowanie programów edukacji ekologicznej i ich wdrożenie	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet gminy Budżety podmiotów społecznych i edukacyjnych	Ilość wdrożonych programów edukacji ekologicznej	Gmina Instytucje społeczne i edukacyjne działające na terenie gminy
CEL OPERACYJNY NR 3.2 OCHRONA I REWITALIZACJA WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH I PRZYRODNICZYCH GMINY						
7.	Ustalenie terenów rewitalizacji i doprowadzenie ich do stanu pierwotnego (dzikie wysypiska w lasach, w pobliżu cieków wodnych, baza produkcji biopaliw w miejscowości Strzeszyce)	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki UE	Powierzchnia zrewitalizowanych terenów	Gmina
8.	Propagowanie budownictwa w nawiązaniu do tradycyjnych form zabudowy z użyciem materiałów naturalnych (eliminacja nieładu architektonicznego poprzez porządkowanie zabudowy, zachowanie historycznych linii i form zabudowy zharmonizowanych z otoczeniem, utrzymanie estetyki obejść)	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość podjętych akcji	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 3: BUDOWA ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW POPRZEZ OCHRONĘ WALORÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO GMINY						
9.	Opracowanie programu zalesiania terenów (osuwiskowych, o trudnych warunkach fizjograficznych)	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość powstałych opracowań	Gmina
10.	Edukacja proekologiczna społeczeństwa	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet gminy Budżety podmiotów społecznych i edukacyjnych	Ilość wdrożonych programów edukacji ekologicznej	Gmina Instytucje społeczne i edukacyjne działające na terenie gminy
11.	Regulacja rzeki Łososina i potoków.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki UE	Długość wyregulowanych odcinków rzek i potoków	Gmina

Tabela 23 Cel strategiczny nr 4 - zadania inwestycyjne.

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 4 ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ ŚRODKIEM POPRAWY STANDARDÓW ŻYCIA LUDNOŚCI						
CEL OPERACYJNY NR 4.1 DOSTOSOWANIE SIECI KOMUNIKACJI DROGOWEJ DO POTRZEB LOKALNYCH, ROZWOJU TURYSTYKI I TRANZYTU						
1.	Budowa, przebudowa oraz remont dróg powiatowych, gminnych, lokalnych i dojazdowych	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE Budżet Gminy	Długość wybudowanych, przebudowanych i wyremontowanych dróg.	Gmina
2.	Budowa chodników i oświetlenia ulicznego wzdłuż drogi wojewódzkiej Zielona – Bochnia – Limanowa nr 965	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE Budżet Gminy	Długość wybudowanych chodników, długość oświetlonych dróg.	Gmina
3.	Lobbying na rzecz budowy zjazdu z drogi wojewódzkiej nr 965 na autostradę	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość odbytych rozmów, spotkań, podjętych akcji	Gmina, organizacje działające na terenie gminy
4.	Budowa mostów i drogi powiatowej z ominięciem czynnych osuwisk w miejscowości Laskowa)	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE Budżet Gminy	Długość wybudowanych dróg, ilość wybudowanych mostów.	Gmina/Powiat
5.	Budowa parkingów i punktów	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE	Ilość wybudowanych	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 4 ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ ŚRODKIEM POPRAWY STANDARDÓW ŻYCIA LUDNOŚCI						
	widokowych przy drogach publicznych			Budżet Gminy	parkingów i punktów widokowych przy drogach publicznych	
6.	Budowa chodników wzdłuż dróg w terenach zabudowanych	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE Budżet Gminy	Długość wybudowanych chodników	Gmina
7.	Oświetlenie głównych ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE Budżet Gminy	Długość oświetlonych dróg, placów i parkingów	Gmina
CEL OPERACYJNY NR 4.2 PODNIESIENIE STANDARDU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW PRZEZ POWSZECHNĄ DOSTĘPNOŚĆ DO MEDIÓW TECHNICZNYCH						
9.	Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej w tym budowa ujęć wodnych i wodociągów (budowa zbiorczych sieci wodociągowych na terenie całej gminy z wykorzystaniem ujęć wód podziemnych, ujęć powierzchniowych na potokach oraz ujęć infiltracyjnych w obrębie rzeki Łososina)	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE Budżet Gminy	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	Gmina
10.	Modernizacja istniejących	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE	Długość zmodernizowanej	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 4 ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ ŚRODKIEM POPRAWY STANDARDÓW ŻYCIA LUDNOŚCI						
	wodociągów gminnych			Budżet Gminy	sieci wodociągowej	
11.	Telefonizacja (zwiększenie mocy przekazników telefonii komórkowej), gazyfikacja obszarów nieobjętych tymi mediami (budowa sieci gazociągu)	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Moc przekazników telefonii komórkowej, długość wybudowanej sieci gazociągu	Inwestorzy prywatni/ Gmina
12.	Budowa przekaznika dla odbioru telewizji regionalnej	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość przekazników	Inwestorzy prywatni
13.	Rozpoznawanie potrzeb w zakresie budowy i pozyskania energii odnawialnej	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość przeprowadzonych spotkań	Gmina
14.	Edukacja w zakresie pozyskiwania energii odnawialnej (szkolenia, kursy prowadzone przez firmy produkujące urządzenia do pozyskania tej energii)	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE Budżet Gminy	Ilość przeprowadzonych szkoleń i kursów	Gmina
15.	Tworzenie programu oraz pozyskiwanie środków finansowych na zadania związane	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość stworzonych programów	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 4 ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ ŚRODKIEM POPRAWY STANDARDÓW ŻYCIA LUDNOŚCI						
	z źródłami energii odnawialnej					
16.	Wspieranie inicjatyw indywidualnych w zakresie budowy elektrowni wiatrowych, wodnych budowa kolektorów słonecznych, pozyskiwania paliwa ekologicznego	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość wybudowanych elektrowni wiatrowych, wodnych, kolektorów słonecznych, pozyskiwania paliwa ekologicznego	Gmina
17.	Budowa stacji transformatorowych, zwiększających moc, rozbudowa sieci elektroenergetycznej	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość wybudowanych stacji transformatorowych	Gmina
18.	Przyłączenie do Internetu szerokopasmowego	2008-2013	Wg potrzeb	Środki UE Budżet Gminy	Szybkość transferu	Gmina

Tabela 24 Cel strategiczny nr 5 - zadania inwestycyjne.

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 5 DZIEDZICTWO KULTUROWE I SKUTECZNY SYSTEM EDUKACJI, PODSTAWA ZACHOWANIA TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ						
CEL OPERACYJNY NR 5.1 OCHRONA ISTNIEJĄCYCH DÓBR KULTURY (OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ORAZ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO)						
1.	Opracowanie i wdrożenie gminnego programu ochrony obiektów zabytkowych oraz wpisanych do rejestru zabytków we współpracy z Służbą Ochrony Zabytków (obiekty architektury sakralnej i świeckiej w tym kościołów, kaplic, kapliczek, figur i krzyży przydrożnych, dzwonnicy, budynków plebani, cmentarzy, architektury zagrodowej i drewnianej, założeń dworskich, folwarcznych i parkowych, historycznych układów urbanistycznych, obiektów i obszarów archeologicznych, sakralnych i świeckich.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość opracowanych programów	Gmina
2.	Pozyskiwanie funduszy na renowacje obiektów zabytkowych	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość pozyskanych środków	Właściciele obiektów

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 5 DZIEDZICTWO KULTUROWE I SKUTECZNY SYSTEM EDUKACJI, PODSTAWĄ ZACHOWANIA TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ						
3.	Poszukiwanie środków finansowych na odbudowę historycznych układów urbanistycznych centrów wsi.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość pozyskanych środków	Gmina
4.	Renowacja i rekonstrukcja obiektów zabytkowych oraz układów przestrzennych w centrach wsi.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Powierzchnia zrekonstruowanych obiektów i układów	Gmina
5.	Promocja dóbr kultury na terenie gminy Laskowa (wydawanie przewodników o zabytkach, informacje w Internecie, oznakowanie tras prowadzących do obiektów zabytkowych).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Środki innych podmiotów	Ilość wydanych publikacji, oznakowanych tras	Gmina Inne podmioty działające na rzecz promocji Gminy
CEL OPERACYJNY NR 5.2 KULTYWOWANIE FOLKLORU I TRADYCJI LOKALNYCH						
6.	Opracowanie programu imprez kulturalnych związanych z folklorem oraz tradycja ludową.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość opracowanych programów	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 5 DZIEDZICTWO KULTUROWE I SKUTECZNY SYSTEM EDUKACJI, PODSTAWĄ ZACHOWANIA TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ						
7.	Tworzenie i wspieranie nowych zespołów folklorystycznych oraz grup kulturowych tradycje i obyczaje mieszkańców z terenu gminy.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Wielkość wydatkowanych środków	Gmina
8.	Pomoc w znalezieniu rynku zbytu dla wytwórczości regionalnej (snycerstwo, kowalstwo artystyczne itp.).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Wielkość wydatkowanych środków	Gmina
9.	Wspieranie oraz promocja prywatnych skansenów budownictwa ludowego oraz zbiorów przedmiotów zabytkowych (tworzenie miniskansenów).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość powstałych miniskansenów	Gmina
10.	Edukacja społeczeństwa w dziedzinie ochrony istniejących dóbr kultury.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość przeprowadzonych akcji edukacyjnych	Gmina
11.	Budowa budynku "Dom Ludowy w Kamionce Małej"	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość i powierzchnia wybudowanych obiektów	Gmina
12.	Rozbudowa budynku	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Powierzchnia	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 5 DZIEDZICTWO KULTUROWE I SKUTECZNY SYSTEM EDUKACJI, PODSTAWĄ ZACHOWANIA TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ						
	wielofunkcyjnego w Laskowej - pomieszczenia dla GOK oraz boksy garażowe dla OSP			Środki zewnętrzne	rozbudowanych budynków.	
CEL OPERACYJNY NR 5.3 PODNOSZENIE STANDARDÓW EDUKACJI						
13.	Pozyskiwanie wysoko kwalifikowanej kadry.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Opracowane metody rekrutacji i systemy motywacyjne pracowników	Gmina
14.	Unowocześnienie zaplecza oświatowego (unowocześnienie i dostosowanie nowszych technologii w informatyzacji i wyposażeniu sal komputerowych przy wszystkich obiektach szkolnych).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość unowocześnionych sal komputerowych w obiektach szkolnych	Gmina
15.	Rozwinięcie współpracy z ośrodkami szkolnictwa wyższego.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość nawiązanych i podtrzymanych kooperacji	Gmina
16.	Dofinansowania wykształcenia w różnorodnych kierunkach.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość osób, które ukończyły kształcenie w poszczególnych szkołach	Gmina
17.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość osób, które podniosły swoje kwalifikacje zawodowe	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 5 DZIEDZICTWO KULTUROWE I SKUTECZNY SYSTEM EDUKACJI, PODSTAWĄ ZACHOWANIA TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ						
18.	Inwentaryzacja bazy oświatowej – dostosowanie do istniejących potrzeb i opracowanie programów jej rozwoju.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość opracowanych programów	Gmina
19.	Pozyskiwanie środków na rozbudowę bazy oświatowej.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość pozyskanych środków	Gmina
20.	Rozbudowa bazy oświatowej (rozbudowa budynku gimnazjum przy Zespole Szkół w Laskowej, budowa Szkoły Podstawowej w Sechnej, budowa sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość/powierzchnia zmodernizowanych obiektów	Gmina
21.	Budowa boisk przyszkolnych w tym boisk o nawierzchni z tworzyw sztucznych w miejscowościach.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Powierzchnia powstałych obiektów	Gmina
22.	Tworzenie centrów kształcenia na odległość.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość powstałych centrów	Gmina
23.	Organizacja kursów kwalifikacyjnych, szkoleń i seminariów dla potrzeb rynku	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość przeprowadzonych szkoleń oraz liczba uczestników	Gmina

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 5 DZIEDZICTWO KULTUROWE I SKUTECZNY SYSTEM EDUKACJI, PODSTAWĄ ZACHOWANIA TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ						
	pracy.					
24.	Doposażenie bazy dydaktycznej do nauki języków obcych, informatyki.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość wydatkowanych środków i zakupionych pomocy dydaktycznych	Gmina
25.	Pomoc finansowa dla dzieci z rodzin wielodzietnych i ubogich na cele edukacyjne.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Budżety innych podmiotów	Liczba osób i rodzin objętych pomocą	Gmina Organizacje pozarządowe
26.	Wspieranie materialne dzieci i młodzieży uzdolnionej.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Budżety innych podmiotów	Liczba osób objętych pomocą	Gmina Organizacje pozarządowe
27.	Tworzenie sieci bibliotek, centrów informatycznych z dostępem do Internetu szerokopasmowego w placówkach kulturalno - oświatowych.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Ilość placówek wchodzących w skład sieci centrów informatycznych z dostępem do Internetu szerokopasmowego	Gmina

Tabela 25 Cel strategiczny nr 6 - zadania inwestycyjne.

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 6 POBUDZENIE AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ MIESZKAŃCÓW						
CEL OPERACYJNY NR 6.1 PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I AKTYWIZACJA RYNKU PRACY POPRZECZ STWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU MAŁEJ I ŚREDNIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI						
1.	Utworzenie ośrodka doradztwa (stworzenie systemu informacji o rynku pracy).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość dróg przekazywania informacji na temat rynku pracy	Gmina
2.	Wspieranie inicjatyw lokalnych	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość przeprowadzonych inicjatyw lokalnych	Gmina Inne podmioty
3.	Zapewnienie dostępu do informacji technicznych i gospodarczych.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość dróg przekazywania informacji technicznych i gospodarczych	Gmina
4.	Pomoc w pozyskiwaniu środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej (ze środków krajowych i unijnych).	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Budżety innych podmiotów	Ilość udzielonych informacji/konsultacji	Gmina Inne podmioty
5.	Pomoc w pozyskiwaniu środków na rozwijanie lub przekształcanie istniejących podmiotów	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Budżety innych podmiotów	Ilość udzielonych informacji/konsultacji	Gmina Inne podmioty

Lp.	TEMAT ZADANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA	KWOTA ZADANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIK REALIZACJI ZADANIA	KTO REALIZUJE?
CEL STRATEGICZNY NR 6 POBUDZENIE AKTYWNOŚCI GOSPODARZEJ MIESZKAŃCÓW						
	gospodarczych.					
6.	Stosowanie korzystnych form opodatkowania, (zwolnień i ulg) dla rozpoczynających działalność gospodarczą.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość powstałych zachęt	Gmina
7.	Wyznaczenie i przygotowanie terenów w celu pozyskania inwestorów zagranicznych i krajowych.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Powierzchnia przygotowanych terenów w celu pozyskania inwestorów zagranicznych	Gmina
8.	Tworzenie korzystnego klimatu dla gospodarczej działalności ekologicznej.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy	Ilość podjętych akcji	Gmina
9.	Pomoc w przygotowaniu i realizacji inwestycji przez małych i średnich przedsiębiorców.	2008-2013	Wg potrzeb	Budżet Gminy Budżety innych podmiotów	Ilość udzielonych informacji/konsultacji	Gmina Inne podmioty

22. Spis ilustracji.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Laskowa na tle kraju, województwa i powiatu. Sołectwa gminy.	7
Rysunek 2 Herb Gminy Laskowa.	25
Rysunek 3 Flaga Gminy Laskowa.	26
Rysunek 4 Stacja narciarska Laskowa - Kamionna.	29
Rysunek 5 Dwór w Laskowej.	30
Rysunek 6 Suska Sechłońska.	32

23. Spis tabel.

Tabela 1 Sołectwa gminy.	8
Tabela 3 Liczba mieszkańców gminy w podziale na miejscowości.	34
Tabela 4 Ludność wskaźniki modułu gminnego 2006.	35
Tabela 5 Ruch naturalny wg płci w roku 2006.	35
Tabela 6 Saldo migracji w ruchu wewnętrznym.	35
Tabela 7 Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i grup wieku.	37
Tabela 8 Plan działań strategicznych związanych z zaspokojeniem potrzeb społecznych w gminie. .	45
Tabela 9 Liczba bezrobotnych w gminie na tle powiatu.	52
Tabela 10 Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy.	52
Tabela 11 Liczba gospodarstw rolniczych w szt. 2004-2005.	56
Tabela 12 Klasyfikacja gleb wg klas bonitacyjnych.	57
Tabela 13 Wykaz dróg na terenie Gminy Laskowa.	62
Tabela 14 Formy własności (inne niż prywatne) na obszarze Gminy Laskowa.	68
Tabela 15 Wykaz najważniejszych zadań, na które uzyskano dofinansowanie ze środków zewnętrznych w latach 2000- 2006.	73
Tabela 16 Statystyka wyjazdów OSP 2002-2007.	79
Tabela 17 Analiza SWOT Gminy Laskowa.	87
Tabela 18 Analiza siły zbieżności pomiędzy czynnikami SWOT.	91
Tabela 19 Zakres tematyczny strategii.	106
Tabela 20 Cele SRWM a cele strategiczne Gminy Laskowa na lata 2008 - 2013.	111
Tabela 21 MRPO 2007-2013 a cele strategiczne Gminy Laskowa.	113
Tabela 22 Cel strategiczny nr 1 - zadania inwestycyjne.	115
Tabela 23 Cel strategiczny nr 2 - zadania inwestycyjne.	121
Tabela 24 Cel strategiczny nr 3 - zadania inwestycyjne.	124
Tabela 25 Cel strategiczny nr 4 - zadania inwestycyjne.	127
Tabela 26 Cel strategiczny nr 5 - zadania inwestycyjne.	131
Tabela 27 Cel strategiczny nr 6 - zadania inwestycyjne.	137

24. Spis wykresów.

Wykres 1 Struktura powierzchni gminy wg podziału na sołectwa.....	8
Wykres 2 Kształowanie się liczby ludności gminy 2002- 2008.	34
Wykres 3 Ludność według płci i ekonomicznych grup wieku (17.01.2008).....	36
Wykres 4 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku.....	36
Wykres 5 Wykaz dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu w latach 2006-2013.....	38
Wykres 6 Wykaz ilości uczniów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2007/2008 do 2014/2015.....	40
Wykres 7 Źródła utrzymania ludności Gminy Laskowa.....	50
Wykres 8 Zmiana ilości bezrobotnych w Gminie Laskowa w latach 1998-2007.	51
Wykres 9 Sposób użytkowania gruntów wg powierzchni (ha).....	55
Wykres 10 Klasyfikacja gleb na terenie Gminy Laskowa.....	58
Wykres 11 Dochody i wydatki Gminy Laskowa 2004-2008.....	80
Wykres 12 Schemat organizacyjny Urzędu Gminy Laskowa.....	83